

شورا

عدد ۱۸

ستمبر ۱۵ = سنه ۱۹۱۴

محرری: رضاء الرین بن فخر الدین

ناشری: «م. ساکر وم. ساکر رامیفلر»

مندرجہ سی

احمد القاقشندی

اسلام دنیا سنده غی بیوک ادیلردن.

حافظ شیرازی

ایران شاعر لرندن.

قاسم مسلمانلری هلاکت
آلدنده

قیوم مصطافیف .

اسلام و مسلمانلر

امام ومدوس سرورالدین بن

مفتاح الدین .

آمریقاده آلتون وکومش

پادشاهلری

(«المقتطف» دن مقتبس .)

حفظ صحت

قرآن آیتلری و طنشلری

حقنده

موسی بیگیف .

فقیرلک ش . ایزمایلیف .

خاتون قزلق حقنده

ح . بسطام . خاتمه نظیفه .

کوره زه لک ، سحرچیلک .

تربیه و تعلیم: «بالار تربیه

سنده عائله» - عبد الحمید

المسلمی . «روح تربیه سی» -

مرد عالم محمدی . «تل وادیات

اوقتو اصوللری» - معلم عبد

الرحمن سعدی . «قول کوچی

اشلری» - سلیمه یعقوبوا .

مطبوع اثرلر .

مراسله و محابره: الهمت .

بخارا، تاشلی و یوزکلی

تکرمن دن .

مطبوعات خلاصه سی .

ادبیات: «موزیکه تأمیری» -

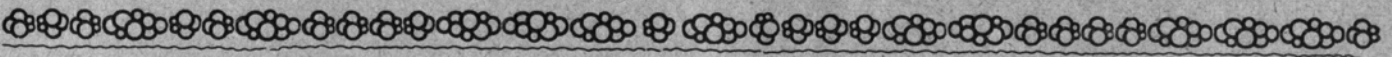
وسیم سلطائف .

مخترم شاعرلر هزدن بر

رجا .

اسماعیل بک غصپرینسکی

نگ و فاتی .

اعلانلر و اثرلرنگ فائده لری

۱۷ نچی «شورا» ده احمدنی صاغنوجیغه احمد اسمندن

جواب: ۱

تاشلادم مین دنیا گزنی
ته نه! الفراق!
بو صاغنو بو موگیو
تیز بتار مثل سراب.

«آخرته شفقت ایثار
احمد باریت» دیمی
ته نه! چن کوگلدن
صاغناسز می سز مینی؟

آل پسای نك بالاسینی
باشلردن بر سیپا!
جانوگا راحت بیرر اول
بویلی آنگ زیفا.

مین صاغنیم مین جلامیم
دنیا مکاریت آتی!
بلکه هر کون قان آراش
یاش توگاصوگ نیک آتی؟

انکایم یالغز اوزاتدی
قالدی تیلوروب قاراب
تاشلادم مین دنیا گزنی
یولامن حاضر تراب.

نی قزق بار دنیا گزده؟
بر یسرکه مگ عسر
قاب قارا بلوط چفا بیت
کورنو ایله بر یسر.
کوز آچوب بولمی قارا
توفراق بورانغه بر زمان
یغلاشار خاص عاملر
الامان! ده الامان!..

کویماسن بفرنگ سینک هم

درس هم مطالعه کتابلری حقنده معلومات صوراب اداره که
یازوچیلر هر وقت بولادر. «شورا» نك «مطبوع اثرلر» باندی
یاکی باصافان رساله و کتابلر کورساتلوب طورسه ده موندی اداره که
کیلگان یا که محررنك اوز اسمینه هدیه قیلغان اثرلرگنه کورسا.
تله در. هر بر یاگا چیقغان کتاب و رساله لرنی اوقوب طوروچیلر
یا که یاخشیدن یاخشی درس کتابلری ازله وچیلرنگ مونك برله گنه
حاجت لری اوتله مازسلگی معلوم. اگرده کتابچیلر، اوزلری
باصدرغان هر بر یاگا اثرلرنی «شورا» ده اعلان قیلوب طورسه لر
ادیات عاشق لری، درس کتابی ازله وچی معلمه و معلملر ایچون
یکگلک ایتنکان بولورلر ایدی.

اقتصاد اهللرننگ شهادت لرنه کوره نی قدر کوب صرف
ایتولسه شول نسبتده فائده کیتوره طورغان آچه، «اعلان» لرغه
بیرلگان آچه در. اوروپا و آمریکا سوداگرلرننگ الك صاقلری
و قوللرنی قسوب طوتوچیلری ده «اعلان» طوغروسند بیک
ایرکن قوللیق کورساتلر و بو طوغروسده آچه نر
بو یولده غی آچه نك ضایع توگل بلکه بیک فائده لی ایکنلگی
مونلر تجربه قیلوب بله لر.

بو کونده خلقلر، غزته لرنگ خبر و حکایت قسملردن لذت
آولری قیلندن «اعلان» قسمینی ده اوزینه آیروم بر لذت برله
اوقیلر.

درس و مطالعه کتابلرنی و عموما علمی اثرلرنی اعلان
قیلورغه موافق مطبوعات، ژورناللردر. بزدن آرتق تجربه ایتوچی
مصر کتابچیلری یا که یاگا اثرلر باصدروچی خصوصی ناشرلر
کتابلرننگ اعلانلرنی کونلک، آطنه لق غزته و ژورناللردن
یگره ک ایلق و هیچ بولماسه اونیش کونلک بولغان علمی ژورلدرغه
بیره لر. چونکه غزته لر آنده موندی تارالوب بتوب طورغان حالده
علمی ژورناللر هر وقت اوستال اوستلرنده طورالر، اشکافلرده
صاقلانالر و برکه جیولوب جلدلنه لر. شونك ایچون مونلرنی
کوروچی و اوقوچی حقیقت حالده کوبره ک بولا خصوصاً علم که
مجتلی آدملر ژورناللرنی اوقورغه وقت تابالر.

اگرده ناشرلر کتاب اعلانلرنی «شورا» غه بیرسه لر باشقه
نرسه لرکه کوره رغبت برله هم ده رعایت برله باصلور و شول
سبیدن آلورغه محتاج طرف برله ساتارغه مجبور آدملر آراسنده
واسطه لق وظیفه سی قیلغان بولور ایدی.

«شورا» اداره سی.

شورا

۸ ذوالقعدة - ۱۳۳۲ سنه

۱۵ ستمبر - ۱۹۱۴ سنه

شورادىر والوغ حادىر

۵-۵-

احمد القلقشندى

فاميله دن الوم مؤلفر و شهرتلى عالمر ظهور ايتمشدر.

احمد القلقشندى، فقه و حديث فنلرى برله ده مشغول و فقه ده امام شافعى مذهبىه منسوب بولسه ده تخصص ايتكان علمى ادب و انشا ايدى. بر قدر وقتلر قاضيلق منصبده طوردى و صوگرده رسمى صورتده قلم خدمتىنه كردى. قاضيلق منصبده طورغاتدن صوگ قلم خدمتىنه كروونى كياشدر ماوچيلر و مونى كيمچيلك صاناوچيلر كورلگان بولسه كيرك، بو حقه ده «صبح الاعشى» اسملى اثرنده: «صانعتلر نك الك ياخشيسى، كياه چكلرگه ميراث ايتوب قالدراجق اثرلر نك الك خيرليسى قلم خدمتيدر. آدم بالالرى ايجون بر تورلى كسب مطلقا كيرك، طمعدن سلامت طورونى اويلاغان آدملر ايجون معيشت يوللرينه كرشو لازم. علم اهلالرى ايجون الك موافق هنر و الك ياخشى كسب - «قلم» برله كسب ايتودر» مضموننده اوزون بر مقاله يازمشدر.

تأليف ايتولگان اثرلر حقه ده اوشبو مضمونده عمومى بر سوز سويله مشدر: «مقبول بولوب مقبول بولماو حقه ده كتابلر نك الوشلىرى بيك متفاوتدر. بعض بر تأيفلرگه خلقلر رغبت ايتكانلرى حالده بعض بر اثرلر خلق كوزينه كره و اعتبار كسب ايتيه آيدر. اما مؤلفلر اوزلرى سلامت وقده اثرلرينگ شهرت و قبوللق كسب ايتولرى يوق حكمنده بيك آز بولادر. حتى اثرلر نك مقبول بولولرى ايجون، مؤلفنك وفات بولوى غنه ده يتمى. بلكه بر آز وقتلر اوتارگه حتى عصر دشرلى بتارگه تيوشلى. شوندىن صوگ غنه اثرلرگه آدم كوزى توشه باشليدر. امام مسعودى سوزينه كوره انسانلر ده ايسكى آدملر نى ماقتاو و ايسكى عالملر نك اثرلر نى

اسلام دنيا سنده زور اديبلردن بولغان بو ذاتنك اسمى احمد بن على (۱). كنيه سى ابوالعباس و لقبى ده شهاب الدين ايدى. عالمر آراسنده «ابن ابى غده» ديب مشهوردر. مصر مملكتنده «قليوب» مديريتنده «قلقشندى» قريه سینه منسوب ايدى. موندن اونيش يالمر مقدم ۱۳۱۷ - ۱۸۹۹ تاريخى اوكتابر آينده «روما» شهرنده بولغان مستشرقلر اسيزدنده اوشبو آدم نك ترجمه حالى هم ده «صبح الاعشى» اسملى كتابى حقه ده نطقلر سويله نوب تفتيشلر باصالغانىنى شول وقتنك مطبوعاتى خبر بيرگان ايدى. امرىقا و أوروبا عالملى قاشنده اهميتلى كورلگان بو ذات، «شورا» اوقوچيلرى ايجون ده بتونله اهميتسز بولماسه كيرك. شونك ايجون هم ده اوشبو يل مصر نك معارف وزيرى خزينه سندن «صبح الاعشى» كتابى باصلووى مناسبتى برله بو آدم نك ترجمه حالىنى يازونى موافق كوردك. لكن تأسفدركه. مونك حقه ده معلوماتمز آز، «شدرات الذهب» هم ده «الضؤاللامع» كى مونك ترجمه حالى يازلغان اثرلر كتيبخانه مزده يوق. شوگ كوره بز، مصر مطبوعاتندن اقتباس قلوب قسقلق اوزرنده گنه يازاچقمز. احمد القلقشندى، ۷۵۶ - ۱۳۵۵ تاريخنده دنياغه كيلگان ايدى. «قلقشندى»، مصدرده معروف فاميله لردن بولوب مذكور

(۱) عىنى و مقرزى كى مؤرخلر مونك آتاسىنى «عبد الله» ديسهلر ده «روما» اسيزدنده سوز سويله وچى ذات. مونى وهم گه نسبت ايتمشدر.

احمد القلقشندی نك استاذلری ابن الشیخه وشونك طبقه سنده بولغان ذاتلر ایدی. اوزی طمعسز، یاخشی کوکلی، قول کوچی برله دنیا کوتوچی، ریاسز و دنیاغه التفاتسز ایدی، دیلر، اثرلرینک کوبسی تالف بولغان بولسدهده بو کونده دنیاغه سلامت تألیفلری ده بار. جمله دن:

(۱) هلیة الفضل و تربیه الکریم فی المغافرة بین السیف

و القلم. مصرده خدیو کتبخانه سنده قول یازمه سی بار.

(۲) صبح الاعشی فی صناعة النساء

بو کتابده «انشا» حقنده بحث ایتولگانک آ کلاشلسده مونده باشقه موضوعلرده یک کوب. شونک ایچون بو کتاب حقنده «علم و ادب خزینه سی» دیورگه تیوشلی. یدی جلد دن عبارت بولغان اوشبو اثرنک بر نسخه سی مصرده خدیو کتبخانه سی برله انگلتره نک «اوکسفورد» کتبخانه سی آراسنده ایرلمشدر. مؤلفنک ۸۱۴ - ۱۴۱۱ده یازوب تمام ایتکان نسخه سندن ۸۸۹ - ۱۴۸۴ده کوچرلگان اوشبو نسخه لرنک ۳ نجی، ۴ نجی، ۵ نجی و آلتنجی جلدلری خدیو کتبخانه سنده بولوب ۱ نجی، ۲ نجی و ۷ نجی جلدلری «اوکسفورد» کتبخانه سنده در. موندن باشقه دخی بر نسخه مصرده زکی پاشا کتبخانه سنده بولوی مرویدر. عرب ادبیاتینی ترگزو و شاگردلر آراسینه کرتو قصدی برله مصرنک معارف نظارتی اوشبو اثرنی اوز خزینه سندن باصدرغه قرار قیلدی همده باشندن ایکی جلدینی باصدروب دنیاغه چیقاردی. یا گلش اوقولورغه ممکن بولغان سوزلرگه حرکات قویوب باصدربولغان بو جلدلر ۱۰۰۰ بیتدن آرتق همده «بولاق» مطبعه سنده یک نفیس اشله نگان دیلر (۱). بو کونگه قدر باصلماغان و نسخه سی ده بر ایکی دانهدن آرقاغان بو اثرنی باصدرووی ایچون مصر مطبوعاتی اتفاق اوزرنده معارف نظارتینه تحسین ایتدیله و رحمتلر اوقودیلر. شونک ایله برلکده اصل کتابنی انتقاد ایتوچیلرده بولدی. مثلا: بر محرر «صبح الاعشی» حقنده اوشبو سوزنی یازدر: «بو کتابده آلتون کموش، اینجو مرجان بولغان کبک چوب چارده بار. تربیه لی آدملر و اصللر برله فرعلر برلکده خصوصا خاتون قزلر بولغان مجلسلرده اوقورغه امکان تابلمی طورغان تعبیرلر کوب (۲)

(۱) کتابنک هر بر جلدی بوچته سی ایله برلکده بکر میشار غروشدر (روسیه آچه سینه ۲ صوم قدر بولادر).

(۲) ادب کتابلرنده بچراق و سینزورسز سوزلر یازودن لذت آو اورتا عصرده غی اسلام عالملری آراسنده عمومی بر آفتدر. بو اشدن عرب عالملری ده فارسی و تورك عالملری ده سلامت بولا آلمادیلر (الامن عصمه الله و قلیل ماهم).

یوقاری کوتارو، بورونغی زمانلرنی فضیلتی و حرمتی زمانلر ایتوب کورساتو، صوگ عصرلرنی یامانلاو و کیمستو طبیعت درجه سینه یتکان بر عادتدر. حالبوکه کوب تجربه لر و کوب فکرلرنک خدمتلی کرو سببندن کوب وقتده صوگه لر نك اثرلری فائده لی و معنالی بولغان بولادر. بو حقده جاحظ: «یک معنالی و فائده لی اثرلر تصنیف قیله مده اسممنی قویام. لکن عصر دشلر مز شوگا التفات ایتمیلر، اثرمنی بر نرسه اورتمدهده کورمیلر. صوگندن مذکور اثرمدن کوب مرتبه توبان و قصورلی کتاب یازامده عبدالله بن المقفع، سهل بن هارون کبی ایسکی زمان عالملرینه نسبت بیردم و عصر دشلر مز نك نیندی معامله لرده بولولرینی قاراب طورام. عصر دشلر مز بو اثرگه یابربوب یاتالر، بر برندن آشغوب کونله شوب یازدروب آلالر، شول کتاب حقنده بحث ایتلر. مونک سیبی، کتابنک مندرجه سی توگل، بلکه بتون حکمت، ایسکی زمان عالمینه نسبت ایتلوگنه در» دیمشدر. لکن حسد و شخصی دشمنقلر سببندن معاصرلرنک اثرلرینه بها قویماغان و آنلرنک مدح قیانلرینه توزه آلمانگان کشیلرگه اعتبار یوق. علمنک نشر قیلنووی و کتابلرنک تألیف ایتلووی موندی آدملر ایچون توگل، بلکه هر نرسه نك قیمتنی تقدیر قیله بلوچیلر، بوزوقنی «بوزوق» دیب ایته آلورلی ایله برلکده، یاخشین «یاخشی» دیب اقرار قیلوچیلر ایچوندر. مصنفلرنک استاذلری بولغان جاحظ غه ده اوزنک عصر دشلری شوندی معامله ده بولغان بولسهر ایندی باشقه لرغه نی قالدی؟ (۱). شولای بولسدهده مینم اوزمنک خاقلرغه اوپکه قیلورغه حقم یوق. چونکه اثرلرنی معاصرلر کوچرلر، نسخه لرینی کوبایتوب طورالر.

(۱) بزنگ اوشبو عصر مزده بر ذات «اثرلر و سویلی طرغان سوزلرنی بر تورلی خلق انکار ایته حتی اوزمنی دینسزک که قدر نیست بیره باشلاغانلرندن و اوشبو عادتلرنده دوام قیلغانلرندن - یوقسه حقیقت حالده بو اشم خطا بولدی؟ مونلر حسد و شخصی غرضلرغه مجبور بولوب توگل، بلکه الله رضاسی ایچون میکا حمله و هجوم ایتلرمی؟ - دیب کورگله توشدی شونک ایچون بو حقده اوشبو روشده امتحان یاصادم: مونلر هجوم ایته طورغان سوزلر درجه سنده گنه توگل، بلکه آنلرغه کوره ده بیک دهشتلی بولغان بر سوز یازدم ده معتبر بر کشی سوزی ایکانلگینی ایهام ایتدم، کورمی قالما سوزلر ایچون مونی تکرارلادم و کوزلرنک ارگینه قویوب تورتوب کورساتدم صوگره حقیقت حالده بیک اوغ بر آدمنک سوزیشی یازدم لکن آگا نسبت بیرمادم بلکه اوز سوزم روشنده ترتیب قیلدم. مذکور آدملر، شوشی ایکی ماده نك اولگینسندن بتوله ی تجاهل قیلدیله اما صوگفیس ایچون وقتندهده اوزمنی سوکدیلر و نی قدر ایسکرسه ده بر مناسبت کیتروب همیشه ده سوگه لر، مین بو حقده غی پرده نی کوتاریمیم. مونلرنک معامله لرینی سیر قیلوب طورام، غرضلری فاسد ایکانلگی معلوم بولوی ایچون الله غه شکر ایتیم» دیب سویلیدر.

ایتدی. یاشی ۶۰ ده ایدی. محمد نجم الدین اسمعی اوغلی معروف عالمردن ایدی. کشف الظنون صاحبی «قلائد الجمان» برله «نهایة الارب» نی اوشبو نجم الدین گه نسبت ایتته در.

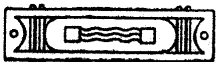
ر. ف.

حافظ شیرازی

ایران شاعر لرینک پادشاهلرندن بولغان بو ذاتنگ اسمی محمد و لقبی ده خواجه شمس الدین بولوب «حافظ شیرازی» دیب مشهور بولدی. شعرلری، غزللری تکلفسز و ساده، معیشتی قلندرلر روشنده ایدی. طبیعتی عالی و غایت زیرک بولوب آوروپا عالملری مونی یونان هم لاتین و انگلیزلردن ظهور ایتکان بندار، انا کربون، هوراس، بیرنس کبی شاعرلرگه اوخشاتورلر. مذکور شاعرلرنگ هر بری حافظ شیرازیدن مقدم بولوب شعرلری حافظ شیرازی شعرلری قیلندن غزل و خمردن عبارتدر. لکن طبیعت و کائنات گه صوفیلر کوزی برله قاراوی جهتدن حافظ شیرازی مذکور شاعرلردن امتیازلیدر.

اوز عمرنده بیک کوب شعر سوبه گان بولسه ده قلندرلر روشنده دنیا کوتدیکندن مونلرغه اهمیت بیرمامش و دیوان شکلنده جمع ایتامشدر. بو کونده حافظ شیرازی گه منسوب بولغان دیوان سید قاسم انور طرفندن ترتیب ایتولمش ایدی. اوشبو دیوان آوروپا لسانلرینه ترجمه ایتولوب کوب مرتبهلر باصولوی مرویدر. اوشبو دیواننگ بر قسمی فاضل محترم موسی افندی طرفندن ترجمه ایتولوب «شرق» کتبخانه سی طرفندن نشر قیلندی. تیمرلنگ «شیراز» نی فتح ایتدیکنده حافظ شیرازی سلامت ایدی. بر محبوبه سی حقنده: «اگرده قولمده بولسه ایدی، سینک ایچون بخارا و سمرقند شهرلرینی فدا قیلور ایدم» مضموننده بولغان شعرینی ایشتیکنده تیمرلنگ، حافظنی یانینه چاقرتوب: «ای آدم، مینم نی قدر قانلر، ماللر تو گوب ضبط و صوگرده تعمیر ایتکان ایکی شهرمنی نیچون بو قدر اوچوز ساتارغه باطرحیلق قیلاسک؟» دیدیکنده حافظده: «ای پادشاه! مین، شول درجهده مسرف جو مرد بولغانلغم سیندن مونه شوشی آلاما قیاقده بوررگه مجبورمن، مینم قولده هیچ ده مال طورمی» دیمش و تیمرنی کولدرمشدر.

حافظ شیرازی ۷۹۴ - ۱۳۹۲ ده وفات ایتدی. قبری «شیراز» ده در. سلطان ابوالقاسم بهادرنگ وزیر محمد معمایی مونک قبری اوستینه تره بنا ایتدردی.

و هیچ اصلی بولماغان واقعهلر یازلغان. شونک ایچون بو کتانبی باصوچیلر پچراق کلهلرینی توشوررگه همده اصلسز سوزلرنگ اصلسز بلکه خرافات ایتکانلکلرینی حاشیه لرده معلوم ایتارگه کیرهک ایدی. بو کتانبی او قوچیلر خصوصاً معارف وزیری طرفندن باصدرلورینی بلوچیلر هر بر سوزینی درست دیب اعتقاد قیلورلر و شول حقده حتی اوزلرینی تیبیه ایتوچیلرگه ده انابت ایتازلر. مونک تیبجه سی اسلام دنیاسینک همیشه وهم هم خرافاتدن آینی آماوینه سبب بولور. «صبح الاعشی» نگ مصر جغرافیاسی حقنده غی اوردلرینی و استفیید، نمسه تلینه ترجمه ایتدی و ۱۸۷۹ ده «غوتغن» شهرنده طبع قیلدردی.

۳) **ضوء الصبح المسفر و هبني الروح المشر.** بو کتانب «صبح الاعشی» نگ مختصری بولوب مؤلفنگ اوز طرفندن قسقارتوب یازلدی. مصر عالمردن محمود سلامه افندی مونک بر جزئیینی اوزی تصحیح قیلوب باصدردی. ۵۰۰ بیت قدردر (۱).

۴) **فهرست الجمان فی التعریف بقبائل عرب الزمان.** مونی عربلرنگ نسللری و خبرلری حقنده ترتیب ایتوب ابوالمعالی محمد الجهنی الباززی اسمینه هدیه ایتمشدر. یازمه بر نسخه سی مصدرده خدیو کتبخانه سنده بار، بیت حسابی ۲۲۰ در.

۵) **نهایة الارب فی معرفة قبائل العرب.** بو هم «قلائد الجمان» قیلندن عربلرنگ نسللری حقنده در. آیرمه شول قدردرکه «قلائد» ده قیللر، بر برندن آیلو ترتیبی برله ذکر قیلندقلری حالده «نهایة الارب» ده قیللر انبیا ترتیبی ایله ذکر ایتولمشدر. «نهایة الارب» نگ یازمه نسخه لری مصدرده خدیو کتبخانه سنده، «بیرلین» هم «لوندن» کتبخانه لرنده بار. «قلائد الجمان» بزله «نهایة الارب» نی بر کتانب ایتوب صاناونده «الموسوعات» صاحبی یا کلممشدر. هجری برله اون اوچونچی قرن عالمردن بولغان ابوالفوز محمد امین السویدی البغدادی نگ «سبائك الذهب فی معرفة قبائل العرب» اسمعی اثری اوشبو «نهایة الارب» دن آلمشدر. (سویدی بو اثرینی ۱۲۳۹ تاریخنده تمام ایتدی و ۱۲۸۰ تاریخنده «بغداد» ده و ۱۲۹۶ ده «بومبای» ده طبع ایتولدی. ۱۱۸ بیتدر). «نهایة الارب» نگ خدیو کتبخانه سنده بولغان نسخه سی ۱۵۸ بیت بولوب نومیری ده ۳۷۴ در.

احمد القلقشندی ۸۲۱ - ۱۴۱۸ تاریخنده جادی الاخری ۱۰ نچی شنبه (تفویملرگه کوره جمعه) کون (ایول آینه) وفات (۱) قیمتی (بوچته سی برله برلکده بولسه کیرهک) ۳۰ غروش.

قاسم مسلمانلری هلاکت آلدنده

(اجتماعی)

«اوقا» صووی نك تاب اورتا بر یرنده الوغ محمدخان نك صانلق اوغلی قاسم که نسبت بیریلوب سالنغان بر شهر بار. شوشی شهر تیره سنده گی برر اولده اوزی یا که آتا - باباسی طور وده بو کون روسیه نك هر طرفینه ، بیگرده ده تیمر یرل بویله نده غی وافز اللرغه طارالوب بوفیتچیک یا که آفیتسیاتلق ایتوچی مسلمان قارنداشلر مزنی مذکور قالاغه نسبت ایله «قاسیمی» (کاسیمی) دیلر . کاسمیلیر حاضر شول قدر طارقو یا شیلر، که اصل قاسم ایله اوللرنده مسلمانلردن آزماز ایلترچیلر حسابیه آلهسه اشکه یاراقلی ایر ذات طابلمی دیورلک . زور زور اوللرده بر نیچه آتساؤنوی آفیتسیاتدن عبارت بولوب قالغان ایرلر برله بوش یورت صاقلاب یا که میچ باشنده اجل کوتوب یاتقان قارچقلردن عبارت «قارتلر وقارچقلر قالونیاسی» والسلام! بو حال البته زور بر فاجیه (تراگیدیه) . آنک سبیلر کورسه تو ایچون بر آز اوزغان زمانغه نیله نوب قارارغه طوغری کیله .

قاسم مسلمانلری اوزلرینگ تاریخی گناهلری و جغرافی موقعلری سببلی عموم ماتدن تمام آیریلوب قالغانلر ایدی . شول سببلی بونلر مسلمانلرنگ عرف و عادتلرن صقلی آلمادیلر ، روس عرف و عادت و اخلاقی تأثیرینه کریدیلر . بو حال ، شول درجه که یتدی ، که بونلر همه روس بایراملرن ایتلر ، بو بایراملرده آنلر ایله قوناغیه یوروشلر ، بر قاشقدن آشاب بر چنایاقدن اچلر ایدی . هر نه قدر ایکی عیدنی ده بایرام ایتکاله سله رده بونسی ده روسلر ایله اورتاق ایتله ، شول سببلی آنک ده خصوصیتی و ملیگی قالمغان ایدی . بو وقت روسلر نه روشده قواسقه ایکمک طوراب آشاب ایر و خاتونی قولغه قول طوتشوب قر اشلرن اشله سلر مسلمانلرده آنلردن طوزان قدر آیرما یوق ایدی . روسلرده بردن آرتق حاتون آو باراماسه ده مسلمانلرده ده باری تلمده گنه

یاری ، واقعه ده ایسه معیشت تمام روسلرنتی کبی ایدی . شونک ایله برابر بونلر یارم یورتی تالارن و نادان ایشانلر و ایمچی قارچقلر یاردمیله دینلرن بر درجه ده صاقلاب کیلدیلر . لیکن دینی تعصب یوق ایدی . مثلاً: شیرینسکی ، مقصودف و منصورف کبی زور زور فامیلیلرنگ تورلی سبیلر ایله آرادن چقوب یوغاولوری بونلرنگ یوره کلرن طرفینه ده بو حاللر (تضر ایتولر) آراده اوته آلماسلق چوقور بولا آلی . آرارن بوزمی ایدی .

لیکن زمان اوتنه اوتنه آتا بابالرنک تاریخی گناهلری خاطر دن چقدی . بونلر آقرن آقرن قازانایلر ایله یا کادن طایشا ، قز آلا - قز بیره و بو طریقیه ایسکی طوغانلقنی یا کارتا باشلادیلر . مونه شوشی وقتده قاسم حیاتنده یا کادور - سودا گرلک زمانی باشلانا . قزان نك سودا گرلک طبیعتی قاسم که سرایت ایته و بونلرنی قرغز - قازاق اچلرینه قدر ایلتوب طاشلیدر .

قرغز ، قازاق دالاسنده قاسمیلرنگ بخت ایشکاری کیك آچلیدی . بونلر قازاق آراسینه اون صوملق تویه - قابترما و چوپردک کیسه کاری کوتهروب ایلتوب بونک بر ابرینه حسابسز کوب تیری ، چون - جاباغا شیکلی ماللر جیوب مکرجه که توشوره باشلادیلر . بوندی یول ایله تیز آراده اون مک ، یوز مک ، حتی میلیونلر قازاندیلر .

«تاتار توره بولسه چاباتاسن تورگه ئله» دیلر . کیچه گنه قواسقه ایکمک طوراب آشاغان قاسملی بو کون توشنده ییله کورمه گان ایکسز - چیکسز دولتکه خوجه بولغاچ آقچه نی قایده قویارغه باهی آپزاب قالدیلر . هیچ کیره کسز که اوللرغه دواریس شیکلی زور زور پولاتلر صالدولر ، به یگیلرده چابولر ، طریقیه آنلر آصراب جیر سلککتوب چیر تدروب یورولر باشلاندی . کیچه بر که قوناغیه یوروشکان کورشی روسلر بو کون آنلرغه دؤورنق ، کوچر بولدیلر . قزلری ده کیچه گنه بر قاسقدن آشادیفی آبصطایغه قوخارقه و غورنیچلیق ایته باشلادیلر . قاسمیلرنگ اوز خاتوناری ایسه

شول خادم و خادمه لر که طایانوب بتونله ی اشسز لک که ، یالقاولق غه بیرلدیلر . حتی آنا بولو کبی ایلك مقدس و مسؤلیتی خدمتلرن ده بالانی طودوردن غنه عبارت ایتوب قالدردیلر ، طوو ایله آنا مشقتدن قوتولا ، بالالر خادمه (مارجا) قوللرینه طابشرلدی . قاسملی مسلمان خاتونلر اوزلری باری ایرلر قولنده اوینجق غنه بولوب قالدیلر .

لکن وفاسز دنیا بونلر نك راحتینه کونله شکان بولسه کیرهك . اوزینک یاوز کاپریزن قاسمیلر که کورسه نه باشلادی . قرغز قازاق دالاسنده بونلر غه رقیبیلر طولدی . الوک فایرما و بر یالوق بر ایرینه قولغه توشکان تیری که ایندی زور آقچلر نوله رگه کیرهك بولا باشلادی . اوسته وینه نه قدر یول راسخودلری توله ب مکر چه که توشر گاج ده اولگی کبی شوندوق اوزاتوب ییازورده بتدی . الک قولاقغه کره گان بیژا - بانق معامله لری قارشوغه کیلوب باصدی . ات و ات تیره سنده گنه تریه له نگان بالالری آراسنده « کاجیمسکی ایرای » لرده چقدیلر و آنلرینک باز جیغان دولترینک کولن کوککه اوچرا باشلادیلر . شوندوق اوکغه - صولغه قاراب دنیانک اوزگوشلرن اویره نه سی ، یتشمه گان برلرنی تیزردک توزه ته سی و بالالرنی حیات میداندند جیکلمه سلک قدر آکلی و بلملی ایتوب اوسدره سی اورنده بونلر تیک یاندیلر . شول سببلی بونلرینک بالالری دولتی یا کدن قایتوب کره سلمک ایتوب قولدن اچقندروب یباردیلر .

بوندن سوک بر آزشاشوب آپتراب طورغاچ بونلر یاگا بخت نزله و ایچون یایتخت (پیتربورغ - مسکاو) که یول طوندیلر . بونده کیلگاج الک دوورنیک و قوچرلق دن آرتق اوردن قازانا آلمادیلر ده آپتراب شوگا یابشدیلر . لکن طورا بارا « ییار » لرنک حسن ظن و التفاتلرن قازانوب « لاکی » لک درجه سینده مندریله باشلادیلر . مونه مونده جیتکاج بخت قاسمیلر که ینه دن یاقتی یوزن کورسه تدی ، یا کدن تبسم ایتدی . . .

پیتربورغه کیلوب باش کوز آلو برله ن بولارده طاغن ایسکی قومیت حسی اویغاندی . بیک کوب نزاع و طالاشلردن سوک محله آروپ قاسم دن عطا الله بایزیدف نی کیتوب امام یاصادیلر . اوز- لرنیک توغورولقاری ، طبیعی استعداد و بولدقیلقلاری آرقاسنده بونلر بیک تیز اشانچ و اعتبار قازانوب آغاچ ، اوز باشلرینه بوفیت طوتوب خوچه بولورغه امکان بارلغنه آکلادیلر . باشده راق بوفیت طوتو کسبی مسلمانغه درسته یکان ؟ توگلمیکان ؟ دیب بر آز ایکله نوب طورسارده . عطا الله حضرتنک « اکرده اوز کرغه یغوب صالحاننی یوتا بله سه کر ، طو تامده چالمام چاپانم بله بوفیتقه کروب اوطورام ! » دیب قز قدر ووی آرقاسنده ، بونلر بربر آرتلی

حاضرگی وقتلرده بالالر باشدن آباق روسلر آراسنده تریه قیلنلر ، تاتارچه سوزلر قولالفرینه ایشتمولی . شونک اوستینه تاتارچه سویله و عائله ایچنده ده یاساق بولغانغه . بالا ، بالکلیه روس روحنده تریه قیلنوب اوسه ده بر کله تاتارچه بلمی قالدرد . نلگه ریرهك زمانلرده بالانک سباق اوقور وقتی یتکاج اولغه ییازوب اوقوتو عادتی بار ایدی ؛ بارا تورغاچ معلم کیتوتوب اوقوتو پلانی قورلمش ایدی ؛ لکن حاضرگی کونده بو گوزهل عادتلرنک ایکسی ده تاشلانوب روس تریه لی ؛ بالانی ، تل ، ایمان ، اسلام ، اویرنودن بالکلیه محروم ایتله . بونک سییلرن ازله گانده ایکنچی بر مسئله نی یعنی بونلرغه « خدمتکه » دیب کیلگان معلملرنک اویناغان روللرن ده ایتوب اوزارغه لزوم کوریه . معلوم ، که بزنگ خلقمزنک ملا برلن معلمگه بیک ایزگو بر قاراشی بار ؛ اول آنلرنی اخلاق قاعده لرینه صیمی طورغان هر بر نرسدن پاک و معصوم صانی ؛ شول سببلی دیننده . دنیاسنده ملا برلن معلمنک هر بر حرکت و معامله سن اوزینه حسن مثال ایه رگه طریسه . . . اگر خاقننگ « مجسم بر اخلاق » دیب اشانغان ملا معلمی اخلاق قاعده لرندن طش اش اشله سه . اول آنلردن بیک تیز صوونا ، اخلاصی قایتا . . . حتی آنلرنک باشقه چه یاخشی یاقلرنندن ده قول سلته ب بتونله ی نفرت ایه باشلیدر . تله سه گنه نیچک یاشامولر قاسمیلر ده بو اعتقاددن چیتده قالماغلر . حالبوکه بونلرغه خدمت ایه رگه کیلوچیلرنک (معلملرنک) کوبسی قاسمیلرنک بیک طبیعی بولغان بو حالت روحیه لرن

بوفیتلرغه طولدیلر ؛ جیکل قولدن بیک کوب آقچلر تابا باشلادیلر . موگارچه بوش یورت صاقلاتو یا که بالاسن مسلمانچه اوقندرو ایچون عائله سن اولده طوتوب ، آیرم باشینه یاشارگه مجبور بولغان قاسم تاتاری ، موندن سوک بتون عائله لری بله ن برگه یاشا گانده ده راسخودنی بیک جیکل کوته ره آلاچن ، لزوم کورلگانده بالاسینه معلم کیتوتوب اوقوتورغه ده حالندن کیله چکین آکلاب ، بتون عائله لری بله ن ایلدن چیتکه کیتوب مرکز شهر لرگه ویگر دکده تیمر یول بویلا رنده غی و آقز اللرغه تارالا و بارسی ده بر تورلی حیات بله ن یاشی باشلادیلر . مونه موندن سوک ایندی قاسم شهری و اطرافی « قارچقار قالونیاسی » بولوب قالدی . بونک ایله برابر قاسمیلرنی استیلا ایتکان دهشتلی یانغن ده باشلانا . بونلرنک عائله لری ایله یاشا گان وقتده بالا اوز آناسندن کوکر دک سوتی بله ن تاتارچه سویله رگه اویره نه آلماسه ده آندن موندن ایشتوب یش اون یاشکه کیلگه نده بالا قاسمیلرغه مخصوص تلنی بیک یاخشی اویره نه آلا ایدی .

لکن وفاسز دنیا بونلر نك راحتینه کونله شکان بولسه کیرهك . اوزینک یاوز کاپریزن قاسمیلر که کورسه نه باشلادی . قرغز قازاق دالاسنده بونلر غه رقیبیلر طولدی . الوک فایرما و بر یالوق بر ایرینه قولغه توشکان تیری که ایندی زور آقچلر نوله رگه کیرهك بولا باشلادی . اوسته وینه نه قدر یول راسخودلری توله ب مکر چه که توشر گاج ده اولگی کبی شوندوق اوزاتوب ییازورده بتدی . الک قولاقغه کره گان بیژا - بانق معامله لری قارشوغه کیلوب باصدی . ات و ات تیره سنده گنه تریه له نگان بالالری آراسنده « کاجیمسکی ایرای » لرده چقدیلر و آنلرینک باز جیغان دولترینک کولن کوککه اوچرا باشلادیلر . شوندوق اوکغه - صولغه قاراب دنیانک اوزگوشلرن اویره نه سی ، یتشمه گان برلرنی تیزردک توزه ته سی و بالالرنی حیات میداندند جیکلمه سلک قدر آکلی و بلملی ایتوب اوسدره سی اورنده بونلر تیک یاندیلر . شول سببلی بونلرینک بالالری دولتی یا کدن قایتوب کره سلمک ایتوب قولدن اچقندروب یباردیلر .

بوندن سوک بر آزشاشوب آپتراب طورغاچ بونلر یاگا بخت نزله و ایچون یایتخت (پیتربورغ - مسکاو) که یول طوندیلر . بونده کیلگاج الک دوورنیک و قوچرلق دن آرتق اوردن قازانا آلمادیلر ده آپتراب شوگا یابشدیلر . لکن طورا بارا « ییار » لرنک حسن ظن و التفاتلرن قازانوب « لاکی » لک درجه سینده مندریله باشلادیلر . مونه مونده جیتکاج بخت قاسمیلر که ینه دن یاقتی یوزن کورسه تدی ، یا کدن تبسم ایتدی . . .

پیتربورغه کیلوب باش کوز آلو برله ن بولارده طاغن ایسکی قومیت حسی اویغاندی . بیک کوب نزاع و طالاشلردن سوک محله آروپ قاسم دن عطا الله بایزیدف نی کیتوب امام یاصادیلر . اوز- لرنیک توغورولقاری ، طبیعی استعداد و بولدقیلقلاری آرقاسنده بونلر بیک تیز اشانچ و اعتبار قازانوب آغاچ ، اوز باشلرینه بوفیت طوتوب خوچه بولورغه امکان بارلغنه آکلادیلر . باشده راق بوفیت طوتو کسبی مسلمانغه درسته یکان ؟ توگلمیکان ؟ دیب بر آز ایکله نوب طورسارده . عطا الله حضرتنک « اکرده اوز کرغه یغوب صالحاننی یوتا بله سه کر ، طو تامده چالمام چاپانم بله بوفیتقه کروب اوطورام ! » دیب قز قدر ووی آرقاسنده ، بونلر بربر آرتلی

اسلام و امت وسط

دین اسلام بتون دینلرنک زبده سی و خلاصه سی، بتون حکمت و تریه لرنک ده حقیقی سی بولغانلغینی بز مسلمانلر دعوی قیله مز. مونی شاهدلر، برهانلر برله تأیید ایته مز. دین سببندن دنیا و آخرتده سعادتده و هر توری دین اهللرندن اوستون بولاچقمز برله اوز اوزمز که حسن ظن ایته مز. باشقه ملتلرنی تکفیر و تکذیر قیلوب گویا یالکز اوزمز گنه دنیا و آخرتده الله ناک رحمتینه مستحق و بلکه ده رحمت که غریق انسانلردن بولوومزنی اعتقاد ایتمکده مز. لکن بز اوزمز ننگ حاللرمز حقنده فکرمزنی یورتوب اوزمزنی معرفت قیله مز می؟ بتون ملتلرنک آراسنده مسلمانلر نه حالده کورنه لر؟ مونی بله مز می؟ «و کذالك جعلنا کم امة وسطا لتکونوا شهداء علی الناس و یكون الرسول علیکم شهیداً...» آیت کریمه سی ایله یونک تابعلری آراسنده نه قدر یراق مسافه لر بار!

اسلام دینی، دینلر آراسنده ایگ علوی و ایگ کامل بر دین بولوب آندن مقصود آلهی ده انسانلر آراسنده «امت وسط» و خیر امت چقاردق ایدی توگلمی؟ بو امت ایسه بتون انسان عالمینه، انسانلرده اوستون بولوب جمله سینک شاهدی و قائدی بولمق ایدی توگلمی؟ یارب! الامان الامان! قرآن شریف و دین اسلام قایدہ طورورده، تابعلری بولغان مسلمانلر ایسه نیندی اورنده طورمقده لردر! «امت وسط» و خیر امت بولو اورنده بو کونگی مسلمانلر امتلر آراسنده ایگ خاسر و ایگ ذیلردنر. بو کونگی مسلمانلر قرآن شریف و دین اسلام نیک علویتینی یوغالتوب آنک بتون فضائل و قاعده لرینی بتونله ی کوموب قویمشلر توگلمی؟.. بو کونگی مسلمانلر جهالت و عطالت، سفاهت و حماقت، افتراق و نفاق، حسد و عجب، مداهنه و شمانه، غیبت و بهتان، افراط و تفریط، عصیان و کفران، خسران و خذلان، بغض و عدوان، کبر و خیانت، اسراف و جنایت کبی مهلکات ایله تمام مبتلا بولمشلر توگلمی؟. اوشبو سببندن مسلمانلر، هلاکت چقورینه توشدیلر و بتون ملتلر قاشنده مسخره لکده قالدیلر. درست، قرآن شریف مسلمانلرنک قوللرنده بولوب آغزلری ایله آنگ آیت کریمه لرینی تلاوت ایته لر. هر کون بیش وقت نمازلرنده آنک سوره لرینی ترتیل ایله اوکیلر. لکن عمللری

اعتبار که آلمیلر. حتی اوزلرن «حر» کورسه تودن لذت طابوب آچق مسکرات اچوچیلری بولا. قای برلری اوزلرنک مقدس وظیفه لرن اونوتوب یوز صولرن توگوب آز ژالونیا لی معاملکنی طاشلا ب، کوب طابوشلی آفیسیاتلقغه طوتونالر. قای برلری یولباشچیسز غربتده باشا وچیلرنک بایرام و عید کونلرنده قرآن او قوتوب دعا قیلدررغه اوتولرن «قانائیمه، فلان فاسمان» دیکان بولوب مسقل ایتودن ده طارتمیلر. مونه بو معامله لرینی کورگچ آنلر نه قدر آچق فکرلری بولسونلر، معلمدن قول سلتیلر، معلملر قولنده بالالرنک دیندن کولوچی، دینی بایرام و قرآن که احترام سز بولوب کیتووندن قورقلر. شولای ایتوب بالا دیندن خبر سز. آنا تلدن الوشسز بولوب اوسه و محیط تأثیری ایله کوندن کون تاتارلق و مسلمانلردن یراقلاشا، یونک آخری نه قدر ناچار بولاچغی معلومدر.

یونک اوسته وینه آبصطایغه «کارسیت کیهر که طغزلاغانی» ایچون حمل کورتاروب یورو که چداشا آلمادیغندن بو فیتچی و آفیسیان خاتونلری آراسنده بالا طاباو عادتی عمومی بر آورو حکمنده طارالوب بارا. یونک ده اوسته وینه قاسملی یگتترلرنک یوز که بر پرو سینتی غنه بولسون یوغوشلی آورولردن پاک بولوده بیک شبهه لی بولغانلق قوشاسه «قاسم مسلمانلری هلاکت آلدنده!» دیهر که طوغری کیله در.

•••

بو خالندن قوتولو ایچون باری ایکی چاره بار: (۱) عائله سویوجهن «تلی» جانلی آنالر و (۲) اخلاقی طریش و درایتلی معاملر...

اگر آنالر بالا طاباو سبیلرینه کرونک ملت و دین قاشنده گناه بولدیغن بلسه لر و بالا اورنینه «کارسیت» لرن طاشلاسه لر بومالا چاقلی پاریک کیوب موداچه کیونوب تیاتر، بولواری و کانسرتلرغه یورونی سویگان کبی بالالرنده سویوب دقت ایله تریه له سه لر، آنلرغه آنا تللرن اویره تور که طریشه لر، آتالرده ات ایله آتقه بیکار بتره طورغان بیش اون مکلرنک اونچی اولوشن گنه بولسه ده، آشلق کیه کسز بولماغاتی حسابلاب یاخشی معلملر طوتوغه صرف قیسه لر شول معلملر قولندن اوتکاروب بالالرن حکومت مکتبلرینه بیرسه لر شول معلملرده خلقنک حالت روحیه سن کوزده طوتوب مقدس وظیفه لرن شخصی فکر و خیالدرینه قربان قیلماسالر بو قورقچ هلاکتک - ایچماسام بر آز - اوکی آلیوز ایدی.

قیوم مصطایف.

حاصل: «خیرامت» و «اوسط ملت» بولغان مسلمانلارنگ بتون حاللری قرآن شریف خلافتچه در.

عجبا: یو نیچون بولایدرد؟ بز اوزمزی «مسلمان» دیب ییک مقدس صاناساقده حقیقتده هر بر ملتدن ارتق قباحث، شرور وفسادلرغه غرق بولغانمز. «ولما جاءهم رسول من عند الله مصدق لهما معهم نبذ فريق من الذين اتوا الكتاب كتاب الله وراؤ ظهورهم كأنهم لا يعلمون» دیب خالق تعالی اسرائیللرننگ حاللرندن بزگه ده درس بیرمش ایدی. لکن بزله موندن درس المادق. چونکه بزده آنلر کبی کتاب الله نی بلماز بولدق و آنی بتونه ی آرتمزغه تاشلادق. بناء علیه بزگه ده الله ننگ غضبی ایرشوب بزده آنلر کبی ذلیل و سفیل قالدق. دینمزی، شعار و ملیتمزی، ادبیاتمزی غائب ایتدک. ایندی نوبت آداب دینیه مز و اشعار اسلامیه مزنی غائب ایتوب جیت ادبیات وچیت عادتلرنی قبول ایتارگه گنه قالدی.

اوشبو حاللرننگ سبیلری

مسلمانلرننگ حقیقی اسلام تربیه سندن ایرلوب مسخره لک که قالدولرننگ سبیلری کوب بولسه ده الگ الوغاری اوشبونلردر:

(۱) مسلمانلرننگ تورلی فرقه لار و مختلف حزبلرگه ایرلولرننگ نتیجه سی، قرآن تربیه سندن محروم قالو بولدی.

مثلا: معتزله لک، باطنیق، کرامیه لک، مشبهه لک، رافضیق، شیعه لک کبی تورلی تورلی تربیه اصوللری ظاهر بولو سببندن اصل اسلام تربیه سی شونلرننگ آراسنده بتونه ی ضائع بولدی. بر دین، نیچه درلو (یتمش اوچ) گه ایرلوب، آننگ تابعلری بولغان بر انت ده حدسز امتلرگه، ملتلرگه ایرلدیلر. بو خصوصده قرآن شریفنگ «ان الذین فرقوا دینهم وکانوا شیعا...» دیب ایسکی امتلرگه بولغان تهدید قیلوینی هر کون اوقوب طورر بولسه لرده آندن اثر آلمادیلر. بناء علیه امت وسط بولغان مسلمانلر تربیه سز، ادب سز، صلاح سز، جاهل و رذیل، ذلیل و هالک بولوب قالدیلر، تورلی حزبلر و اوزلرینه مخصوص روحلرده تربیه له نولری سببندن بر بریه نفاق، شقاق، بغض، عدوان، نفرت، وفلانلر ایچنده یاشار بولدیلر. مونلرنک هر قایوسی دین حامیسی دعواسنده بولوب دین آلهینی نورلوجه توسلرده کورساتیدیلر و حق ایله باطنی التباس قیلدیلر. حالبوکه اوزلری «ولا تلبسوا الحق بالباطل و تکتبوا الحق» آیت کریمه سینی هر کون اوقورلر ایدی.

(۲) قرآن شریفنی حق تلاوت برله تلاوت قیلوینی و آننگ حکمت و فلسفه سینی آکلماو. «الذین آتیانهم الکتاب یتلونه حق تلاوته» آیت کریمه سینی همان اوقور و ایشتور بولسه لرده موندن اثر آلمادیلر. هر کون بیش وقت نه از بنگ ایچندگی تلاوتک حکمتینی

و حاللری هم ده فعللری قرآن آیتلرننگ فرمانلرینه بتونه ی باشقهدر. مسلمانلر: «یرفع الله الذین آمنوا منکم والذین اتوا العالم درجات»، «وعد الله الذین آمنوا و عملوا الصالحات لهم مغفرة واجر عظیم». «ولا یغتب بعضکم بعضا»، «ودوا لو تدهن فیدهنون»، «واعتصموا بحبل الله جمیعا»، «ایقمو الذین ولا تتفرقوا فیه»، «ولا تنازعوا فتفشلوا»، «وان لیس الانسان الا ماسعی»، «انما المؤمنون اخوة فاصلحوا بین اخویکم»، «وسیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون»، «وامرهم شوری بینهم» کبی آیتلرنی آغزلری برله اوقورلر لکن اوزلری جهالتک ایچنده غرقلردر. کلاملری و بتون حاللری تمام جاهلیت دستورنجه در. اعمال صالحه دنده تمام بی خبر طورلر. بتون عمرلرنی غیبت و بهتان برله اوزده رلر. عمللری ده ریا و مداهنه دن عبارتدر. الله کتابی بولغان قرآن و رسول الله سنتی بولغان حدیثلرگه اتباع ایتمک شویله طورسون بلسکه آنلرغه اتباع ایتوچیلرنی مکروه کورمکده لردر. اوشنداق بتون حرکت و مسلکلی افتراقدن عبارت بولوب اوزلرننگ ذمیم خالقلی، یوق نرسه لرنی بهانه ایتوب بر برینه مخالفت قیلولری جمیئلرنی آست اوستکه کیتوردی، اوزلری ده اسیرلردن توپان بر حالده قالدیلر. کسالت و عطالت تمام مونلرغه خاص بر صفت بولدی. نفاق و شقاق، عصیت و افتراقلی سببلی اخوت و اصلاحنگ حتی اسمی ده قالمادی. همیشه بر برینه ظلم و عدوانلرنی آرتدروب طورلر. مشاوره ننگ حکمت و فائده لرندن، رکن و ادبلرندن خبرلری ده یوق. نیندی گنه اجتماعی بر اش بولسه هر بری آیروم آیروم حرکت ایتوده و بر برینه قارشو توشوب اشنی بولدرمی قالدرو حقتده اجتهاد قیلورلر. خلاصه:

مسلمانلر هر بر اشد قرارسز، عزمسز بولغانقلرندن هیچ بر اشلی دوام ایته آلمی. یوقاریده مذکور آیتلر برله عمل ایتاد-یکلرندن تورلی تورلی مذهبلرگه. فرقه لرگه بولوب بتدیلر و هر بر فرقه حقیقی بولغان اسلام دینندن بر طرفغه کیتدیلر، بر اساس اوزرنده قرار ایته آلمادیلر.

قرآن کریم: «ولا تلبسوا الحق بالباطل» هم ده «واذا قیل لهم اتبعوا ما انزل الله قالوا بل نتبع ما فینا علیه آباءنا» دیب فخروروب طورسه ده مسلمانلر، حکمت و حقیقتی ضائع قیلدیلر و آنلر اورنینه خرافات و باطنی برله شدروب حقیقتی کتم ایتدیلر، دین اسلامنگ علویت و قدسیتی بتونه ی بوغالتدیلر. «الله تعالی فرمانلرینه ایهرگز!» دیگان مبارک سوزنی همان ایشتازلر بلکه ده آنا و بابالردن قالغان عادتلرینه، رسملرینه، حمیت جاهلیه لرینه ایهروب قرآن شریفنگ امرلرنی، قاعده لرینی بتونه ی آرتقه تاشلادیلر.

شايع بولمادی. بلکه اوشبو مذهب لرنگ هر بری قرآن تعلیمی اوز طرفلرینه تارتدیلرده قرآن شریفنگ حقیقی تعلیم و تربیه سی مصادمه و مزاحمه ده قالدی. آنده مکنوز اولان توبسز حقایق علمیه و فضائل انسانیه لر و ادبیه لر دن پرده کوتارلمادی.

تأسف اولتورکه: بغدادده «مستنصریه» کبی الوغ اسلام مدرسه لری، دوزت مذهب گه مخصوص مدرس لر، معلم لر ایله درس خانه قیلندی. اگرده اوشبو مذهب لر اورینه یالکز بر «مذهب محمدی» اساسی قورلمش بولسه ایدی البته قرآن شریفنگ تعلیمی بتون دنیاغه شايع و منتشر بولاجق ایدی. قرآن شریفنگ حقیقی تعلیمی درلو مذعب لر ایله باغلانوب مدرس بولدی، طبیعی، مسلمانلر ده جاهل و تربیه سز قالدیلر، آنا بالار ندن توارث طریقته کیلگان خرافی عادت لر، رسم لر، حمیت جاهلیه لر دن تازارنه آلمادیلر.

۴) اسلام عالمده قرآن شریفنگ حقیقی تعلیمی و آننگ حقیقی تربیه و ارشادینی تفحص و انتخاب قیلیم ایچون انجمن لر (جمعیت اصلاحیه) و «جمعیت علمیه» لر بولماو. قرآن شریف و بعثت محمدیه ننگ حکمت و مقصدینی تیکشروب فضائل قدسیه لرینی اظهار ایتمک طوغر و سنده تدبیر لر، مشاوره لر اوشنداق آنی مدنیت و حیات عالم لرینه تطبیق قیلو حقه ده چاره لر قیلنمادی. «هو الذی ارسل رسوله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله» آیت کریمه سینگ تیره ن حکمت لری اها ایتولدی. حالبوکه بو آیت، بتون دین لرنگ تاریخ لرینه، قاعده و مقصد لرینه نظر قیلیم، تنقید و محاکمه ایتمک، حقیقت اسلامیه و تعلیم قرآنیه نی کوسترمک و آننگ دخی جمله دین لر گه قدسیت و علویشی اثبات و اشاعه قیلیم خصوصنده قانون اساسی حکمنده بر قاعده ایدی.

بغداد، بصره و کوفه کبی علوم موقعلر ندن بر نیچه آقادیما (جمعیت علمیه) لر بولنمش ایسه ده بونلر یالکز علوم عریه و ادبیه لر خصوصنده غنه بولوب، حقایق اسلامیه و هم قرآن شریفنگ مقصدی و آننگ حقیقی ارشادی و تربیه سی توغر و سنده توگل ایدی. بو جمعیت لرنگ مقصودی یالکز الناظ و عبارت هم لغت ایدی. حتی که، قرآن شریف دن استنباط قیلنغان فقه و اخلاق کبی علم لر خصوص لر ندن ده جمعیت لر بولمادی. بلکه مونلر آحاد آحاد حالده بولغان عالم لر و مجتهد لر ننگ خدمت لری ایله گنه تأسیس قیلندیلر ده سوکره هر کمنگ کیف و ترویج لرینه کوره نشر و اشاعه ایتولدیلر. کمنگ شاگرد و مروج لری، طرفدار و تابع لری کوب و غالب بولسه شونگ تعلیمی و قویغان قاعده لری رواج تابدی و شهرت آلدی. درست، تاریخ اسلامنگ هر بر دور لر ندن بیوک عالم و مجدد لر، مصلح و فیاسو فلر، متفکر لر بولمادی توگل، البته بولدی. قرآن شریفنگ

و آننگ دخی تکرار تکرار یا کورتوب طور و ونده امتی تنبیه و تذکیر، تأدیب و اویغاتوب طور و کبی بولغان حکم لر نی ضائع ایتدیلر. هر کون نماز لر ندن «قل اعوذ برب الناس ملک الناس اله الناس من شر الوسواس الخناس» دیب او قور لر، ایشتور لر؛ اما اوز لری غازلر ندن بوشانولری برله خناسلق ایتار گه کرشوب و سوسه قیلور لر، انسانلر آزلرینی بوزار لر. و هم «فویل للمصلین الذین هم عن صلاتهم ساهون الذین هم یرأون» دیب تلاوت قیلور لر، حالبوکه اوز لرینگ بتون عمل لری ریاء و مداهنه دن عبارت بولور. «ان الانسان لفی خسر الا الذین آمنوا و عملوا الصالحات و تواصوا بالحق» دیب نماز لر ندن تکرار قیلور لر، اما اوز لرینگ بتون عمل لری خسران و خذلان دن عبارت بولوب. اعمال صالحه، نصیحت، صبر کبی مکارم اخلاق دن بتونله ی بالانجاج طور لر. «ویل لکل همزة لمزة، الذی جمع مالا وعدده» آیت کریمه سنی هر کون نماز ده او قوسه لر ده اوز لرینگ بارلق اخلاق لری نمام چیلیم و بهتان، بخل و حرص کبی مهلکات دن عبارت بولور. «فاما الیتیم فلا تقهر». و اما السائل فلا تنهر و اما بنعمت ربک فجدث» آیتی تکرار ایتسه لر ده بتون معیشت لری بوگا خلا قدر.

خلاصه: مسلمانلر تلاوت ننگ تربیه سینی و آننگ حکمتینی هم ده آندن مقصود بولغان تفهم و تدبر، تأثر و تأدب، تذکر کبی حکمت لر نی بتونله ی ترک قیامش لر در. تلاوت ننگ حکمتینی قرآن شریف «کما ارسلنا فیکم رسولا منکم یتلوا علیکم آیتنا و یزکیکم و یعلمکم الکتاب و الحکمة» دیه آچق سویله دیکی حالده مسلمانلر موندن غافلدر. مسلمانلر ده ایسکیدن بیری هر دورده مکلر، یوز مکلر بلکه میلیونلر ایله مسجد لر بولوب هر برنده ده هر کون بیش کره قرآن شریف تلاوتی ایله علوم و حکمت، ادب یغمور لری یاووب طور سه ده مسلمانلر مونگ قدرینی بلماز لر و موندن بولغان مقصود الهینی الغاء ایتار لر.

۳) اسلامنگ ظهور دن باشلاب بو کونگه قدر اسلام عالمده هیچ بر دورده و زمانده اصول تعلیم و تربیه بولماو. قرآن شریف انسانلر غه هر ایکی عالمده حیات و سعادت بیرمک ایچون نازل بولغان بولسه ده امت طرف دن، تعلم و تعلیم اصول و قاعده غه قویلمادی. حضرت پیغمبر مزنگ اوزی و صحابه هم تابعون لری عموما سلف لر، گرچه ساده روده بولسه ده تعلیم ایچون اصوللر حاضر له گان بولسه لر ده امت بو یولنی تیز اونوتدی. بر وقت لر ده سنت و سنیلک تعلیمی ترویج قیلنمش بولسه ده بونگ ایله ده حقیقی روده قرآن تعلیمی ظاهر بولمادی. چونکه طریقت سنده همان حنفی و شافعیق، مالکی و حنبلیق، متکلم و صوفیق، ظاهری و محدثلق، فلانلق کبی تعلیم لر ایله تمام چوالوب قرآن شریفنگ حقیقی تعلیمی

وینہون عن المنکر» دیب یوردیغینه کورہ وعظ وخطابت ایچون بتون جامعلرگہ «منبر» لر قویامشدر. «ادع الی سبیل ربک بالحکمۃ و الموعظۃ الحسنۃ» آیت کریمہ لرینہ امتثال واول فرمانلرنی تکمیل بیگرہ کده اوشبو وعظ وخطابت طریقہ برله بولاجقدر. امتنی دین قاعدہ لری بوینجه اصلاح، تربیہ هم ارشاد، اسلام دینینگ بتون فضائل و محاسنینی اظهار قیماق وعظ و نصیحت گہ موقوفدر. مونک اورنی جمعه وعید، عرفات کبی دینی اجتماع اورنلریدر. قرآن شریفنگ باشقه قاعدہ لری ضائع بولووی قیلیندن خطابت و وعظ قاعدہ سی ده اصل وضعندن دونمش و حکمتی ضائع ایتولمش بلکه بر عادتیی اش گنه بولوب قالمشدر. چونکه مونک حقیقہ اسلام عالمندہ مخصوص ترتیلر توزولمادی، وعظ و خطابت مکتبیری قورلمادی. مکہ مکرمہ دن باشلاب بتون دنیادہ میلیونلرجه بولغان جامعلرنگ منبرلری معطل بولوب قالدی. چونکه آنلرده دستور بولغان وعظار و خطبہ لر، امتنی اضلال و افساد قیلورغہ سبب بولاجق ترهات و خرافاتدن عبارت بولوب، حیات انسانیه و ارشادغہ مطابق و مناسب توگل شیلردر. خطابت قاعدہ سنندن ایکنچگی مقصدده قرآن شریف و دیانت اسلامیه نگ حقیقت و علویتنی عالم گہ اظهار قیماق و اسلام دیننی بتون مدنیت و انسانیت عالمینہ تطبیق، حیات معیشت گہ توفیق قیلوب کوسترمک ایدی. «هو الذی ارسل رسوله و دین الحق لیظہرہ علی الدین کلہ» آیت کریمہ سی ده شوگ دالات ایتمکده در. حالیوکه خطابتدن مقصود بولغان بو نرسہ هیچ بر زماندہ ظاهر بولمادی.

تمام.

امام و مدرس سرورالدین بن مفتاح الدین.

سُمر:

مینم کو کلمدہ گی یالقن سونوب بتر کونی باری؟
یورا کنی قابلاغان حسرتنی ده کیتہر کونی باری؟
امیددن ده امید یوق، ابتدی قالمادی بوتان اویلاز
بررسی بو خیالرننگ بولوب اوتہر کونی باری؟
یوراک سیزہ بوغای ثلله: برر خطر کونی باری؟
کوکل قورقا: بولاردن ده تاغی بدتر کونی باری؟
مینم ده قارا بختمنگ، یا گلوب بر سبب ایله
سعادت یا کہ راحتکہ طوتوب ایتہر کونی باری؟

عبد الحییر عبد الایف. «تاشکنند».

اصل مقصدی و ارشادینہ اوشنوب آنک حقیقی تعلیم و تربیہ سیفی عمومی روشدہ اظهار قیلو فکرندہ بولغان اسلام یوکلری حتی بو زمانلرغہ قدر همان ظاهر بولوب طورلر. لکن موندی اشلر جمعیتر طرفندن اشہ نورگہ و هیئتلر طرفندن نفتیش قیلنوب قرار بیرلورگہ تیوشلی ایدی. مونه شوشی اش بولمادی. شوننگ ایچون هیچ نرسہ حقیقہ امت بر سوزگہ کیله آلمادی. حتی اساس دینیه دن بولغان «اجماع امت قاعدہ سی ده اوشبو طریقہ معطل بولوب قالدی یعنی اصول دیندن بولغان کتاب، سنت آرتقہ تاشلانوی کبی «اجماع امت» قاعدہ سی ده اہمال قیلندی. حالیوکه بتون امت «وامرہم بینہم شوری» ودخی «ومن یشاقق الرسول من بعد ما تبین له الہدی» آیتلرنی ہر کون تلاوت ایدرلر ایدی. ہر حالدہ امت، دین و دنیا ایچون ضرور بولغان شیلرنی اجماع و اجتماع اصوللری بوینجه نظر و قرارلردن کیچرمادیلر و شوننگ ایچون دہ اوزلرنینگ مقصدلرنی اوزلری اونوتوب قایدہ باردیقلرنی اوزلری بلمدیلر. صوگ دورلردہ تیمرلنک دن باشلاب ہر قایسی مملکت و ہر قایسی قوم ایچندہ مدرسہ، مقتیلر، قاضیلر، مصنفلر، مریلر، مؤدبلر، فیلسوف و حکیملر ظاهر بولمش ایسہ دہ مونار اجماع و اجتماع واسطہ سی ایله هیچ بر اشنی تدقیق و تطبیق ایتولری بلنمادی. الگ صوگ دوردہ اسلامنگ برنجی مرکزی بولغان دولت عثمانیہ نگ دہ بتون علماسی تقلید آستندہ چروب باتدیلر، دماغلری تمام حرکتسز بلکدہ بتونلہی میت بولوب قانوب قالدیلر. آنلر دہ جمعیت علمیه لر آرقلی تدقیق و تطبیق ایله هیچ بر اشنی عملکہ چقارمادیلر. سلطان فاتح دن باشلاب محمد رشاد عصرلری آراسندہ، نی قدر علما بولسہ دہ جملہ سی تقلید و جمود طریقندہ بولدیلر، اصلاح، تجدید کبی اشارنی قیلہ آلمادیلر. آوروپا برله یاناشا طوروجی و آوروپانگ مدنیتچیلری، مجددلری و نقاد ہم مصلحلری ایله تمام قایناوچی و آنلرننگ آقادیما انجمنلرنی کوروب تقید و تدقیق، تطبیق و تجدید کبی عمللرینہ مطبوعات آرقلی ہر کون آشنا بولوچی اوشبو تورکیا عالملری تمام جمودلک حالندہ لردر. عالمرنگ اوشبو جمودلری باشقلر و خصوصاً یاشلرننگ متفرنج بولولرینہ برنجی سبیدر. جمودلک برله تفرنجنگ عاقبتی انقراضدر. ای اسلام امتی! قرآن شریفنگ «و کذلک جعلنا کم امة وسطا»، «کنتم خیرا مة» آیت کریمہ لرینہ امتثال قیلو اوشبو میدر؟! . . .

۵) خطابت، و موعظہ، امر بالمعروف و نہی عن المنکر قاعدہ لریننی اہمال و ضائع قیلو. خطابت و موعظہ حسنہ، نصیحت و امر بالمعروف قاعدہ لری بو دیننگ توب اساسلرننددر. حتی بونگ سینندن بو دین، باشقه دینلردن ممتاز و فائق بولمشدر، قرآن شریفنگ «ولکن منکم امة یدعون الی الخیر ویأمرون بالمعروف

آمریقادہ آلتون و کموش پادشاہلری

(«المقطف» دن مقتبس.)

مال و بایلق بون زمانلرده ده بیک کوچلی بر نرسه ایدی، لکن قلیچ و سونگو، کتاب و قلم قاشنده بو کوچ یوغالا، دنیاغه کورله و حکم یوروته آلمیدر ایدی. شونک ایچون ایسکی زمانده «مشهور آدملر» حقنده یازلغان تاریخ کتابلر نده پادشاہلر، تورلر، عالم و مصنفلر، محرر و ادیبلر نك ترجمهٔ حاللری سویله نگان حالده بایلق تابوچی آدملر نك ترجمه لری یازلاماز، مونلرغه اصلا اعتبار قیلناز ایدی (۱).

ایسکی زمان بایلری، بایلقلری اوزلرینک بلا کورولرینه و فتنه گه توشولرینه سبب بولودن قورقوب آلتون و کموشلرینی کوب و قنده توپراق آستینه کومه لر و نیچوک بولسه ده خلقدن یاشرلر ایدی.

دنیایه یا کئی مدنیت چیقدیغدن صوڭ کیفی حکملر بتدی، هر کمنگ عملی زاقونلر برله چیکلندی و هر کم زاقونغه باش بوکارگه مجبور بولدی. اوشبو کوندن اعتبارا آلتون و کموش کوزلرگه کورلورگه باشلادی. بو کونده ایسه آلتون برله کموش سوزی بتون یر یوزنده یوری، خلقلر آنلر نك مرادلرینه موافق اش یورتوب طورالر. صنار ایچون «مصر» ده بولغان بانقلر نك برینه کرکر، انسانلر نك عمرلری کیچه گنه ایکی ایرنی آراسنده بولغان تورده نك باقی مدیرینک و فتنی کوتوب اوطورغانلغینی کوررسز. بو اش برده عجب توگل. یا کئی مدنیت صوڭنده سونگو اورنینه آلتون و کموش، عالملر و مصنفلر اورنلرینه بایلر یرله شدیلر. شونک ایچون آمریقا خلقلری بایلرینی «پادشاہ» اسمی برله یورتلر، مثلاً: «آلتون پادشاہی»، «کموش پادشاہی»، «کروسین پادشاہی»، «چوبین و باقر پادشاہی» دیب سوییلر.

یا کئی مدنیت صوڭنده انسانلر سونگو استبدادندن قورتولدیلر اما آلتون و کموش استبدادینه کیلوب ئله کدیلر. آدم بالالرینک اصل یاراتولر نده، ذهن و عقللر نده، فکر و آگلر نده تیگرلک

(۱) اورال هم ایدل بویلر نده غی مسلمان بایلری حقنده برنجی دفعه یازلغان اثر، «وقت» طرفندن نشر ایتولگان «احمد بای» اسملی رساله بولسه کیرهک.

بولماغاندن صوڭ باشقه حاللرده تیگرله و نیچوک ممکن بولسون؟ آمریقا و آوروپاده بولغان آلتون و کموش پادشاہلرینک استبدادلری بورونغی زمانده غی سونگو و سیاست پادشاہلرینک استبدادلرندن کییم توگل.

فقط آلتون و کموش پادشاہلرینک باشقه پادشاہلرلردن بیک زور بر آیروم اورنی بار. اول ایسه مونک میراث بولوب قالووی نقطه سیدر. آلتون و کموش پادشاہلغی یالکر اهل بولغان کشلرگه گنه قالادر. مثلاً: بر آلتون پادشاہینک بایلق تختی، اگرده اهللکلری بولماسه اوزینک بالالرینه ده، نسل و قبیله سینه ده قالمی، بلکه اهلیتی بولغان بتونله ی بر چیت کشی گه میراث بولوب قالادر. آلتون و کموش پادشاہی بولور ایچون زور طرشلقلر، اما شول تختی صاقلار ایچون، تابو ایچون بولغان طرشلقلردن ده آرتق طرشلقلر کیرهک. بای بالالری کوب و قنده آنالری تابقان مالنک قدرینی بلملر، یوق اورنلرغه تلف ایتلر، شونک ایچون ده آلتون و کموش پادشاہلغی طرش و اهل بولغان چیتلرگه کیته در. اوشبو جهندن آلتون و کموش حکومتینی «جمهوریت» گه و بایلرینی جمهوریت حکومتینک وزیرلرینه اوخشاتو اورنلی بولور.

بو کونده بولغان آمریقا بایلرینک هیچ بری ایسکی بایلر نك بالالری توگل، بلکه فقیر عائلهلردن ظاهر بولغان اجتهادلی و طرش آدملردر. آمریقادہ بولغان صانسز یر و اورمانلر، یورت و بنار زالوغ صالتوب بتکان بانقلرده شول فقیر عائلهلر نك بالالری ملکنده لدر.

بتون آمریقادہ نفوذ یورتوب طوروچی آلتون و کموش پادشاہلرینک بعضیاری اوشبو ذاتلردر:

(۱) هنری دافیسن. یاش وقتنده بو آدم اوز تاماغینی طویدرر ایچون بر باقعه خدمت که کرگان ایدی. یکرمی یاشینه یتکانده مرتبه سی بر آز کوتارلدی و معاشلگی ده آزارق آرتوب روس آقچه سینه ۵۰ صوم مقدارنده بولدی. بو بانق خادملرینک اک زدر معاشلگی شوشی قدرگنه بولغانلقدن درجه سی و آیلغی آرتمایه چغن بلوب «نیویورق» شهرینه کتدی. یاتنده بولغان بتون بایلغی ۶۰ صوم مقدارنده ایدی. هیچ کمنی بلمادیکندن و قولنده بر توصیه نامه ده بولمادیغندن بر آز کونلر آبدراب یوردی و «مورغان هم شریکلرینک بانقلری» دیب یازلغان بیش قاتلی یورت قارشوسینه کیلوب طوقنادی. لکن بو بنا، ایچینه کرو ممکن بولماغان بر کرپیوست حکمنده کورلوب آخرنده بولوب کتدی و نی بولسه ده بر خدمت ایزلرگه قرار بیردی. چونکه یاتنده بولغان آقچه سی کوندن کون بتوب طورادر ایدی. آخرنده «نیویورق» دن کتدی و کچکنه گنه بر شهرده بولغان

بو کونده هنری دافین، مورغان برله یاناشا اوطورالر (مورغان حاضرنده وقات). کونلرک برنده مونک بایلغی مورغان بایلغی درجه سینه یته چگنده شبهه یوق.

(۲) تومالامونت. مورغان شرکتمده هنری دافین روشننده ایکنجی بر اشلکلی آدم بار. بو ایسه «تومالامونت» در. تومالامونت. چکنه شهرده دنیاغه کیلیدی. آتاسی وعظ سوبله وچی بر روحانی بولسه ده فقیر ایدی. تومالامونت ایسه کوب مشقتلر برله اوقودی. انشاغه ماهر بولووی سیلی غزته لرگه مقاله لر یازوب آچه تابادر ایدی. شونک برله اوز اوزینی تریه ایتوب مکتبلرگه دوام قیلیدی. دارالفنون دیاوماسی آغانندن صوگ «تریونا» غزته سینه ساترودنیک و صوگرده باش محرر بولدی. لکن قلم برله گنه دنیا کوتو مشکل ایکانلگینی تجربه قیغانندن صوگ بر تجارت خانه گه وکیل بولوب کردی. صوگندن سودا گرلر بانقه سینه مدیر بولدی. اوزینک زیره کلگی و عقلیلغی آرقاسنده بانقه اشترینی آغه ییاردی. اوزی بو کونده آمریقاده بولغان آلتون کوش پادشاهلرندن سانالورلق درجه ده بای آدمدر.

(۳) مکر برتس. بو بر اولده ایکنجی بالاسی ایدی. ابتدائی مکتب که کروب اوقودی و همیشه یوقاری کوتارله باروب آخرنده دارالفنون که کروب حقوق شعبه سینی تام ایتوب چیقیدی. دارالفنون برتوب اوز اولینه قایتوب بارغان وقتنده «شیقاغو» شهرینه کیلوب یتکاندن صوگ آچه سی بتوب بر آدوات کاتورینه آیلغی قرق صوم وظیفه برله خدمت که کردی. صوگره «ارمور» تجارت خانه سینه وکیل بولدی و شول کوندن اعتبارا بختی آچلوب آمریقانک برنجی طبقه بایلرندن بولدی.

(۴) جون تلبرت. یاش وقتنده بر بانقه ده خدمت ایدی. ۲۷ یاشنده وقتنده بر بانقهغه اینسپکتور ایتلوب قویلیدی. صوگره «شیقاغو» ده گی خلق بانقه سینه مدیر بولدی و بانق اشترینی بیک آغه ییاردی و اوزی ده افراط درجه ده بایودی.

(۵) وغن. بو آدم بر روحانی بالاسی ایدی. لکن آتا و آناسی فقیر بولغانلقدن اوزی طریشوب اوقودی. صوگره «بوسطن» شهرنده گی بانقهغه خدمت که کردی. ۲۸ یاشنده وقتنده اوشبو شهرده گی ایکنجی بر بانق ده مدیر بولدی. اوزی خدمت ایتکان بانقه نک اشترینی نوزه توب یولغه سالوونیی و کوب کوب تابش ایتوونیی کورگانلر نندن صوگ اوزلر ننده مدبرلک خدمتی ایتار ایچون «نیویورق» بانقه لری چاقردیلر. بو آدم بو کونده شول وظیفه سنده دوام ایته و شونک برله برابر اوزی آمریقاده الوغ بایلر دندر.

(۶) ساین. بو آدم هنری دافین برله برلکده و شونک

تانوشی حضورینه باروب آز وظیفه برله خدمت که کردی. شوشی خدمتمنده کوب وقتلر دوام ایدی ایسه ده شهرنک چکنه لگی سیلی یوقاری کوتارله آلمادی. اوشبو وقت «هین» طرفندن «نیویورق» ده یاگا بر بانق تأسیس ایتلو خبرینی ایشتوب اورن صورار ایچون شونده کیتدی. لکن «هین» حضورینه کره آلمی کوب مشقت تارتدی. بر وقت کیلوونده «هین» نک «برکلین» شهرنده بولغان داچه سینه کیتووندن خبر بیدیلر. هنری دافین «شاید شونده کورسه آورمن» دیب هین آرتدن «بروکلین» گه باردی و کوروب یومشینی سوبله رگه موفق بولدی. لکن هین: «مین نیویورق خلقلری برله تانش بولماغان کیشیلرینی بانق خدمتی ایچون قبول ایتیم» دیب رد جوابی بیدی. هنری دافین همیشه یالتو و یالواروونده دوام ایتوب آخرنده خدمت که کره آلدی. آرمی تالمی طریشووی سیندن الوغ خدمتلر کورسانورگه موفق بولدی. بانق ده یالگر اوطورغان وقتنده یاینه بر آدم کروب صول قوی برله بر چیک، اوک قوی برله آتی آتار صوزوب: «شوشی چیک ده یازغان صومانی شوشی مینوت ده بیر!» دیب اوستینه هجوم ایدی. چیک ده یازغان صوما بیک کوب بولغان حالده اوزی کوبدن نسخ ایتولگان و بر تین گه یارامی طورغان قوری کاغد حکمنده ایدی. هنری دافین چیک نک چن چیک توگل ایکانلگینی بله طوروب هیچ نرسه یوق روشننده صالقون قان برله آدی ده، قاراغان صوگ: «-زگه مونک برابرینه واق آچه می یا که ایری آچه می کیره ک بولور؟» دیب صورادی. آتی آتار توزه ب طوروچی «واق آچه بیر!» دیگان اوکغانینه «یارار بیک یاخشی!» دیب اشکافی آچوب آچه سانارغه کرشدی. مونک آچه صاناب طورغان وقتنده بانق خادملری و پالیسه مأمورلری کیلوب کر دیلر ده آتی آتار توزه ب طوروچینی کیلوب طوتدیلر. چونکه اشکاف آچوب شغلله نو بهانه سی برله تیوشلی کیشیلرگه، تیوشلی روشچه اشارت بیروب اولگورگان ایدی.

۱۹۰۷ نچی یلده آمریقاده کریزس بولدی، شول خصوصده مشورت قیلشور ایچون بایلر، بانق مدیرلری کوب مرتبه لر چیولش یاصادیلر و تیوشلی تدبیرلر قیلدیلر. اوشبو وقتده آمریقا میلیاردرلر نندن مورغان، هنری دافین طرفندن سوبله نگان فکرلرینی و لایهلرینی یاراتوب اوطورر و اش کیشیسی ایکانلگینی آکلار ایدی. مشورت مجلسلری تمام بولووی برله هنری دافین نی اوز حضورینه چاقردی ده: «یکرمی یلدن بیرلی بر اش کیشیسی اینزلیدر ایدم، حاضر تابدم، اول آدم سز بولاسز، مین سینی اوز شرکتمزگه اعضا ایتوب آلام، خدمتک برابرینه فلان قدر آیلق تعین ایتیم» دیب اوز شرکتمه هم اعضا هم مأمور قیلدی.

بولودر. باشقه لر ایچون هیچ اهمیتی بولماغان بر اش، بر خبر عصیلرغه ئەلله نینقدر زور بولوب کورینه، آلارنک کيفلرن بوزا یا که بوزولغان کيفلرن توزه ته آلادر. شونک ایچون آلا ریک تیز آچولانوجان - ییکل خلقلی بولار. حتی بزده ییکل خلقلیق بلهن عصیلق ایکسی بر معنی ده استعمال ایدیله در.

تیز آرو (طالچغو) ده عصیلق نك علامتلر ننددر. باشقه لر ییک ییکلک بلهن تحمل ایته آلا طورغان اشلر عصیلرنی تیز یالقدردر. خصوصاً آلا رده بر خیالی آورو بولا. عصبی کشی، هر بر اشکه کرشمه س بوزونوق آروون اوپلی باشلی. شول اوین کو گنده زورایتا - زورایتا چنلابوق آروب قالادر.

عصیلر هر نرسه دن تیز متأثر بولونان بولغانه، کچکنه گنه سونچلی خبرده آلا رنی آرتق شادلاندر، شولایوق کچکنه گنه کیفسز خبرده آلا رنی قایغوغه سالادر. قایچاغنده آلا ر هیچ بر سیبیز نینزده قایغروب - پوشنوب یوریلر؛ بو حال یووش و بولولتی کونلرده کوبره ک بولادر.

عصیلر، کوبسنجه، زیره ک و اشکلکی بولار، اشنی سو یوب اشیلر. اشلرن تیز - تیز و آشغوب اشله وچن بولار. لکن ذهنلرن اوزاق وقت بر نرسه گنه حصر ایتوب طوراً آلیمیلر - تیز آرار. مونده قدر سو یوله نگان علامتلر هر عصیده بولوب، زارلانورلق اهمیتلری یوقدر. فقط بعض عصیلرده زارلانورلق حاللرده کوب بولادر. مثلاً: آش سگمه و.

نیندیگنه سبب بلهن بولسه ده «جمله عصیه» طالچسه، آش سگوی ناچارلانا باشلیدر. بر کشی آرتق اوزاق یول یورسه یا که عادتده گیدن آرتق فکرن شغله ندرسه اشتهاسی کیمی. شولایوق قزولانغان و آچولانغان چاقلرده آشالغان اشلرده کشیگه راحتسزلك بره لر. مونی ده شولارغه قیاس قیلورغه ممکندر.

عصیلق سببلی آش سگمه و آورووینه مبتلا بولغان کشیلرنک کوبسنجه اشته (آپیتیت) لری یاخشی بولا. نغغه آشاده آلالر. حتی آشدن نلک باش صزلانغان شیکلی، تنه آورایغان شیکلی بولوب طورساده، آشدن صو ک ییکه یوب، راحتله نوب کیتلر. لکن بو حال تیک یارتی ساعت قدرگنه دوام ایته. آندن صو ک معدده (آش قازاننده) بر توری آورلق، ششکنلک باشلانا. یا کاکلر قزا، یوز قزارا، صولو طارایا. آورو کشی طایانوب طوررلق اورن ئزلی باشلی. بر آزدن صو ک آورو بتونله ی حالسزله نه، کیمینه صییشا آماغاندای بولا...

عصیلرنک آش سگمه و بلهن آزابلانورینه، کوبره ک. آلا رنک هر نرسه نی زورایتو و خیاللانوری سبب بولادر. معدده لرنده آزغنه بر راحتسزلك سیزنو بلهن آلا ر شوندن قورقورغه و شول حقه ده

قیلندن فقیرلک هم طرشلق برله اوقوغان ایدی. ۱۷ یاشینه یشکاج اوقورغه ممکن بولمادی ده بازارغه کروب اون ساتارغه باشلادی. شوندن اشی آله کیتوب هنزی دافیننک رعایه قیلوی سببلی بر بانقهغه خدمت که کردی. بو کون اوزی مشهور بایلردن بولوب بانقه طونادر.

(۷) نورتن. اوقوغان سو گنده بو آدم، جمهوریت رئیس بولغان «تافت» که سیکره تار بولوب خدمت که کرگان ایدی. موآ قدر بر استراخاوی شرکتده یازوچی بولوب خدمت ایتدی. بو کونده آمریکا بانقه لرینگک مشهورلردن برنده مدیر همده الوغ بایلردندر.

بو آدملر فقیرلک دنیاسندن چیقوب اوز اجتهادلری برله آلتون و کموش پادشاهلری آراسینه کردیلر.

عصیلر ایچون حفظ صحت

مقدم

مطبوعاتمزه سو گنی وقتلرده کوب فنگه دائر کتابلر بولاده، حفظ صحت أعصاب قه دائر ئه لی بر کتابده کورلدکی یوق. لکن عصبی (нервный) آدملر، تأسفکه قارشی، بزده ده کوب؛ حتی بزده باشقه لرغه قاراغانده ده کوبره کدر. بر طرفدن عموماً حفظ صحت قاعده لرن بلمه ومز، ایکنچی یاقدن آلدقمز ناچار و ضررلی تریه بزنگ بالانر زنگ عصبی بولوب اوسولرینه - توری آورولرغه مبتلا بولوب عصیلق بلهن اینتگولرینه سبب بولا. حالبوکه عصیلق، سو گنی تجربه لر که بناء دوالونی قابل و مطلقاً صاقلانورغه تیوشلی بولغان بر چیردر.

بناء علیه مطبوعاتمزه غی مذکور کیتلکنی قسما گنه بولسه ده طوترو مقصدی بلهن، استانبولنگ نیرونی آورولر متخصصی مشهور دو قور غالب عطا بک نك «حفظ صحت أعصاب» آدی اثرن اوز تلمزگه ترجمه ایتدم. اوقوچیلردن، کیمچیلکلرن حسن نیتیم ایچون عفو ایتولرن اوتتم. ع.

۱

عصیلرنک علامت و سیلری

عصیلق نك برنجی علامتی هر نرسه دن تیز و کوب متأثر

واقعا، اوزون وقت اچنده هیچ بر صورت بلهن عصیلمی بلنمه گان کشیلرنکده، بعضی واقعه لرنک تاثیر سیلی کیشه کدن عصبی بولوب کیتکانلری بولا. لکن کوبسینگ راحتسزلگی اثری بولورده انکار ایتوب بولمی.

بلنکه بو سوزگه قارشى: «عصیلق اثری بر آورو بولغاچ حفظ صحت أعصاب فایده سز بولورغه تیوش. یاراطلشده عصبی بولغان کشینی اوکالتو نیچک ممکن بولسون؟» دیب بحث قیلوچیلرده بولور. لکن مونک جوابی بیگدر:

— عصیلق کوبره ک اثری بولا — دیگان سوزنک معنی سی، عصیلق نك اورلغی یا که میکروبی آتادن بالاغه کوچه دیب ئەشکان سوز بولماينچه، بلنکه عصبی کشیلرنک بالارندهده عصبی آورو لرنغه استعداد بولا دیگان سوزدر. حفظ صحت قاعده لرنه رعایه ایتوب بلهن بو استعدادنک چاره سن کورو ممکن بولادر. لکن بزنگ خاتون قزلیمز — آنالریز حفظ صحت قاعده لرندن خبر سز بولغانغه، بالا بیشکده چاقدوق آنی عصبی آورو لرنغه حاضرلی باشیلر. دوقتور زینده بو سوزگه مناسبلی اوشبو حکایه نی سوبلی:

بر کون بر دوقتور یازینه بالاسن کوتروب بر خاتون کیله. بر آته دن بیرلی بالاسینگ یوقلی آلمادقن، تون بوینچه باقروب چقدقن سوبلی. آنال هر وقت بالارنده بر آورو کوررگه حاضر بولقلرندن، تگی خاتونده بالاسنده عصبی آورو بار دیب اولیلی. دوقتور بالانی طنجلاندررنغه بر نیچه تورلی دارولریازوب بیرسهده، تاثیر کورلمی. نهایت اول، آناغه کیچ بلهن بالانک یاننده بولماسقه قوشا. شوندن صوگ بالا بر آصراو قاراونیه طابشرلا هم برنجی توتوک اول آقروون طاشلی، طنچ یوقلی.

بالار بلهن کیره گندن ارتق مشغول بولو آلوده غی عصیلق نی آرتدرادر. بالاسینگ سلامتگن تله گان هر بر آنا، بالا بیشکده چاقدوق آنک تهنن تریه قیلو بلهن برگه دماغسن، عصلرن (نیروالرن) ده تریه قیلورغه — آلارنی قوتله ندررگه طرشورغه بورچیلدر. تریه نك فایده لی و تاثیرلیسی بالا زورایغاچ بولغانی توگل، بلنکه بالا بیشکده چاقدوق باشلانغان تریه در.

آول بالاری شهر بالارینه قاراغانده نق و طازا گوده لی بولقلری شیکلی، آلا ر أعصاب جهتندنده قوتلیرده ک بولالر. مونک ایک زورسیی ده اول خاتونلرننگ بالاری بلهن کیره گندن ارتق مشغول بولماولری، کچکنه ده نوک بالارن اوز آلدینه اوسه رگه عادتله ندرولیردر.

بالارنی عصبی ایتکان سیلرننگ برسی ده بعضی آتالرننگ کچکنه ده نوک بالارینه بر نیچه تلر، تورلی علملکر، هنرلر اوبره تورگه طرشولیردر. بالارنی اوقتوده بولای آشقو، بعضا

اویلانورغه باشیلر. هیچ اصلی بولماغان خیالی آورو لرتابالر. نهایت شول خیالاری حقیقتکه ئەبله نه؛ چن چندن آوری باشیلر. عصیلرنک هر وقت زارلانا طورغان نرسه لرننگ برسی یوقسزلقده یوقسزلق ده تورلیچه بولا. قایسیلری یاقاچده یوقیه کیتوب بر آزدن صوگ پووشونوب اویغانلرده، باگدان یوقیه کیتو آلمیچه آبدیلر — بر یاقدن ایکنجی یاقه ئەبله نوب یاطوب طنچسز روشده توتی اوتکهره لر. بر تورلیرلی ایسه، باشدوق، یوقیه کیتو آلمان — قورقوسی بلهن باطا هم شول فکری بلهن توشگی اوستنده آونی طورغاچ صوگننه یوقیه کیتدر. لکن موندی کوچله کیتریگان یوقیه راحتنک بولمی؛ قورقوجلی توشلر کورلورگه ده سبب بولا.

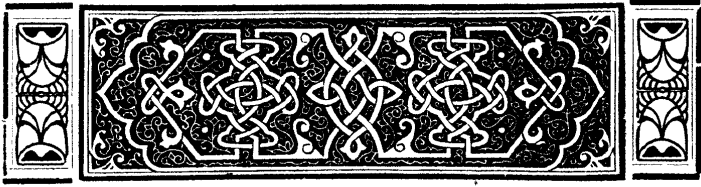
عصیلرنک کوبسی باش آورووندن زارلانالر. لکن بو باش آوروویده کشیسینه قاراب تورلیچه بولادر: قایسیلرننگ باشی بر نرسه بلهن قضاغان کبی، قایسیلرنقی اینه بلهن قادالغان شیکلی بولوب آورتا. بعضلرننگ ایسه آورووی ماگناید بولا، بعضلرنده باشنگ توبه سی آورنا، یا که آرت طرفی آورتادر.

بولاردن باشقه بیک آرتق عصی کشیلرده گنه بولا طورغان — «باش بوشلغی» دیب معروف بر آورو بار. کوبره ک وقت ایرته بلهن بولا. آوروچیغه تیره یاغنده طومان بار توسلی بولوب کورینه — اطرافن یاخشیلاب کوره آلمی. بر نرسه گه دقت ایتمک، برده اش اشله مک هیچ ممکن بولمی. عصبی، بو وقتده هیچ بر کشی بلهن سوبله شمی، هر کمدن قاجا؛ فقط اوزینگ راحتسزلگن گنه اویلاب اوطورادر...

یوره ک قاغو (сердцебьение) دن زارلانوجی عصیلرده کوبدر. آلا ر — دوقتورلرنک ئەیتولرنده التفات ایتمیچه — یوره ک قاغونی یوره ک آورووننگ بر علامتی دیب اولیلر. حالبوکه یوره گی طازا بولماغان کشیلر کوب وقتده آورو لرن سیزیلر. یوره ک آورووم بار دیب خیاللانوجیلرنک کوبسی عصبی آدملردر.

عصیلق نك بولاردن باشقه علامتلری ده بولورغه ممکن. چونکه تهننگ هر نقطه سنده «جمله عصیه» بولغانغه، عصبی کشی وجودینگ هر بیرنده بر آورو، بر چه نجو حس قیلدر.

عصیلق نك اثری (یعنی آتادن بالاغه کوچوب کیله طورغان نسل آورووی) سی، توگلمی مسئله سنده طیبیلر آراستنده ایکی تورلی فکر بار. بورونغیره ق طیبیلر: «هر بر تله گان کشی عصبی بولا آلمی، عصبی بولور ایچون یاراطلشده شوکار بر استعداد بولورغه تیوش» دیب اویلاغانلر. صوگنی طیبیلر ایسه: «هر بر عصبی آورو نسلدن کیلمه سهده، کوبره گی نسلدن کیله» دیلر.

قرآن آیتلری وطنشلی حقنده

اوتکان عدد «شورا» ده قرآن آیتلری وطنشلی حقنده عربجه دن اقتباس قینوب بر مقاله یازغان ایدی. شوشی مسئله حقنده فاضل محترم موسی افندینک ده بر مقاله باصدرغانغی صوگنندن خاطر مزگه توشدی ده بر برینه مناسبتلی بولغان بحثلر بر یرده جیولوب طورسونلر ایچون آنی هم بو یرده کوچرؤنی موافق کوردک. موسی افندی مقاله لرینده اوتکان مقاله ده سویله نمگان آیروم فائده لرده بار.

محترم موسی افندینک ۵۶۹ نجی «وقت» ده «ینه مهم بر مسئله» اسمی برله باصدرغان مقاله سی اوشبودر:

«معلومات مجله سینک ۴۴ نجی عددنده «قرآن کریم آیتلرینه رقم قویمق» مسئله سی حقنده داملا صلی الله حضرت طرفندن کوندرلمش بر راپورت مناسبتلیه نوایار ۲۷ ده (۱) مفتی حضرتلرینک ریاستده عقد اولنمش مجلسنک قراری درج اولنمش. جمعیت شرعیه (۲) اعضالریله اوراده حاضر اولمش آلتی عدد امام افندیلرک مصحفله تفسیرلره مراجعتلری صوگننده قرارلری: «رقملری طنش علامتلرینک ایچنده ایکنچی توسلی بر بویاو ایله طبع ایتدرمک مناسب اولور ایدی» دن عبارتدر» (۳).

شو قرار البته غایت گوزلدر. طبع ایدر ایکن مصاحفده آیتلرک عددینی یازمق کوبدن لازم ایدی. کوزلدگی ایچون ده رقملری علامتلرک ایچلرینه قویوب، مصاحف ایچون مخصوص رقملر، گوزل علامتلر حاضرتمک البته لازم اولور.

لکن بوراده بوگا باشقه دهها مهم بر نقطه وارددر: آیت کریمه لری مطرد بر نظام اوزرنده صایمق ایچون «عدد اماملری» دن روایت اولنمش یالکزر بر عددی اختیار ایدوب، همه آیتلری او «عدد» اوزرینه غایت اعتنا ایله صایمق تیوشدر. شو کونه قدر طبع اولنمش مصحفلرک هیچ برنده آیت

(۱) ۱۹۰۹ نجی بل.

(۲) موندن مقصودی «اوقاف» شهرنده بولغان «اورنبورغسکی

محمدانسکی دوخانونی صورانیه» در

(۳) «معلومات» زورنالینک شول مقاله سین اوقوجیلر. «طنشله

رقم قویو مسئله سی تفسیرلرده بار ایکن» دیب بلدگان بعض برلری ده:

«شول رقملر، طنشله ننگ ایچنده بولوی حقنده تفسیرلر بحث ایتلر ایکن»

دیپ آگلاغان بولسلر کیره ک.

یک قورقنچلی تیجه لر یره. بالا سلامت قالسه ده اوبلانلدی کبی ترقی ایتمی. بالمکس باشقه لرنگ میلری کیگایگان. و آرتقان و قنده آتی طوقتاب قالادر.

قایسی مکتب معلملرینک بالالرغه قاطیق قیلو و اورشولری ده بالالرنی عصبی یاصی (تأسفکه قارشلی، بو عادت بزنگ تاتار مکتبلرنده افراط شایعدر). شولایوق مسابقه (اوظشو) امتحانلری آلدندن آرتق حاضرله نش و اورنسز طرشولر، مکتب بالالرینک ناچار آشولری عصبیلقغه سبب بولالر.

ابتدائی مکتبلرده گنه توگل، بلکه رشدی حتی اعدادی صنفلرده اوقو وقتی ده بالالرنک آرتا ک اوسه طورغان زمانلریدر. بالانک، قوتله نو و اوسووینه ضرر ایرشمه-ون ایچون آنک آشینک مکمل بولوی برنجی شرطدر. بناء علیه مکتب بالالرینک آشرینه آیرم دقت ایتهرگه تیوشلی. حالبوکه بزنگ شاگردلرمز کوبره ک آچلی طوقلی عمر اوتکه ره لر. شونک ایچون ده آز قانلی بولوب قالالر؛ مونک تیجه سی ایسه تورلی عصبی آورولدر.

عموما آدمنی ضعیفه ندرگان، آنک قوتن کیتمکان هر بر آورو عصبیلقغه سبب بولا. بولارنک ایک مهمی ده آز قانلیق (مالوکروویه) در. کوب عصبیلرنگ آورووی شوشی آز قانلیقدن کیلگاینگه، نلک آز قانلیقدن دو الانو تیوش بولادر. نلک، قان آدر و موداده چاقده، عصبی آورولده کوب بولغان. حاضر قان آدر و کیمب بارغانغه آندن طوغان عصبیلقغه ده آز ایدی.

عصبیلق ننگ تیجه سنده «آش باطماو» چیری باشلانغان شیکلی، باشقه بره سبب بلن باشلانغان آش باطماو صرخوی ده عیلق نی طوغدرادر. شولایوق بیزگه ک، قزاق و طوماو... آورولندن ترلگان چاقده کیره گنچه دو الانماسا ک، أعصاب (سک.گر - нерв) ضعیفه نهلر. ع.

عبرتی سوزلر.

کتاب جیودن مقصود کتاب صاقلاوچی بولو توگل بلکه استفاده ایتودر. شونک ایچون بار قدر کتابلردن ممکن قدر فائده کوررگه تیوشلی.

قارتلق کونلری دنیاده طورودن حساب ایتولماز.

اخلاق برله ادبیات برگه بولولر. بر قومنگ ادبیاتی نیندی روشده بولسه اخلاق ده شول روشده بولور.

چشم سنه لوده شاطیبه یی تصحیح ایدوب، عقلیه یی ده شرح قیلوب نشر ایتمشیدم. اولگیسی قرآن کریمک قرائتی، ایکنچیسی قرآن کریمک رسمی حقنده ایدی. شو سنه اورنورغده بوش ساعتلرمدده اشتغال ایتمک فکریله «ناظمه» یه بر شرح یازدم. قرآن کریمه بنده لگمی کوسترمک ایچون «شرق» واسطه سیله اوکتایی نشر ایتدردم (۱). طلبه لر، قرآن کریمه محبتلری بیوک امام افندیلر احتمال اوکتاییدن استفاده ایدرلر.

بوندن صوگ طبع اولنه حق مصاحف حقنده «جمعیت شرعیه» مز اهتمام کوستره چک اولوب علامتله ایچینه رقم یازمق خصوصنده قوی ویره چک ایسه شاید آیت کریمه لری الگوزل بر نظام اوزره صایمق حقندهده البته اعتبار ایدر.

اگرده «جمعیت شرعیه» مز شو مهم مسئلهده بنم دلالتمی قبول ایده چک ایسه. بن بیوک نمونیتله، یالکر نامی قرآن کریمک نهاییه سنده قویمق شرطیله گنه خدمتی دلالتمی ادا ایتیه راضی اولورم.

حقیقتی انکار ایتمه مک، بر آدمک اجتهادلرینی ده آباق آسته تاپتاماق ایچون بن جمعیت شرعیه دن علی الخصوص محترم مفتی حضرتلرندن رجا ایدرم: چکمش سنهده «رسم مصحف» مجلسلرندده بنم طرفندن کوسترلمش «تبیها» بر قدر اعتباره آلتسه ایدی. اوتبیها تم آراسنده بنم گمانچه غایت مهملری ده وارد. مصاحف حقنده بر خدمت بندن مأمول ایسه بن حاضریم. بر پاره آلهامق شرطیله بن قرآن یولنده خدمت ایده یلورم. مقصدم پاره دگل. پاره، مصحح افندیله ویرلسون! مقصد ایسه مصاحفک طبعنده گوزلک، رسمنده درستک، عددنده بر انتظام! شو مقاله می اوقور انسانلر تهمت بلیه سنه دوچار اولماسونلر. تکرار ایده ییم: مصاحف درستله مک ایچون ویرله چک «بر ایکی تین» پاره لری بن کندیمه تحریم ایتمشم. محترم «بیان الحق» اداره سی شو سوزمه شاید شهادت ویرر.

موسی یگیف.

سورا: سزق آستنده غی سوزلر بز نکیدر.

(۱) محترم موسی افندی ۱۹۰۹ نجی یلنک آخری و ۱۹۱۰ نجی یلنک اولی بولغان آیلرده «اورنورغ» شهرنده طورغان ایدی کشتی تانو وفضل اهللریته حرمت کورساتوده امتیاز کسب ایتکان آدملرگه چاره سز بولوب «وما بعض الانامه فی دیار» بیان بها الفتی الابلا» سوزینه موافق «اورنورغ» نی ترک ایتدی «ناظمه الزهر» گه اوشبو وقتده شرح یازغان ایدی. مذکور اثر، هر یر مشهور کتابچیلرده صائلمقدهدر. احتمالک شوشی باصمه «ناظمه» ننگ برنجی دفعه باصلویدر.

کریمه لری صایمق خصوصنده بر نظام یوق ایدی. بنم المده استابول، هند، روسیه ده طبع اولنمش مصحفلردن متعدد مصاحف وار. بونلرک هیچ بری بر نظامی التزام ایتمه مش. استاذ شهر امام محترم داملا شهاب الدین المرجانی حضرتلری همتیله طبع قیلنمش مصحفلرده دائمی بر نظام التزام اولنماش. بعضا بالاتفاق رأس آیت دگل اورنلرده آیت علامتی وضع اولنمش (۱).

آیت کریمه لری صایمق خصوصنده عالم اسلامده قبول قیلنمش آلتی عدد وارد: مدنی اول، مدنی آخر، مکی، کوفی، شامی و بصری عددلریدر.

شو آلتی عددک هر بری شبهه سز صورتده صحیحدر. لکن بر نظام اوزرنده صایمق ایچون البته آلتیدن یالکر برینی انتخاب مناسبدر. هر بری بر درجه انتخاب قیلنه ییلور. بنم فکرم چه «مدنی آخر» ی اختیار ایتمک اوچ دورت جهته کوزلرله اولور ایدی.

آیت کریمه لری حساب حقنده امام شاطیبه حضرتلرینک «ناظمه الزهر» اسملی غایت گوزل بر کتایی وارد. بن اوکتایی آسان صورتده شرح ایدوب «شرق» صاحبی احمد افندی الاسحاقی خراجتیه طبع ایتدرمک ایچون «وقت» مطبعه سینه تسلیم ایتدم. یاقین آراده طبعی نام و نشر اولنور، انشاءالله. سوز یوق، اوکتاب آیت کریمه لرک عددی حقنده الگ معتبر کتایدر. بیتلری حرکه لی صورتده ضبط قیلندی. آیتلرک فاصله لری اوکتابده مفصلا کوسترلمشدر.

(۱) فاضل مرجانی، عصرنده بردن کتاب وایکنچیدن وجدان صاحبی طرفدار و علم اهللری آز بولدیغندن بیک کوب اجتهادلری ضایع و تلف بولوب طوردی. قرآن تصحیح ایتو طوغروسنده غی خدمتی «نشو وارفتا» اصولینه مبنی بولدیغندن صوغنی تصحیحلری اولگیلرینه گوره درستله بولسه کیره ک اوشبو جهتدن رسملر و فاصله لر حقنده نظام و اطراد بولوب یتماسهده یتماز. بو اشنگ تمام عهده سندن کیلور ایچون شول زمانلرغه کوره اوچ دورت عدد شهاب الدین المرجانی غه احتیاج بار ایدی. لکن بر مرجانی ده بیک کوب اش اشله دی. ایتدی آنگ تمام ایتمی قالدراغان خدمتلرینی انشاءالله حفلر تمام ایتارلر و ناقص کورلگان یرلرینی اکمال کیلورلر. مرجانی ننگ، اعتبارغه آوراق طرفدارلری عطاءالله القورصاوی. عبدالخیر المسلمی. حسین فیضخان کبک معدود آدملرگنه بولوب مونلرده چیتده طوررلر و عبدالخیر اوزی هم جاهل قوم آراسنده قالب بونلای بوغالمش ایدی شونک ایچون آنگا خیرخواه بولغان آدم عطاءالله القورصاوی غه دیرگه ممکن. مطبوعات بولمادیغندن، مفتیلر و آلرنگ اعوان و انصارلری استبدادنگ تمثال مجسملری بولوب طورقلردن ایکی اوچ کشتی نی قدر طریسهده لارم درجهده ثمره کورلمیه چکی معلوم. اگرده اطرافنده بو کونگی موسالر، ضیال الدین الکمالی وذاکر القادریلر، احمدجان خلفه و شهر شرفلر، طاهر وکشافلر، نجیب تونتاری و سید شریفلر و شونلر قیلندن هم علم و ادب هم ده فلم صاحبلری طورغان بولسه ایدی بلکه مرجانی دخیده آرتق اش کورسه تکان بولور ایدی.

«فقیرک»

(اللهم انى اعوذ بك من الفقر. حدیث)

مسلمانوں نے انقراضِ غے ایلتوچی، خراب ایتوچی، ایک ناچار جنایتلر اشلہ توجی و تصویرى قورقنچلی بولغان آورلقرغہ توشروچی هیچ شکسز فقیرلکدر.

اگرده مسلمانلر یوغاریده غی حدیث برله یارتیلاش غنه عمل قیباغان بولسه لرده حاضرگی آور حاللرگه توشمازلر و بو قیونلق و قسقیقلرنی کورمازلر، اوزلرینک شان و شرفلرینی تابتاتورغہ یول قالدرمازلر ایدی.

اسلام دنیا سی ایچون راحت و سعادت یوللری و فقیرلکدن قوتلونک چاره سی بولغان «بایلق». حاضرگی کونده بتون بنی بشرنی اوزینه باغندروب، تابندرو درجه سینه ایرشدر و بتون انسانلر اچنده اوزن سويدرو شرفینه ایرشکندر. دنیا ده بار بولغان راحت و سعادت گه یتکره طورغان، دنیا ده بار بولغان قوت و کوچلر آنک یمشی صابالغان «بایلق» غه بار کشینک ده یابشو و آنی حاصل قیلو یوللرینه کروشو تیوش توگل ایدیمو؟

دنیا طورده شینک ویران بولووینه، بتون آدم بالالرینک بد بختک یولینه کرولرینه، ایک یوغاری درجه لردن ایک سفیل اورنلرغہ توشوگه، میلیونلر برله انسان چاقیلرینک سفاهتده ایزلولرینه، صانسز کوب عقتیلرینک عفت و ناموسلرینی تلف بولورغہ، بیک کوب آدملرینک طوغان ایللرندن وسویوکلی عائله و طوغانلرندن ایرلوب، قا کغروب یورولرینه سبب بولغان «فقیر» لکدن قوتلونک چاره لرینه کرماومز - موندن صفنورغہ تیوش ایکانلگن آ کلاتقان نبی محترم سوزینه احترام ایتاومزدندر.

شول عالی مقصدغه بنا قیلغان سوزنی آ کلاماغانلغمز و بایلقنک قدرینی بلده گانلگمزدندر که قولمزغہ توشکان بایلقنی تارمار ایتەرگه، ناچار یوللرغہ صرف ایتوب یاخشی یوللر ایچون الوشینى کیره گندن آز قالدرمقده مز.

استقبال حقنده بر نرسده اویلامی، تقدیرنی ده اوزمزنک خرافاتدن قورلغان اعتقادمز برله اولچاومز و شهوت پرستلک گه پیرلومز، بلوم، هزدن محروم قالبوب، شونی قایغرتوب باشقه لردن ئورنه ک آلاچاق یرده آنلرینک ناچار عادتلرینه مایموللق ایتو خدمتن اوته مکده مز.

باشقه ملتلر، اوز بالالرینی حاضرگی آور تورمشده باشارلک

هنر اوگره تکنلری، ماللرینی شول یولغه صرف ایتکانلری حالده بز صوقر بخت آرقاسنده قولمزغہ کرگان بایلقنی ده کوبرده سفاهت و بوزوقلغہ صرف ایته مز. «شورا» نك ۱۹۱۴ نجی یل برنجی غنوارنده چقغان برنجی عددنده گی «مسلمان آقچلری قای یرلرگه صرف ایتوله» گه علاوه یاصارلق یاخود شول مقاله ده گی قهرمانلرغہ تیك بولورلق کشیلر یتشدرده مز.

«تومسکی» شهرنده بعض بر بایلرمز م اسملی بر خاتون یولنده دیسته له ب مکلرینی اچقندر دیلر.

پیتراول شهرنده بعضیلرمز «نیژنی» شهرندن آلوب کیلگان ته تی یولنده اوتوز مکلر برله بولغان بایلقلرینی توبله ب قویدیلر. آرامزده شوندی قزل صوفیلر و «دیندار» لر باردر که اربت و نیژنی یارمینک لرنده سفاهت یولینه صرف ایته طورغان بایلقلری صانسز و حسابسزدر.

روسیه مسلمانلرینک الك کوب قسمی بولغان فقیرلر، مسکین و عاجزلر، یتیم و غریبلرینک بالالرینی تریه قیلورغہ، کسب و هنر اوگره تورگه بایلق و چاره تابلمی طورغان بر وقتده بر قسم خلقمزنک بایلقنی بلچراق اورنلرغہ تاراتولری، آقچہ نی طیناقسز طوتولری بزنگ تاریخمزده بیک قارا یوللر تشکیل ایتسه کیرده. خلقمز کوندن کون فقیرلر نه، معیشت آورایا، سفاهت و اخلاقسزلق جابوله. اوشبو طوغریده غی مسؤلیتنک الك زور الوشی، قولده بولغان دولتلرینی بوزوق یوللرغہ صرف ایتوچیلر اوستلرینه توشه چکدر.

حاضرگی کونده اشلہ نورگه تیوشلی بولغان خیر اشلرینک الك یاخشیسی مسلمانلرینی فقیرلکدن قوتقارو حقنده قیلنغان خدمتلر بولسه کیرده. شونک ایچون اوشبو یولده هر کیم قولندن کیلگان قدر خدمت ایتارگه و یاردم پیررگه تیوشلی.

حاضرگی کونده دوام ایته طورغان اوقو، هنر اویره تو یورتلرینه، اوقوچیلرغہ یاردم جمعیت لری فائده سینه وصیت نه تیو، یاردم قیلو و بو مؤسسہ لرنک بار بولغانلرینی زورایتو، کوتارشو، صومالرینی آرتدرونک چاره سن کورو و شوندی مؤسسہ لرنی کویاتو بله بولادر. آلارنک دوامی، یاشاوی، کویابووی اشلکلی بولووی آقچہ غه ترمله و آقچہ نك چغا طورغان یری ده ملت بایلرینک همتلریدر.

دیمک: مسلمانلرنک استقبالیلری اوقو، بلو و هنرنک آرامزغہ ممکن قدر کوب تارالووی آرقاسنده در. ملت نی فقیرلک و رذالتدن قوتقارو همتی بایلرینک بورچی و آلارنک غنه قوللرندن کیله چکدر. خیراتنک ایک اورنلیسی و ثوابلیسی یالگر شوشی غنه در. ش. ایزمایلیف. «اومسک»

خاتون قزلب حقنده

(اجتماعی)

کوب خانومه آلو برسی

بزنگ عائله طورمشنده بیک قزقسز، بیک به مسز نتیجه لر بیره تورغان اجتماعی چیرلرمزدن برسی، بلکه برنجیسی «کوب خاتون آلو» چیریدر. مین بو چیرنگ یالغز اولاردغی طارالشن، نیندی نتیجه لرگه باروب طوقتاغان یازوب کیتهم. باشده غی دورت سوزنی اوقوغان اوکغای بلهن: «سین الله ننگ امرن چیر دیکچی بولاسکمنی؟» دیب ایتوچیلده احتمال، بولور.

طوغری، بارسینی ده بر تیگر ایتوب یاخشی قاری آو شرطی بله ایکی- اوج خاتون آلو رغه ده رخصت بار. فقط آغان خاتونلر کئی برسی آرتندن برسن اورام سبرکیسی شیکلی ایتوب طوتوب ده آلارنگ کشیلکدن چغولرینه سبب بولورغه الله ننگ امری یوق. انسانیتنگ ده، قانون ننگ ده امری یوق. حالبوکه یزده بر کشی یاش خاتون آدیعی، شول ساعتدن باشلاب قارت خاتون ایچون مطلقا یاشاو بتدی دیمک بولا. ایر آکا حاضر «خاتون توگل، بلکه بیک ناچار بر نه بیر» دیکنه قاری. بوغنه یتعی، اول آندی قارت خاتوننگ بالارینه ده نلله کمکی توسلی ایتوب قاری. نلک بالاری بله بر تاننده آشاب اچه تورغان آنا، حاضر بالارندن بیزه. اول «یاش که لهش» بله یا کا نئیده آشی باشلی. قارت خاتون، اوز بالاری بله ایسی نئیده مال آراسته آشیلر وشونده یاشیلر. شوشی توسلی ایر، تگی خاتونندن و آننگ بالارندن تمام بیزه. حتی آلا رغه: «چغوکزده کیتوگز» نی ده نه ایتوب قویغالی باشلی. شول عائله، شول یورت ایچون وانلوب قارتایغان بیچاره قارت خاتون، قزغانچ بر حالده اوکسوب یغلاودن باشقه بر اش اشلی آلمی، همان قایغرا، بر یلغن بر کونده قارتایا، حتی قوصاغه صابشوب نوله.

بعضا ایر بالار بولغانده آنانی یاقلیلر، سوز نیدر مه سکه طرشالر. فقط نتیجه ده اش ینه بولغانا: طورمشنک ترتیبی بوزولا، بار بولغان بایلق ده قولدن کیتهم. آچولاشو، بر برندن بیزشو بر بو نئیده گنه قالمیچه، قارت ویاش خاتوننگ بالاری و آنا- آلاری

آراسینه تارالا. بر- برسینه مه گگولک جان دشمانی کیسله لر. اولرده مسئله عینا شوشی حالده. هیچ بر حل قیلنغانی یوق. ایندی شوشی یاشی تورغان بر عائله ننگ طورمشنده نیندی تم، نیندی امید بولورغه کیرده؟! افرادی شوندی دشمانلردن جیولغان ملتنگ استقبالی، نی توسلی بولورغه کیرده؟! درست گنه نه یکانده حاضر ایندی بو عائله یاشاودن طوقتی. آقرنلاب عذاب چیگوب نوله رگه آزابلانا. ملتنگ افرادینگ موندی ناچار چیرگه اوچراوی قدر کوکسز اش بولورغه ممکن توگل.

آول ناتاری مسکین، شوندی حالگه اوچراغان عائله لرنگ طوزغانن، بایلقلردن ایرلغانن هر کون اوزی کوروب طور، شولای بولا طوروب یالغز حیوانلق طویغولرینی کوبندر ایچون یوغاریده سویله نگان ناچار نتیجه لردن کوز یوما.

مین مونگ شیکلی عائله لرنی، خصوصا بالار ییتکروب آزارق راحت کوره سی وقتده، شوندی جهنم عذابی چیگوب عمر ایتهم تورغان قارت آنالرنی کوروب بیک قزغاندم، بیک قایغردم. فقط قایغرو بله اش چقمی. یوغوشلی چیرنگ سرائتن آزایتورغه، ممکن بولسه بترگه طرشو واجب... فقط کم گه؟

مینمچه بو وظیفه ایگ نلک دینی و ملی اشلمزده بیک زور رول اوینی تورغان ملالرغه، آندن صوگ میلری زهرله غه گان معصوم بالارنگ چن آتاسی بولغان معلمرگه توشه. چونکه عوام خلقینه شریعتنی یا کاش استعمال ایتدرمه و، شریعت اسمی بله مکلرچه عائله ننگ سونوب کیتولرینه ایرک بیرمه و ملالرننگ بورچی بولغان کبک، کیله چک بووننگ یاش نوسمرلرینه موننگ شیکلی مسئله لرنی آچق، تأثیرلی ایتوب آکلاتو، آلارنی کیله چککه حاضرله وده البته معلمرنگ اشیدر دیب بلهم.

ح. بسطام. «طورمش».

11

قزلمزننگ ایرک هغولری

آرامزده دقت که آنوی تیوشلی بولغان نرسه لردن برسی قزلمزننگ ایرک هغوب یا کا طورمشقه آباق باصولری مسئله سیدر. درستگنه ایتکانده بزنگ آراده بوکا همان تیوشنجه اهمیت برلمی. بوکا آتا و آنالرده، باراجق قزلب اوزلری ده بر اویونچق قنه ایتوب قایلر. توبدن اویلاغانده بو، قزلب ایچون عمرلرنده ایگ زور هم ایگ اهمیتلی بر آدیمدر. نکاح اوقولغان ساعتدن آلا ایچون بتولنه ی باشقه یا کا طورمش باشلانا. هم بو یا کا طورمش قایسی غنه

جهدتن قاراما، اولگي طورمش غه بتونله ي باشقه هم نيچه درجه آور بولا.

آنا آناسي قولنده طنج غنه عمريني اوزدرغان قز، نكاح اوقولغان كوندن باشلاب بر عائله نك هر جهتن تريه چيسي، بر ابرنك آور و جيكليني، قايعو هم شادلغيني اورتاقلاشوجي عمرلك ايده شي بولاچق. كيره ك باي و كيره ك فقير بولسون هر آنا اوزينه يقدر آور بولسه ده بالاسينه «جبل - ياغمور» تيدرمي. ايرگه چقعاچ، ئلي كه قدر بالا سانالغان قز، اوزي آنا بولوب باشقهرغه «جبل-ياغمور» تيدرمه سكه طريشورغه طوغري كيه. بو وقت غه قدر بر اوزي ياشاگان قز، حاضر باشقهر ايجون طريشا هم آلا ايجون ياشي، عائله سعادتني آنك ايجون ايگ برنجي بختلردن سانالا. آنك اوستينه بالا تريه له و، يورت طوتو و دنيا كوتو كبك يقدر آور خدمتير يوكله نه. ياريلا، شوشي خدمتيرني يوكله و اوستينه آنك عمرلك بولداش بولاچق كشي اوزينه اوخشاغان هم تيك كشي بولسه. لكن كوب وقتده اشلر مونك كيرسنچه بولوب قزيرني عمرلك بختسز ايتيه. بو بختسزلكگه سببجي كلر؟ آنا آنالر ايله قزير اوزلريد. چونكه بزنگ اراده كيردك اولده كيره ك حاضرده ده قزيرمز رضالق برله بارغان وقتده بيله ايده ش بولاچق كشي كورمه گان، بلمه گان، كوبسي حتى اسمن ده ايشتمه گان بولالر. هيچ بر برسيني بلمه گان، كورمه گان و صناشاغان كشيير نيچك راحت عمر ايتيه آسونلر؟ نيچك بولارنك ايكسينك ده خلقلري هم قاراشلري بر بولا آسون؟

دنياده ياشار ايجون «هوا» برله «صو» يقدر كيره ك بولسه اير برله خاتون نك طنج هم راحت ياشاولري ايجون آلارنك خلقلري هم قاراشلري بر بولوده شول قدروك لازم نرسه لردندر. شولاي بولغاچ مونديلردن كوبسي كيلوشه آلمى تورلى بختسزلكلرگه توشه لر. درست، آرادن، اوخشا شوب ياخشي طور وچيلر ده يوق ديب بولمى. شولاي بولسه ده محتمده ياشاوچيلري كوبره ك.

كوب وقتده فرشته كبك صاف قزيرمز باشقهرنك ماقاغانلرينه اشانوب، اشدن چغوب بئكان كشييرگه بارالر هم عمرلري بويي زحمتله نه لر ياكه قايسى برسي جدي آلمى ايركل ي ايركسز عائله سيني تاشلارغه مجبور بولا. هم شولايوق شاقتي يشقنه «يارا تميم» ديب، ايريشولورده اوچري

اگر قزيرمز باراچق كشييريني اوزلري آلدن كوروب بر آز بولسه ده بلسه لر «آني آني بيرگان كشي كه مين رضا» ديب اوزلرينه گنه عائد بولغان اشته اورنلي اورنسز اطاعت ايتهم ديب آنا آنالرينه بتونله يوك تابشرمي بله كه اوزلري كوبره ك فكر

يورتسهر البته موندى بختسزلكلر كيمور ايدى. آنا و آنالرده قزيريني اوزلرينه گنه اوخشاغان كشي كه بيرمي بله كه بو توغريده اشني، باراچق قزيرك اوز اختيارينه قويارغه تيوشلي. اول كشي برله آنا آنامر ايتيه چك توكل بله كه باراچق قزير اوزلري.

موندى زور اشني توكل، طورمشده غي نينديگنه كچكنه اشني آساقده بر كشي كه اوخشاغان نرسه ايكنجي كشي كه اوخشاب بتمى. باشقه نرسه ني اوخشامسه آماشدروب ياكه ايكنجيني آلب بولا، اما بو توغريده بولارنك هيچ برسيني قبولر حال يوق.

اگر قزيرمز اوزلرينه اوخشاغان كشي كه بلوب هم كوروب چقسالر «اوزي يفاغان يلامى» ديگان قيبلدن نينديگنه بختسزلك توغري كيلسه ده آگردن قوتلورغه ممكن قدر چاره سيني ازله ر هم هيچ كم كه اوپك لري بولماس.

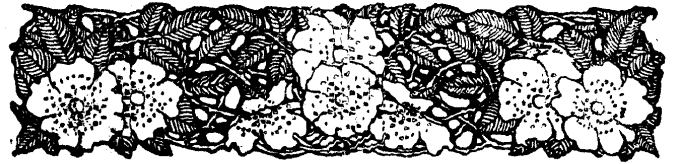
اگر بز «ياگا طورمش» ده بختلي بولوب راحت عمر كيجروني استه سه ك هم شولايوق عائله مزني بختلي ايتوني اوزمز ايجون ايگ زور سعادتدن ساناساق، هيچ بر كمنگ حتى آنا و آنالرمز نك ده خاطريني صاقليم ديمي بله كه چن اوزمز كه اوخشاغان كشي كه ممكن قدر آني بلوب بارغه طريشيق. باراچق كشييرمز اوزمز كه عمرلك ايده ش بولاچغيني ايسمزدن چغارميق. شول جاقده غنه بز بختلي بولوب شاد هم راحت ياشارمز.

خاتمه نظيفه. «وقت».

شورا: اساس اعتباري برله، بو فكرلر درستدر. لكن شوشي فكرلرگه قارشى بعض بر آدملر اوشبو روشده شبهه لر كيتوره لر: (۱) آمريقا خلقلري آراسنده انك مسعود ياشاوچيلر كوب خاتون آوچي مورمونلر در. (۲) بعض بر نماكتلر ده سفاهت و اخلافسزلق نك سببي، اجتماعي عالمر طرفدن تعدد زوجات و طلاق يوقلغى ايتلوب كورساتوله در. (۳) كورشمى صناشمى بولغان نكاحلارغه كوره كورشوب صناشوب نكاح قيشوچيلر نك آدانولري كوبره كدر. (۴) آمريقا و آوروپاده عفيف خاتونلر اوزلري، اخلاق بوزوقلغينه چاره ايتوب تعدد زوجاتني تابالر و شوشي حال كه قانون طرفدن مساعده بيرلوني مطبوعات واسطه سي برله طلب قيلوچيلري ده بار.

اوشبو شبهه لرگه قارشو جواب يازوچيلر بولسه ضرر ايتماز ايدى.

کوره زهك، سحر چيلك

« فلان کوره زه که بارغان ایدم یا که چیغان خانوتینه کورنگان ایدم شوندن صوگ سلامتله ندم، سحرچی که باروب سحر فایتار تدم، اوزمنی بوزغانلر ایدی، باغوچی غه باروب صوغه نرسه صالدردمده ترلدم، فلان کشیدن اوشکرنوب فائده تابد، اینز گولر قبرینه بارغانمندن صوگ چیر و خسته لگم فالمادی، ایشان حضرت که تابشر لغانمندن یا که بوتی یازدروب تاغوب یورگنمندن و یا خود تاریلکه که یازدروب ایزوب ایچکامندن صوگ خسته لگم بتدی، یر که نرسه صالدردم و شوندی تاق صوبوب قانیی و ایتینی فلان تورلی قیلدم ده رنجو ومدن قونولدم » دیب سویله وچیلر و شوندی سوزلرنی کوچروچیلر خصوصا اوللرده، عوام و قارچقلمر آراسنده بیک کوبدر. بو کونگی فن و بو کونده گی حقیقی علم شوشی نرسه لرنگ هر برینی انکار ایتوب بلکه کوبسینی شارلاتانلق، آداوچیلق صاناب طورغانده یوقا ریدمغی سوزلر که نیندی معنا یرر که کیره ک؟ ..

عصر مزده بولغان فن اهللری اوشبو مسئله حقتده: « مذکور آدملر حقیقت حالده - لامت بولوب وهملری برله گنه اوزلرنی خسته دیب یوروچیلردر. خسته لکلری حقیقی بولمیتجه وهمی گنه بولغانلقدن شوندی اصلسز هم وهمی نرسه لر مونلر ایچون فائده یره. آلادر. بعض وقتده وهملر، عصبلر غه تأثیر ایتلر و شونک سیندن حقیقی خسته لکلرده پیدا بولادر. کوره زه و سحرچی بک کشیلر که باروبده اوزینگ دوا تابووننی وهم ایتووی سبیلی عصبی تأثیری بته و شونک نتیجه سی اوله رق حقیقی خسته لگی ده کیتدر » دیب توجیه ایتلر.

بو سوزنگ معناسی: سحرچیلر، کوره زه لر، باغوچی و اوشکروچیلر، تاریلکه لر که یازوب ایچولر و بوتیلر تاغوب یورولرنگ فائده سی باری ایسان بولغان کشیلر که گنه در، دیمکدر. اما چاخوتقه و دیفتریت، تیف و چه چک، قزامق و اسکارلاتین، توله مه و سرطان و یا که اعضا لرنگ صنولری، چغولری، کوزنگ قاپلانولری شیکللی حقیقی خسته لکلر بولسه اول وقتده بتون دنیا کوره زه سی برله بتون دنیا سحرچیسی جیولوب اوزلرنجه قیلانغان بولسونلر و بتون دنیا اوشکروچیلرنی جیوب اوشکرتسونلر و توکرتسونلر و یا که شول آدملر اوزلری بتون دنیا قبرلرنی

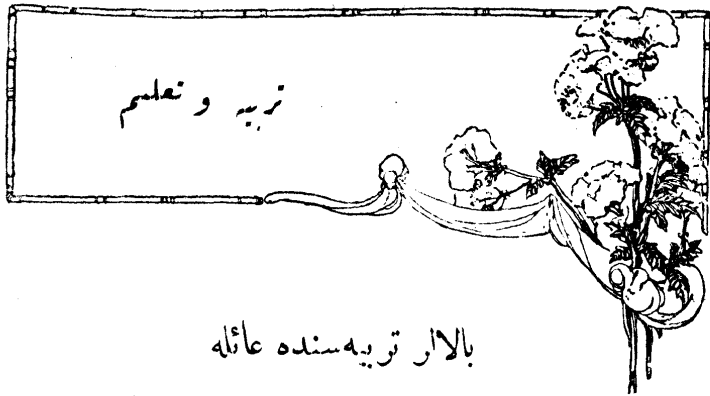
یوروب چیقسونلر شونلر سبیلی برله گنه شقا تابو احتماللری یوق. حتی بو مسئله نی قارچقلمر و عوام خلقی اوزی ده بر قدر آکلیر. مثلاً: فوللری و آباقاری صنغان کشیلر ختمده کوره زه لر و سحرچیلر یا که اوشکروچیلر که مراجعت ایتیلر.

آدملر آراسنده « وهم » خسته لگی یعنی حقیقت حالده خسته بولماغان حالده اوزینی خسته دیب اعتقاد قیلوب یورو شایعدر. شوشندی کشیلر ایچون وهمی نرسه لرنگ فائده سی بولوب عجب توگل. حتی خسته لکنگ مجرد « وهم » دن عبارت ایکنانلگینی بلسه لر ماهر طیبیلر اوزلری ده شونک برله فائده له نلر.

بر آدم نوزینگ ایچینه ییلان کرگان دیب بلوب خسته له نگان و کوندن کون قوروب کیار که، ضعیفه نور که باشلاغان. بتون اشی، اوچراغان کشیلر برله شول ایچنده بولغان ییلان یوروننی سویله و دن عبارت بولوب قالغان. اگرده بو آدم شول وقتده اوزی اشانا طورغان کوره زه لر یا که اوشکروچیلر که بارغان بولسه بلکه اوزنجه برر فائده تابوب قایتقان بولور ایدی لکن یاتده غیلر موگا ایرک بیرمه گانلر بلکه دوقتورلر غه یوروتکا نلر. قایسی دوقتور غه غنه بارسه لرده، « اینه کوزندن آرقان اوتکارو ممکن بولماغان بک آدم بوغازندن ده ییلاتنگ اوتوب ایچ که کرووی ممکن توگل. کشی ایچینه ییلان کر می، اول بوش سوز » دیب ییارگانلر. لکن تکی آدم همیشه ناچارلانا بارغان. آخرنده بر دوقتور بو کشینگ « وهم » خسته لگی برله مبتلا بولووننی بلوب « وهم » برله دوا ایتو یولینه کرگان و خسته نی قاراغان صوکنده: « یارار بو ییلاننی چبقارر غه ممکن بولور » دیب ایچ ییاره طورغان دوالر ایچرگان. وقت یتوب ایچ کیتکان وقتده دوقتورده اولدن حاضر له ب قویغان ییلان کیسا کلرنی بو کشی که کورساتمی گنه کاسترول که صالحان. اوز تیزه گی آراسنده غی ییلان کیسا کلرنی کوروچینگ ییلاتنگ چیقغانلغینی اعتقاد قیله چغنده شبهه یوق. بو کشی ده شوندی اعتقاد حاصل بولو سبیلی تمام سلامتک تابقان.

« وهم » خسته لگی طوغروسنده ع نچی جلد « شورا » ده بر مقاله یازلغان ایدی. شونک مضموننی بو یرده هم کوجره مز: « بعض بر آدملر هیچ بر خسته لکلری بولماغان حالده اوزلرنی خسته دیب اعتقاد قیله لر و حاللرندن زارلانو ب یوریلر. واقعه موندی حال تن خسته لگی توگل بلکه « وهم » خسته لگی بولادر.

وهم خسته لگی کوب وقتده تن خسته لگینه ده سبب بولادر. آدمنگ فکری و بتون قایغوسی برکنه اعضا سینه یونه لوب یورسه شول اعضانگ ضعیفه تووی و خسته له نووی کوب مرتبه لر تجربه قیلندی. شونک ایچون واق توباک رنجولر که اعتبار ایتاز که و اوز

بالار تربيه سنده عائله

(بالارغه ملي تربيه بيرونك بزنك ملتده ييگره كده اهميتي ولووي؛
آنار، بالارمزرغه ملي تربيه بيرونك آنار قايدده ييتوشه پك؟ ، ايجك اصو-
لنده تربيه كورگان آنارمزر، حاضرگي قزلر ايچون اچولغان مکتبده
ييتوشكان خانلمر، روس مکتبلرنده تربيه كورگان طوتاشلمر بالارمزرغه
ملي تربيه بيره آلورلق آنا بولا آللرمي؟ ، بالارمزرغه ملي تربيه بيره
آلورلق اقتدارغه ماللك آنار ييتوشدزو ايچون اوزمزرگه مخصوص دارالمولم
بولورومي؟ ، نانكلر... نانكلر نك ايكي توري مقصد برله طوتلوري ،
اجنبيه نانكلر، آلارنك فائده و ضررلي ياكلري . آصر اولر).

بالارغه ملي تربيه بيرو خصوصنده دستور اوله رده ق طوتلورغه
تيوشلي بولغان بر نيچه قاعده ني يوقايدده كورسه تمش ايدم .
بالارمزرغه ملي تربيه بيرو طوغروسنده بزنك ايچون اهميتي و بالار
تربيه سنده بيك نق رول اويني طورغان آنار، نانكه و آصر اولر
حقتده بر آز سويله ميجه اوتوب كيتوب بولميدر .

بالارغه ملي تربيه بيرو بزنك روسيه مسلمانلري ايچون
لازمگنه توكل بلكه الزمدر . چونكه بزن بالارمزرنگ بارسيني ده
وهر قايسيني ده اوزمزرنگ مکتبلر ده اوقتوبغه قناعتنه چك توگلمز .

ملتنگ احتياجي، ضرورات و زمان اقتضاسي بزني، بالارمزرني
ئله قايددهغي و ئله نيندي ملتدهگي مکتبلرگه يباررگه اجبار ايته چك
وايتمكدهدر . چيت ملت مکتبلر نده اوقوغان وقتلرنده، اجنبي
مکتبلر ده يورگان زمانلرنده و قايدده بولسولر بولسولر جيت
ملتئر تاثيرينه، خارجي آغمه بيرلمه سولر و بيرلورنك بولماسولر،
اوزلرینه طوفان روشنده آغوب كيله طورغان هر توري دولقنلرغه
اورتندن قوزغالوبده قارامي طورغان محكم باغانا شيكلي متانت
و نقلق كورسه تسولر! بولار بارسى ده البته عائله تربيه سنده بالارمزرغه
ملت حسي نك، قوميت تعصبي نك و اسلاميت روحي نك
كامل درجه ده بيرلو بله نكته و يوره كلرینه تمام سگوشدرو بله نكته
ممكن بولور . منه بزده شونك ايچون بالا تربيه سنده عائله بيك مهم
و مسئوليتي اورتي اشغال و بيك بيوك موقعي احراز ايتهدر .

بو اورنده بزده حل ايتلو توكل، حل ايتلورگه ييله
باشلانماغان و بزنك ايچون هيچ كيچكدر لميجه بر آز اول حل
ايتلورگه تيوشلي بولغان غايت مهم بر مسئله بار . اول ايسه بالارمزرغه

تيني، اعضالريني كوب فكرله ب يورمازگه تيوشلي . خصوصا آز
بلملي كشيلرنك اوشبو روشده اوز اعضالرينه و اوز تالرينه اهميت
بيرو و طب علمي اوقوماغان حالده طب كيتابلريني مطالعه قيلو،
بلور بلماز حالي برله اوز اوزيني دوا اولو ضررلي اشدر . طب علمي
بلمي طوروب طب كيتابي قار اوچيلرنك، شونده سويله نگان
خسته لكلرنك بيك كوبلريني اوزلرنده تابارغه ممكن بولور وشونك
سببندن «وهم» كه ايه روب سلامت تني رنجولي ديب اعتقاد
قيلوب يورر . شوشي اعتقاد، اوزي بر ضررلي نرسهدر . هر وقت
اوزينك آش قازاينبي تيكشروب فكرله ب طور اوچيلرنك آشلري
سگمي باشلاوي تجربه ايله بلنمشدر . موندی حاللر يورهك هم
باورلرده بولورغه ده ممكن .

بيك كوب آدملر بار اوزلرينك قول تامرلريني طوتوب،
تيبو و سيكرولريني تيكشره لر و اوزلرنجه گويا سلامتلك و خسته لك
علامتري چقاره لر . بو، تيوشسز اشدر . چونكه مونك سببندن
«وهم» خسته لگي حاصل بولورغه ممكن .

«وهم» چيرينه دوا ايتو، «چن» چيرگه دوا ايتوگه
كورده جيتون هم ده حقيق خسته لكلرگه كوره وهم خسته لكلري
برله دنيا قوبوچيلر كوبرهك بولادر .

«وهم» خسته لكلرينك دواسي ده يوق نرسه يعني «وهم»
بولادر . ايچنده آورو بار ديب اعتقاد قيلوب يور اوچيلردن بر آدم
دوقتورغه كورلگان، دوقتورده آگا «ريسيپ» يازوب بيرگان
ايدى . اوشبو آدم شول ريتسيپ نك اوزيني دوا ديب بلووي
سببلي آشاغان و شونك سببندن ترلگان ايدى .

كورده زه لر، سحر چيلر، اوشكرو و توكروچيلر، تاريلكگه
يازوب يور اوچيلر و ايم طوم ايتوچيلر قهرلرده يورولر سببندن شنا
تابوده اصل حكمت اوشبو نرسه ايكانلگيني بو عصر نك علمي
فتي اقرار ايتمشدر .

قطعه

ايچكوجي، ايسرك ايله تيلي هنرسز كشي
سوكشودر، قيناشودر بار فقط بولغان اشى
عادتيجه اوچراغاتى تيرگه سه هم خورلاسه
هيچ جوابسز اوتو اوتوب ناموسى بتون كشي
عبدالحيير بن عبده قهارف تاشكندى .

مالک بولورلق آنارلر قايده اوقوغان و نيندى يرده تريبه کورگان
آنار بولورلر؟ ايندى موناردنده تسلسلى اولاردق آنا اولاجق
قزلمزنى قايده اوقدورغه و نيندى تريبه ييررگه تيوشلیمز؟ ديگان
ايکنچي بر سؤال تولد ايتهدر.
(آخري بار)
عبدالحميد المسلمى.

روح تريبه سى

بالارنك - سكرلرنك ترفيسى

بالارنك سكرلرى (گه وده لرنده گى ايت كيسه كلرى) طبيعى حالده
رواج تابار. بالا چاقده اوبنالا تورغان اويئرلر، بالانك آرمى -
طالمى هر وقت حر كته نوب طورولرى، آنك يوگروشولرى،
سيكروشولرى همه سى ده بالاده غى سكرلرنك كوندن كون نغولرينه،
آرتولرينه. حاصل - بر طوقتامى آله كيتولرينه سبب بولاغنه
توگل، بلهكه توغريدن توغرى ياردم ايتهدر. ييگوك كيره كللى
بولماغانده. بالانى طبيعى حر كته نودن، طبيعى تريك و شايانقلردن
طيهاسقه و طوقتاماسقه كيرهك. يوق ايسه بالا جيبگان، ايزلگان
هم آورولى بر كچكنه قارت بولوب فالاجق. بالانك سكرلرى
هم بتون گه وده سينگ حر كترلى بهن اداره ايتو استعدادى ترقى
ايتسون ايچون، آلتى ياشى طولغانچى بالانى هر تورلى حر كتنده
حر قالدورغه، آنى اويناولرنده هم شايارولرنده ممكن قدر احتيارلى
ايتارگه كيرهك. صوگندن، بالا اوقو ياشينه كرگج، بالا كتاب
آرتدن اوطوروب بر نيچه ساعتلر طوتاش اوتكاره باشلاغاج،
بالاغه منتظم روشده تهن حر كتنى، يعنى گيمناستيكه لر اويره نو
كيرهك.

انسانك روحى طورمشنره - سكر سيزولرنك اهميتى

انسانك روحى طورمشنده سكر سيزولرى زورغنه اهميتى
حائز بولالر. موني توشنو ايچون كشينگ همه گه وده سى شول
سكرلر بهن قابلانغان هم سكرلردن مركب ايكانن خاطرله و يته.
شول سكرلر حر كتدن بز بر طوقتاوسز حسابسز سيزولر آلوب
طورامز. گه وده مزنى بر طرفقه غنه بورغان و قنده ده بزده ثله نيچه
تورلى سيزولر حاصل بولا. بو حر كتلردن بز نيچك بولسه ده
روحى بر آك - بلم حاصل ايتهدر. بزنگ، كوزلر هم قولاقلا
يادمى به ننگنه حاصل بولا ديب اويلاغان معلوماتلر مزغه سكر
سيزولرى قاطناشمى قالميلر. مسافهلرنى، وقتى، جسملرنى هر
تورلى آورلقلرنى و باشهلرنى تصور ايتوده ده سكرلر هم سكر

نيندى آنار مللى تريبه ييره آلورلر ياخود بالالرمزغه مللى تريبه
ييره چك آنار نيندى بولورغه تيوشلى؟ ديگان سؤالدين عبارندر.
مين اوتككند بالا تريبه سنده آنا آنانك اهميتى حقتده بر
آز سويله گان ايدم. فقط آنده سويله دكلرم عمومى بر روشده
ايدى. ايندى بو اورنده مللى تريبه ييره چك آنا حقتده، بالالرمزغه
مللى تريبه ييره مسئله سى قوزغالغانلقدن، مسئله نك اهميته مبنى
خصوصى روشده بر آز بحث ايتيميچى طوغرى كيلميدر.

واقعا بالالرمزغه نيندى و قايده تريبه و تعليم كورگان آنار
مللى تريبه ييره آلورلر. ياخود ييره آلورلق اقتدارغه مالك بولورلر؟
ايشته توشنه چك نقطه بودر. مين ابسطايلرده ايچك اصولنده
ياخود بر آز آله اتلاغان «علم اول» اصولنده تحصيل كورگان
آنارلر مزنگ. بو صوگ و قتلرده قزلىر ايچون آچولمان مللى مكتبلر مزده
تعليم آغان خانملر مزنگ و حكومت مكتبلر نده تريبه آغان
طوتاشلر مزنگ هيچ برس بالالرمزغه مللى تريبه ييره آلورلى
آنا بولا آلورلر ديب اويلى الميم. ايچك تريبه سى كورگان
آنارلر مزنگ نى ايچون آلاى بولورلر ذكر ايتوب. سويله ب طوردرغه ده
حاجت اولماسه كيرهك. مللى قزلىر مكتبنده اوقوغان خانملر مزغه
كيسهك: اول مكتبلرده بيرلگان تريبه و تعليم اول درجه ده
توگل بلهكه ناقصدر. چونكه آنده اوقوغان خانملر مزنگ كولمك
اشطان تگه رگه، چيگو چيگه رگه و اويوقلرده بهيله رگه اويره نوب
چغولرندن خبرم بولسه ده اصل بالالرمزنى مللى ياصاياچق هنرلردن،
اداره بيوت، تريبه اولاد علملرندن و عموما بالا تريبه سندن خبردار
بولوب چغولرينه بيك زور شبهه م بار. احتمالكه بويله ظن خطا
اولور. اگر خطا ايكانن بلسه م آله مبنى شادلاندر اچق نرسه ده
شولدر.

روس مكتبلر نده تريبه كورگان طوتاشلر مزنگ ايسه عمومى
معلومات و انواع فنوندن خبردار بولو جهندن ثله قايده يوغارى
طورولرينه و طور اچقلرينه ايمانن كامل. فقط مين ايتكان هنرلردن
اول حرمتلو طوتاشلر نكده خبردار بولوب ييتولرينه، خبردار
بولغان تقديرده بزنگ مقصدلر مزغه موافق و مطلبلر مزغه مطابق
بولولرينه حسن ظن ايتهدر الميم. چونكه حيت ملت ايدبالنه قاراب
سالونغان مكتبلرده و شول يول آله پلان ايتلوب طوتولغان
تعليملرده. بزنگ برهن - سرهن طوتاشلر مزنگ آلاردن تاثرله
نميچه قالورلر دعواغه قالفشو (حاضرگى عائله تشكيلاتمزننى نظر
اعتبارغه آغانده و عائله لرى طرفندن اول طوتاشلر مزغه بيرلگان
مللى تريبه نك نى درجه ده ايكانن كوز اوگنده طوتقان و قنده)
ساي ملاحظه لى و اوستن تشوچيلىك بولور.
صوگ بالالرمزغه مللى تريبه ييره چك و ييره آلورلى اقتدارغه

سيزولرى برنجى اورن اشغال ايتەلر. هر وقت تيبو سيزووينه قاطناشوب يورگانلکدن، سگر سيزولرى نرسەلرنىڭ فيگورالرن- رولشون آڭلاودە دە برنجى اورن اشغال ايتەلر. نرسەلرنىڭ اوستلرندىن صيباب قارابىلەن. بز آلارنىڭ سزقلرى، مويوشلرى، طرفلرى ھەم زورلقلرى حقتەدە حکم ايتە آلماز. بولار بار دە تيبو سيزووينە سگر سيزولرى ياردەم ايتو سايبەسندە گنە بلنە. شول اوق سگر سيزولرى بلەن قاطناشقان تيبو سيزووى ياردەمى بلەن سوقر كشيلىر مسافە. روش، قوت، حرکت و باشقە شوندى نرسەلر حقتەدە اساسلى معلومات حاصل ايتەلر. شول اوق سگر سيزولرى ياردەمى بلەن سوقرلر رياضياتدن ھەم فيزيكە دن غايت قين مسئلهلرنى حل ايتەلر. شونىڭ ايجون دە سگر سيزووينە قاطناشقان تيبو سيزوون عالی سيزولر جملەسندن سانيلر.

مسافە ھەم وقت ھقتەدە غى معلومات و تصورلرنىڭ

بالالردە ترقى ايتولرى

مسافە ھەم وقت حقتەدە غى تصورلرنىڭ روحمز دە قاي وقتدن باشلانغان ھەم قاي وقتدن باشلاپ حاصل بولغان بز خاطرلى آلەمىز. خارجى عالم دە گى ھەم نرسەلر، ھەم حاللر بزنىڭ بلوومزچە معین بر وقتەدە ھەم معلوم بر مسافە دە (اورندە) بولغان ھەم اورناشقان بولوب كورنەلر. لىكن تفتيش و تجربەلر بويىچە معلومكە، بو وقت ھەم مسافە حقتەدە غى تصورلر انسان دە بردن اوك حاصل بولى، بلىكە اوزاق تجربەلر و ملىكەلر سوگندە غنە، آنىڭ اوزىنە دە سيزلماسدنگنە بلنەلر. ھەم حال دە بو تصورلرنىڭ ترقيسى تيبو ھەم سگر سيزولرى بلەن بر گە آرتالر ھەم شولار بلەن بر گە كالتكە ايرشەلر.

تیبو سيزووى بالانىڭ برنجى كوتندە اوك (ضعيفكنە روشدە) ظاهر بولا. سگر سيزولرى دە بالادە شول برنجى كوتندە اوك بلنە باشلى. شول سيزولرنىڭ ترقىلىرى بلەن بر گە. بالانىڭ روحنەدە اوزىنىڭ خارجىدە (طشندە) دە ئىللە نرسەلر بارلىقى ھەم خارجى عالم حقتەدە (يك طومانلى ھەم قاراتغى روشدە) برنجى اوى و برنجى تصورلر حاصل بولا باشلى.

كورو سيزووى بلەن بر گە طوطاشارەق سگر سيزولرى دە بالاغە مسافە حقتەدە آقرنلاب معلومات بىرە باشلىلر. بالا برنجى كوتلرنەدە مسافە حقتەدە آچق و آتق روشدە ھىچ نرسە آڭلامى. مثلاً: اول وقتلردە بالا آينى كورو بلەن، (آنى ياقن دىب اويلاپ بولسە كىرەك) طومتاچقى بولوب قوللرن صوزا. اما سوگندىن موفىتلى ھەم موفىتسىز كوب تجربەلر سوگندە، ياقندە ھەم يراق دە

ياقتان نرسەلرنى طوتارغە طرشا؛ طرشا طورغاچ. بالا قوللرن چاما بلەن صوزارغە، اوزى سيزماسدن، آقرنلق بلەن اويىرەنە ھەم شولاي ايتوب بالانىڭ روحنەدە مسافە ھەم اورن حقتەدە ناچار و ضعيفكنە تصورلر طووا باشلى. شونىڭ بلەن بر گە. بالا قوزغالغان نرسەنى قاراب طوروب (مثلاً: زور ساعت تلىنە قاراب) اول نرسەنىڭ قوزغالوون بلو و آڭلاوغنە توگىل، بلىكە اول (بالا) اوزىنىڭ گەودەسن ھەم، اورتندىن اولىگى حالندىن آلماشدە ھەم آنىڭ باشى، قوللرى و كوزلرى شول نرسە اوڭغايىنە حركتلەنە باشلى. شولاي ايتوب بالا برنجى تابقر حركت - قوزغالاش حقتەدە آڭ - معلومات حاصل ايتە. مونىڭ اوستىنە، بالا قوزغالغان نرسەگە قاراب طوروب، اول نرسەلرنىڭ بر اوك وقت و بر اوك دىقەدە تورلى اورندە طوراً آمادقلرن، بلىكە آلماشلاپ بر اورندىن ايكنچى اورنغە كوچدكلرن بلە باشلى. شوشى روشدە، بالا برنجى كره حركتى سيزو بلەن بر گە، آڭدار دە وقت حقتەدە دە برنجى تصور حاصل بولا.

بو مسافە، اورن، وقت و باشقەلر حقتەدە غى تصورلر حاصل بولغانى بالا اوزى آڭلى دە ھەم بلە دە آلەمى. بو عمومى ھەم اھمىتلى تصورلرنىڭ، اوزىنىڭ حركتلەنوجى نرسەلرنى قاراوى و تفتيش ايتووى آرقاسىدە حاصل بولولرن بالا اوزى اويىنە دە كىترمى. اول تصورلر بالادە سوگندىن آڭلاب اشلەگن تجربە و ملىكەلر ياردەمى بلەن ھەم خارجى سيزو قوراللارى قاطناشو بلەن گنە نغىلر. مونىڭ ايجون ايگ اھمىتلى بولغان سيزو، سگر سيزولرى در. سگرلر (ايتەز كىسەكلرى) قسقرسون ايجون بز ھەم وقت معین بر كوچ صرف ايتەمز. بو صرف ايتلگان كوچنى بزنىڭ روحمز بلە و آڭلى ھەم اول كوچنى اولچى دە يعنى بر تابقر سگرلرنى قسقرتو ايجون كوب كوچ، ايكنچى تابقر آرزاق كىتون روحمز آڭلى آلا. بز دە مسافەنى، وفتى، جسملرنىڭ آورلقلرن ھەم باشقە تورلى اولچاولرنى بلو استعدادى روحنىڭ شول سگرلرنى قسقرتوغە صرف ايتولگان كوچنى اولچى و آڭلى آلويىنە تأسىس ايتولگان. بو تصورلرنى حاصل ايتودە، بالا، تقريباً، مونە نىندى منطقى اشنى ادا ايتە بولورغە كىرەك. اوزىنىڭ سگرلرن ۵، ۱۰، ۲۰، ۳۰... مینوتلر كىروب (*) (напрягать ايتوب) طورغاندە، كىرو، نى چاقلى اوزاق بولسە، شول چاقلى كوب كوچ صرف ايتارگە كىرەك ايكانن ھەم بو كوچ - سگرلرنى نغراق كىروگە، ياكە تىزرەك قوزغالوغنە صرف ايتلمى، بلىكە سگرلرنى اوزاق كىروگە صرف ايتلە ايكانن دە بالا آڭلى. دىك،

(*) سگرلرنى كىرگاندە قوزغالورغە ياكە يوررگە دە مەكن. دىك بالا بو محاكەنى قوزغالغاندە ياكە بر طرفقە تابا بورگاندەدە اشلەرگە مەكن.

بلکه هر صنف شاگردلرنک جسمانی هم روحانی کوچلرینک درجه‌سینه، آکلاو قوتلرینک اولچوینه موافق بولغان شعرلرینغه بیکله توب بارالر. هم آنلرده هر صنف شاگردلرینه اوقتورغه یاراقلی بولغان شعرلر تمام آیرلوب. بیلگیله توب قوبولغان بولا. شول حقدده مکتب ایچون آیرم شعر مجموعه‌لری ترتیب ایتله.

بز ایسه بو جهتدن ده بیک اوگیسز بر حالدده مز. کوب معلملر مز، بیکرکده تجربه‌سی نهره‌ک بولغانلری برنجی ابتدائیلرگه یندی و کم شعرلرن. ایکنجی - اوچنجی و الح... لرگه قایسی و کمکیلرینی اوقتورغه هم یادلاتورغه کیره کلگن بلمیچه آبدراب قالار. نهایت، اوچنجی یا که دورتیجی و ییشنجی صنفلر چاق کوته‌ره آلورلق بولغان شعرلرینی برنجی و ایکنجی صنف شاگردلرینه یادلاتوب باشلرن فاگرتالر.

مثلاً: توقیفنک اوچنجی صنف شاگردلری چاق کوته‌ره آلا طورغان «آنا ایله بالا»، «توغان اول»، «اش»، «اشک اوندو» کبی؛ و دورتیجی صنفلر کوچک‌گنه آکلی آلا طورغان «الله تعالی» و «به‌یرم بو کون» اوخشاشلی شعرلرن ایکنجی صنف شاگردلرینه یادلاتوب آزابلاغان مکتبلرینی اوز کوزمز بلهن کورگانمز بار. بونک ایسه فقط بالالرنی ایمگه تودن باشقه نتیجه برمی تورغان حال ایکانی، اصول تعلیم نقطه نظرندن بیک معلوم بر نرسه‌در.

قرائت کتابلرمنزنگ ده کوبلری بو مهم مسئله حقدده بیک اعتبارسزلق بلهن ترتیب ایتلگنلر. قایسی برسندگی شعرلر (توغریسی قوری نظملر)، یه مؤلفنک اوزی طرفندن اوبوشدرلغان توزسز سوز جیستقلریغنه بولوب زورراق و آناقلی شاعرلرمنزنگ شعرلری برده کرتلمه‌گان؛ یا که کرتسه‌ده هر صنفنک آکلاو قونی کوته‌ره آلوب آماوی برده تیکشیرلمیچه، نیچک توغری کیسه شولای کرتیه بیرگانلر.

منه شول اوگیسزقلرینی بر آز بولسه‌ده کیه‌توگه یول آچو ینتی بلهن شول یولده آغان تجربه‌مزگه تایانوب بز بو اورنده هر صنفقه یندی و کلرنک شعرلرن اوقتو هم یادلاتو کیره کلگن یازوب اوتهمز.

بونک ایچون ثلک، طبیعتلرینه (حارا کتیرلرینه) قاراب، شعرلرینی اوشبو نوعلرگه آیرامز:

۱) طبیعت و طبیعی کورنشلرنی نصیر بر ایشوی شعرلر: بالالرنی طبیعتکه یاقلاشدرو هم طبیعت صحیفه‌لرن مطالعه ایتوگه هولنده‌درو، کوکلرینه نفاست و صنعت سو بو توغیرلرن یرله‌شدرو ایچون البته ایک مهم واسطه بو نوع شعرلر بولا. بونلر اچندن بزنگ تجربه‌مزگه کوره برنجی ابتدائیلر

بالاشول روشجه وقت حقدده تصور و آک حاصل ایتله. شولای اوق ۱. ۴، ۱۰، ۲۰... سازین یرنی تیگرگنه آطلاب یوروب جفغانده. حرکت کوب بولغان صاین، کوچ‌ده کوب صرف ایتلویون بالا آکلی ده، آنده مسافه حقدده تصور حاصل بولا هم هر توری نهریلرینی کوتاروب قاری - قاری. آلارنک قایسن کوتاروگه سکرلرنیده آزغنه کیررگه یعنی سکرلرینی کیروگه آزغنه کوچ صرف ایتلویون، قایسی نرسه‌لرینی کوتاروگه کوب کوچ کیره کلگن بالا آکلی ده. آنک روحنده جسملرنک اولقلری حقدده معلومات حاصل بولا. مونه شوندی منطق محاکمه سایه‌سندده هم سکرلرنک و کوزلرنک دائمی ملکه‌له نولری آرقاسنده مسافه، وقت هم باشقار حقدده غی تصورلر بیک تیز ترقی ایتلر؛ شونک بلهن‌ده. انسان همه نرسه‌نی و همه حاللرنی معین ر وقتقه بیلگیلی هم معلوم بر اورنغه اورناشدره؛ شوشی ایکیسی بولماغانده اول هیچ بر نرسه‌نی اولی ده هم تصورده ایتله آلمی.

مرد عالم محموف.

تل و ادبیات اوقتو اصوللری

شعرلر و آنلرنی یادلاتو: - بالارغه شعرلر یادلاتونی کوب مکتبلرمنزده بیک اهمیتسز بر اش دیکنه قاریلر حتی آتی کیره کسنمیلرده. یادلاتسه‌لرده بیک برده مجاسده یا که امتحانده جینالغان کشیلر آلدنده خور بلهن اوقوتدروب خلقتی جیلکنندرو ایچون بعض بر نفاستدن محروم بولغان منظومه‌لرینغه یادلاتقان بولار. ایندی بزگه، بوندن صولک بو مسئله‌گه باشقه چهره‌قارارغه وقت یتکان بولسه کیره‌ک.

شعر یادلاتو دیبک بالالرنک کوکلرینه هر توری نفیس توغیرلر اورنلاشدرو؛ شول شعرلر واسطه‌سی بلهن آلاغه تل - لغت اویره‌تو (باشلرنده شونلرنی نغراق یرله‌شدرو). سوزگه بایتو؛ هر نرسه‌گه استعدادلی بولغان یرش و صاف دماغلرینه ادبی و شعری هم شونک بلهن برابر، کیک و آلمی افاده‌نگ مایه‌لرن اوطورتوب قالدرو؛ شول حقدده آلاغه یول باشچیلق ایتوب اورنه‌کلر کورسه‌تو دیبکنر.

منه شونک ایچون‌ده باشقه ملتلر، خصوصاً وطنداشمز روسلر، قرائت درسندده شعر یادلاتو مسئله‌سینه بیک زور اهمیت یرلر. زور شاعرلری طرفندن توری موضوعلرغه دائر یازلغان نفیس پارچه‌لردن، هر صنفقه ایگ کیمنده ۶-۵ توری شعر یادلاتالر. طبیعی، بو طوغریده‌ده آور بولک کوته‌رتوب بالالرنی البته ایمگه‌تیلر.

«صیلق وقتی» و «موگلی کوپلر» ہم «کوزگی جیل» (توقای).
 • نی غم بولسم» (دردمند)، «اولر آلدند» (ضیا یرمکی).
 حصہ لقلردن برنجی صنفلرغہ: «ماچی» (دردمند). ایکنجی
 صنفلرغہ: «ایکی چین» (م. غفوری). «آرسلان بلن قویانلر»
 (ضیا یرمکی).
 اوچنجی صنفقہ: «قارغا ہم تولکی» (ضیا یرمکی).
 دورتچجی صنفقہ: «تولکی ہم یوزم یمشی» (توقای).
 «مایمون بلن کوزلک» (م. غفوری).
 یشنجی صنفقہ: «باصقج» (توقای).
 معلم عبد الرحمن سعدی «آلماتا».

قول کوچی اشلی

حاضرگی عصرنگ مکتبلرندہ «قول کوچی اشلی»
 مشلہ سی شاقتی زور اورن طوتا. بو ہزنک فائدہ سی بیک زور.
 بز تہ نلرمزنی صوغارو برلہ جانلرمزغہ نعلق بیرہ مز. ایرکہ لنگان
 تہ نلر کوبسنجہ، عقل و اخلاچہ توشکون کون کوروشلرینہ سببجی
 بوللر. آس دنیاسی، صاعلام بر قوائچلی طورہش و شادقلی ہم
 کولکیلی بر دنیادر. اول بولماغان بیرلردہ بوزوقلق وغیر طبعیلکک
 اوسہ طورغان برزمین حاضرلہ، شوگا کورہدہ عقلی خستہ لقلر
 اشچی خلقدن یگرہک ضیالیلردہ بولا. حرکت و جانلیق، قول
 کوچی اشلی برلہ باغلی بولغانغہ، یاشاو اوچون لازم بولغان
 آندی نرسہ لرگہ قارشی کیلو بیک ضررلیدر.

بز بالارمزنی ساعتلرچہ اوقو اوستندہ حرکتسز اوطوررغہ
 مجبور ایتوب، آلارنک اوقو ہوسلرن بتروگہ سببجی بولامز.
 شول رہ ووشلی بالارمزنگ بلو و تیکشرو قوتلرن ہمدہ طبعی سہلہ
 نلیلککرن ایزوب آلا قاشندہ عیبلی قلامز. بزنگ مکتبلرمز،
 بالاردہ غی ہر توری اوز باشنہ اشلہ و (самодѣтельность)
 حسلرن سوندردہ لر مکتبلرزدہ بلم بیرسہ کدہ، شول بلمنی
 طورموشدہ تطبیق ایتہرگہ اوز باشینہ اشلی آلو قورالینی بیرہ المیمز.
 بالانی توشونورگہ، تیکشرو و جنتکلہرگہ اویرہ تو کبرہک. مکتب،
 اشلہرگہ اویرہ تہ طورغان بولسون. بالارنی مکتبگہ کرگانچہ،
 اوقی یازا بلمہ سدن اول اوک «قول کوچی اشلرینہ» اویرہ تو بیک
 فائدہ لیدر. بیکل گنہ بر قول اشلی بالا اوچون اوزی برنجی کتابدر.
 قول اشلی بالانک بلوب فکر یورتوینہ سببجی و مین اشلہ تو یولندہ
 برنجی آدم بولا. بوندن باشقہ شوشی طوغری اصول سببلی
 آنک ارادہ و اختیار قوتلری نغی باشلی. اوزینک باشلاغان چکنہ گنہ
 بر آشن تماملاوی و آنی بترو مقصدینہ ایرشو امیدلری بالادہ

ایچون (طبعی الفبا تمام ایتلوب اصل قرائت باشلانغاندن صولک)
 یادلاتورغہ مصلحت شعرلر شوللر:
 «بلنک دورت فصلی»، «بالا بلن کوبہلہک» (توقای).
 «بالالر تہ یدہ مکتبگہ» (دردمند).
 ایکنجی صنفقہ: «یر یوقوسی»، «یاخشی خبرلر»
 (توقایف). «جهان» (دردمند).
 اوچنجی صنفقہ: «قارلغاچ»، «قوشارغہ» (توقای).
 «کیچ» و «ایرتہ» (ضیا یرمکی). «یرگہ» (مجید غفوری).
 دورتچجی صنفقہ: «آول» (سعید رمیف). «مای کونی»
 (اوقاصی). «یا کغر بلن قویاش» (توقای). «آتار بلن قونا
 بارغاندہ» (ضیا یرمکی). «جہیگی کونک ایرتہ نی» (مجید غفوری).
 یشنجی صنفقہ: «جہیگی تاک خاطرہ سی» (توقای). «تاک»
 (اوقاصی). «ایگنلک قر» (اوقاصی). «قویاش باغاندہ» (م.
 غفوری). «موگلی کوز» (ظریف بشیری). «آلتیغہ» (یعقوب
 آیمانف).

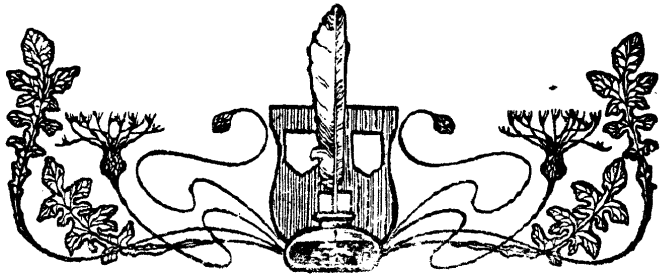
ب) دینی، ملی و اخلاقی توبغیلرنگ نرجھانی بولغان

شعرلرہ بالارنک دینی و ملی توبغیلرن قوزغاتوب. کوچہ تیو،
 شولرنی آلارنک کولکلرندہ نامر جہیدرو ایچون بر نوع شعرلرنی
 آکلاتوب اوقتوب بالارنک یادلرینہ آدرو فرض درجہ سندہ.
 بوللردن برنجی صنفلرغہ: «توغان تل» (توقای). ایکنجی
 صنفقہ: «آنا دعاسی» و «توغان آول» (توقای). «کیچکی
 دعا» (واقف جلال). «بالالر تلہگی - بلوت» (ظریف بشیری).
 «مؤذن - تاک آذاندہ» (ضیا یرمکی).
 دورتچجی صنفقہ: «اللہ تعالیٰ» و «بہ یرہم بو کون» (توقای).
 یشنجی صنفقہ: «تائر» و «قدر کیچ» (توقای) «پیغمبر»
 (سعید رمیف). «مولود توتندہ» (ضیا یرمکی).

ج) ملی نورسٹنک توری لوصلرہ آندہ غی ہر

توری ماللر ہم واقعلرنی نصربر ایتوب شعرلرہ
 بوللردہ البتہ ملی توبغیلنک، ملی غرورنگ اوسوینہ خدمت ایتلر.
 بو نوع شعرلردن برنجی صنفلرغہ: «یا کغر سوکندہ»
 (نجیب دوماوی). «یشک جرووی» (توقای).
 ایکنجی صنفقہ: «مکتبہ» (توقای)، «یشک یاندہ».
 «سو کررگہ» (ضیا یرمکی).
 اوچنجی صنفقہ: «جہی کونندہ» (توقای). «بہ لولو بہو»
 (دردمند). «یتیم بالا» (دوماوی). «کوز» (م. غفوری).
 دورتچجی صنفقہ: «تلہنجی» و «قشقی کیچ» ہم «کتاب»
 (توقای).
 یشنجی صنفقہ: «ایسکی جرغہ قوشوب» (م. غفوری).

و برده اوقوماغانلرده اولدن کینه لر. صوگ آلاز شهرده نیشیلر ایندی؟ - ایسکیچیلک، آقیساتلق، دؤورنیقلق و آرباچیلق همده بیک آرقسمی صاتوچیلق برله شغله نهلر. آلازنگ ده کوبسی قرق نارقه چیلقدن باشلاب واق تویهک صاتودن اوزمیلر. حالبوکه بولارنگ هبج برسی عقل صرف ایته و فکر یوروته طورغان اشلر توگل بلکه همه سی قوللق و اوزینه باشقه دینی و اخلاقی نقاق برله پراضطوی طورمش کیچره طورغان اول خلقینگ صاف طبیعتلر بوزا و آلازغه ناچار تاثیر ایتوچی واق اشلر گنه در. قول کوچی اشلری ایسه، اوسمر یاشلر مزننی بیرگه باغلار، طریشورغه اویره تور. صاف اخلاقی، سلامت و اشچهن آدملر یتشدرر ایدی. سلبه یعقوبوا. «ایل»

مطبوع اثرلر

دینی تدبیرلر. مدرس ضیاء الکمالی حضرتلرینگ «دینی تدبیرلر» نام رساله سیننی بارچه احبابلر مز برله اوقوب چغوب، زیاده تحسین و آفرین لر اوقودق. «دینی تدبیرلر» صاف اسلام روحنده و ملی نادر بولوب بو کون گه قدر بولغان اوهام و خیالاتنی براقان آچق آنا تلمزده یازلوب آیه قرآنه و حدیث نبویلرده آچق ترجمه قیلغان. بو نادر الوجود «دینی تدبیرلر» نك حقی ده بیک آزان. کوزی آچق امام افندیلره و علی الخصوص آزغنه بولسه ده تورکی تانوغان آغا ایلرگه برر نسخه سیننی آلوب مطالعه ایتولرینی توصیه ایتهم. فرید العصر بولغان محترم ضیاء الکمالی حضرتلرینی اوشبو کورکام خدمتی ایچون تقدیر قیلو بورجمزدر. امام عبدالباری ایشولاطی. «ایدرهک باش» اولنده.

«مشورت کلبنداری». وقتی برله «خوالین» شهرنده مدرسه عالیه آچو اجتهادنده یورگان کشیلرنگ باشچیسی بولغان منہاج الدین یوسف افندی طرفندن ترتیب ایتولگان و اوز خراجانی برله قازانده، مطبعه کریمیه ده ۱۹۱۴ سنه ایچون باصلغان مذکور کالیندارنی کوبدن توگل آلوب اوقودم. بو وقتغه قدر مین، روسلرنگ ماتور- ماتور بویاولی رسملر برله مزین و کوب

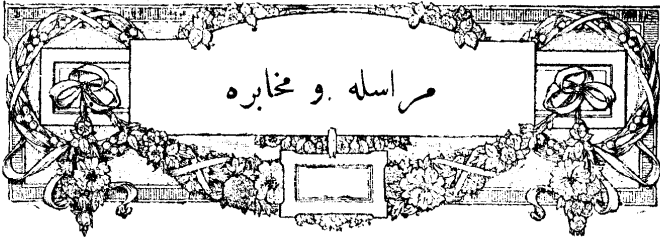
اعتبارلیق و توزم. جدامدلیق و ائس سویوچیلک حسلرن اویاندرا طورغان بر قوت حاصل ایته. مونه بو اصول، بالانگ کیره کسز نرسه لرگه هوسی اویانودن صافلی طورغان ایگ یاخشی بر یولدر. قائده لی بر ائس بولغانی اوستینه. بالاغه کیره کلی تربیه نی بیره طورغان نرسه لر، اویلاب چغارلغان گیمناستیکلر توگل. بلکه بالانگ یورط باقچه لرنده، توتله لکده و ائس بولمه (ماستیرسکوی) لرنده طبیعی اشلر ائشله ویدر.

کوب یرده، خصوصا اوللرده مسجد و مدرسه لر یاننده یا که اداره سنده شاقتی غنه یرلر بولا. شوشی یرلرده بالالارغه باقچه اشلری اویره تو بیک ممکن. مکتبنگ حالی بولغانده بالالارغه تیمرچیلک. اسلیسارلق (Слесарн) استالیارلق (Столярн) و باشقه هنرلر اویره تو بیک اهمیتلی نرسه لردر.

بالارنگ ذهنلر و اوز باشینه ائس کورو قوتلر آچو ایچون مکتبلرده رسم درسلی ده بیک کیرهک. حتی باشده ره ق بونگ ایچون پلان ده کیره کمی. مکتب گه بارغانده بولده اوچراغان نرسه لر آراسندن اوزلری تله گانلرینگ صورتلرینی یاصی بیرسونلر. تله سه تورلی رسملی و بولای کاغذلردن یاشدروب ئه یرلر یاصا سونلر یاخود اوقوغان کتابلر نده غی حکایه لرنگ رسملر ائشله چغارسونلر. الحاصل تله سه لرگنه نیلر یاصا سونلر، تیک اوز باشلرینه غنه ائشله سونلر. بونی طیارغه و صورت یاصاودن قورقوب بالارنگ بو اشلرینه قارشو کیلورگه برده یارامی. رسم صزو و کاغزلردن یاشدروب تورلی ئه یرلر یاصا، هر یرده و هر کمگه ییکل و ممکن نرسه لر.

بزده بو خصوصه قز بالارنگ حالی ایرلر نیکندن یاخشیراق قولغان. آلازنی قول اشلرینه اویره تهلر، لکن بوده کوبسنجه ماطورلق اشلری برله گنه قالا. کیوم کيسو و تورلی تگو اشلرینه اویره توب خاتون - قزلر مزغه کیچنورلک بر قول هنری میدانغه کیترو، بزده بولوب ییشکانی یوق.

اولده غی مکتبلر، اول طورمشینه عائد اشلر حقنده عملی ره وشده معلومات بیرگه تیوشلی. لکن بزنگ مکتبلر، یالنگز آق قوللی کشیلرگنه یتشدره لر. اوق یازا بلورلک بر آزغنه مکتب کورگان بر اول فقیری، ائس کورزاک اوزینگ یری بولسه ده، قارا اشدن تارتوب اولدن چینکه قاچارغه قاری. شوگا کوره ده اول کون کوروشی و اول سوداسی کوندن کون آرتقه کیتهدر. بزنگ یاشلر مزده خلقدن یراق طورالر. اولغه کیتوب اوز بلملری برله خلقغه یاردم ایتسی اورنده آلاز کوبسنجه اخلاقچه توبه ن طورغان شهر طورمشینه تابا کیتهلر. آز اوقوغان

مراسله و مخبره

المث . آدم عليه السلام برله آنامز حوا طورغان «جنت»،
آخرتده . مؤمنلرگه وعده قیلنغان «جنت» ننگ اوزی ایدیمی
یاکه برر باقچه ایدیمی؟ آدم برله حوا منع ایتولگان یمش نیندی
یمش ایدی؟ اقراروری فی احقر لقری .

سورا: مجموعه ده «مراسله و مخبره» بابنی آچودن
مقصود، اجتماعی و عمرانی همده علمی و تاریخی مشکلر حقنده
مذاکره قیلشو امید ایدی. زمان اوزگارو نسبتده علم بیک
آرتدی. بورونفی زمان خلقلرینگ خیاللرینه کیلمه کان نرسه لرننگ
حقیقتلرندن پرده لر کوتارلدی. مطبوعاتنگ عمومیه شووی سببندن
کتاب کویایدی، پادشاه سرایلری و تخت گاه کتبخانه لر نندن باشقه لرده
تابلمی طورغان اثرلر، باصمه خانهلر خدمتی سببندن اولارغه
قدر تارلدی. بتون علم وفنلر دن بحث ایته طورغان «اینسکلوپادی» لر
هر مملکتده و هر توری تلرده چیقوب طورلر. اوشبو اشلر
سببندن بتون دنیا بر مدرسه روشینه و بتون انسانلر شول مدرسه ننگ
شاگردلری حالینه کردیلر. بناء علیه زماغزده بیک اهمیتی نرسه لر
حقنده سویله شرگه ذهنلر آچلوب فکرلر بیک یوقاری کوتارلورگه
ممکن ایدی. سؤاللرگه جواب بیرونی بز اوز اوستمزگه آغانمز
وشول بابنی اوزمزگه تخصیص ایتسکانمز یوق. جواب بیررگه
اقدارمز بولماسه، مقتدر آدملر جواب بیررلر، متفننلر اوزلرینگ
اختصاص قیلغان علملر نده سویله شورلر ایدی. واسطه بولوب
طورو و بر طرفنگ تارشینی ایکنجی بر طرفغه ایرشدرو شرفی
بزنگ ایچون کامل یته در. فقط تأسفدرکه زماننگ علمندن .
معرفتدن استفاده قیلو نیتی بزده هنوز یوق. بتون هنرمز اوزمزدن
مقدم بولغان آدملر آراسنده غی اختلافلرنی. قال قیل و اقول لرنی
تکرارلاب طورودن عبارتدر. آدم برله حوا طورغان «جنت»،
باقچه لر دن بر باقچه بولسه نی بولاده، جزا ایچون تعین قیلنغان
«جنت» بولسه نی بولا؟ آدم برله حوا منع ایتولگان یمشنگ
نی ایکانلگینی بلودن نیندی فائده کیله ده، بلماودن نیندی ضرر
کیله؟ بر کشی سکسان گه یتوب وفات ایتسه ده قیامت کوتنده
شوشی جنت و شوشی یمش حقنده سؤال بولماسه کیره ک انشاء الله.
مذکور نرسه لر اگرده دین جهتدن آدم بالالری ایچون بلورگه

معلوماتلرنی مشتمل بولغان کالیندارلرن کوروب بیک قزبغا و اوزمزه
شوندی نفیس کالیندارلرننگ بولماوینه صوگ درجه ده بورچولا
ایدم. ایمدی اوشبو ۱۹۱۴ سنه ده «وقت» غزته سینگ اعلانلر
قسمنده، قازانده «مشورت» اسملی بر کالیندارننگ وجودگه
کیلون اوقوب، قازان شهرندن آدردم. کالیندارننگ طشی،
روسلرنقی کبک ماتور بویاولی صورتلر برله بیزه لگان. اچنده
بایتاق معلومات و مهم رسملر بار. حق ده روسلرنقی کبک ۲۰
تینگنه. بو کالیندارنی آلوب اوقو برله مین اوزمنگ کوبدنن
بیرلی کوتکان تله گیمه ایرشدم و غایت شادلاندم. محترم منهاج
الدین افدینی اوشبو خیرلی اشکه تشبث ایتووی برله خالص قلبدن
تبریک ایدوب شوندی نفیس کالیندارنی نشر ایتوده موفقیت برله
دوام ایتوون تلیمن.
محمد دیویف «ته ته نه»

روسه تاریخی. ابتدائی مکتبلرننگ دورتنچی و رشدی
مکتبلرننگ برنجی صنفلری ایچون درسک کتابی در. ۵۶ یتدن
عبارت بولغان بو اثرنگ عبارتی آچیق و ترتیبی گوزل. شونگ
ایچون درس کتابی بولورغه یاراسه کیره ک. اچنده بر قدر
رسملرده بار. مرتبی احمدجان افندی بیکتیمروف و ناشری ده
قازان شهرنده برادران کریموفلر در. حق اوستینه قویلمغان.

اسلام دینی. ابتدائی مکتبلرننگ ایکنجی یلینه مخصوص
«عقیده» کتابدر. مرتبی تجربهلر معلملر دن حسن علی افندی
بولوب اوستینه قویلغان بهاسی ۸ تین.

معالم صرف لسانه العرب. عرب لغتینگ صرفینی
اوقوتوچی معلم و خلفه لرگه بیک معلوم بولغان بو کتابنگ یدنجی
طبعسی دنیاغه چیقدی. آلتی مرتبه باصلوب خلق آراسینه تارالغان
درس کتابی حقنده اوزون سویله ب طوررغه حاجت یوق.
اوشبو باصمه سنده دخی بر قدر معلومات آرتدرلوب. ترتیلری
و عبارتلری توزه تلوب باصلمشدر. مؤلفی استرخان شهرنده مدر-
سلردن عبدالرحمن افندی عمروف در. پوچته سی برله حق ۳۰ تین.
هر بر مشهور کتابچیلرده بولسه کیره ک. مؤلفنگ آدریسی:

Казань, почтовый ящикъ № 22. А. И. Умерову.

الجیائی آراسنده بولغان بر مناظره قصه سی یازادر. شول وقتده ابو علی الجیائی ملازم بولوب قالغان و سوزی باطل ایکانلگی معلوم بولغان، لیکن نی ایچون ابو علی الجیائی اوزینک اغزانندن توبه ایتمه گان؟ اوزی ایتمه گان ایکان، تابعلری نی ایچون همیشه شول مذهبه قالغانلر؟ شوشی خصوصده برر سوز یازلسون ایدی. عبدالرحمن زاده

سورا: بر ماده ده ملازم بولو سیندن بتون مسلکننگ باطل بولووی لازم کیلمیدر. بو طوغروده سوزی آستون قالسه ده جیائی همیشه ده اوزینک مسلکی درست ایکانلگنده اعتقادی محکم بولغاندر. اساس توزوک بولغان صوگ بعض فرعلرنک ضعیف بولوونده کوب ضرر بولماغانلغی معلوم. بو حال. ابو الحسن الاشعرینک اوز مسلکننده بار. لیکن جیائی برله ابو الحسن الاشعری آراسنده بولووی حکایت ایبولگان مذکور قصه حفته تحقیق اهللری «جیائی مذهبه، ابو الحسن الاشعری اعتراضلری کیلمی. قصه ننگ اصلی یوق بلکه مصنوع و موضوع حکایت» دیلر.

ناسلی. شهر شرف افندی جنابارینک «اصحاب کرام» اسملی تاریخینک، حضرت عمر خلافتی قسمنده. «خلینه وقتنده غی آثار و اعمالی» دیگان بحثنده (۲۷ نچی بیتده): «نیل یلغسی ایاه بحر احمر آراسینه قانال یاصالوب بر برینه قوشلدی و شول یول ایاه مدینه گه آشلق کیتورله باشلانندی» دیگان سوز بار. بو قانال حاضرنده ده باری؟ مخصوص اسمی باری یوقمی؟ حاضرگی وقتده غی جغرافیه کتابلرنده و خریطه لرنده کورسه توله می یوقمی؟ «شورا» ده ایضاح بیروکونی اوتنه من.

امام احمد علی حلیموف

سورا: حضرت عمر قوشووی بوینچه مصر والیسی بولغان عمرو بن العاص «نیل» یلغسی برله «بحر احمر» آراسنده بر قانال قازیتدی. «ایسکی مصر» شهرنده «نیل» دن باشلانوب فسطاط، قاهره، مطریه دن اوتوب بحر احمر گه بارادر ایدی. «خلیج امیر المؤمنین» دیب مشهور بو قانال ۱۳۴ یل قدر زمانلر خلقلر ایچون بیک فائده لی خدمت ایتوب طوردی. مدینه ده بولغان علویلر اختلال چیقارغانلارندن صوگ چیتده گی مسلمانلر طرفندن آنلرغه یاردم کیلودن قورقوب عباسی خلیفه لرننگ ایکنجیسی بولغان ابو جعفر المنصور، مذکور قانالی بوزدردی و کومدردی، اش که یارامی طورغان ایتوب قالدردی. مونگ اثری بو کونده هم سلامت دیلر، مصرغه سیاحت ایتوجیلر مز بلکه کوروب تفتیش قیله طورغانلردر. صحابه لر یاصاغان قانال و آریق ننگ ایزینی کورو بیک اثرلی بولسه کیردک. بو کونده مصرده «خلیج مصر»

تیوشلی بولسه ایدی آنلرنی الله تعالی قرآند مههم صورتده سویله ماز، بلکه آجیق معلوم ایسکان بولور ایدی. آدم و حوا وقتلری خلقت عالم نقطه سندن کیچه گی کونگی یاکی بر حادثه بولوب کورلسه ده بز انسانلرغه کوره بیک ایسکی بر ماجرادر. بو واقعه لرنی کشف ایتارگه حاضرگی علم و فنلرنک کوچلری یتمی. باری خبر طریقه نچه غنه بلورگه ممکن. حالبوکه قرآند قطعی تفصیلات یوق. اما بو حقه ده غی حدیثلرنک هر برنده جر حله کوب. ایندی شولای بولغاچ مونلرنی بلو نیچوک ممکن بولور؟ اگرده زنجشری، فخرالدین الرازی و باشقه لرنک بیک کوب واسطه لر برله کعب الاحبار، عبدالله بن سلام، وهب بن منبه کبی آدملردن کوچرگان سوزلرینه قناعت ایتسه اول سوزلرنک اصل سندلری بولغان «تورات» بو کون هر بر کتبخانه ده و علم صاحب لرنک هر برینک اشکافنده بار. آنلرنی غزته لر و ژورناللرغه کوچرو، ایله کدن چیلک گه بوشاتو قیلندن بر نرسه بولسه کیردک. صوگ وقتلرده درس کتابلرنی انتقاد ایتوب مقاله لر یازوچیلر کورلورگه باشلاغاندن صوگ «مونلر ایندی نوبت برله بیک کوب نرسه لرگه یتشورلر، بیک کوب عقیده و فکرلرنی میزانغه صالوب طار تورلر» دیب زور امیدلر برله طورغان ایدک. لیکن بو انتقادلر عربی و فارسی کله لرنی تیکشرمک، ویرگول هم جه یه لر حقه ده درس بیرمک، «آلار» یا که «آنلر» می دیب یازارغه تیوشلی ایکانلگی خصوصنده سوز سویله مکدن عبارت بولوب درس کتابلرنک مندرجه لری و خصوصاً اعتقاد و علم حال طرزنده یازلغان موضوعلر مونلرنک حرکتلرندن طشده قالدی. اوشبو سببدن پیغمبرلر، خصوصاً آدم و نوح پیغمبرلر هم طوقان ماجرالری حقه ده تورات و تالمودلردن اقتباس قیلنوب یازلغان سوزلر همیشه دستورالعجل طوتولسه لر و کوب زمانلرغه قدر بالالارغه ده درس ایتلوب اوقوتولسه لر کیردک. هیچ شبهه یوق آدم و حوا قصه سی اخلاق، علم و بصیرت جهتندن غایت اهمیتی و نهایت درجه ده عبرتلیدر. لیکن مونی آ کلاو، «یمش» برله «جنت» نی تعین ایتوب بلوگه طوقامیدر. قرآند بولغان آدم و حوا قصه لرنده علوم طبیعه، علم انساب و علم السنه، نشو و ارتقا (ایوالوتیه) عالم لری ایچون بیک کوب خزینه لر بولسه کیردک. لیکن بو خزینه لردن لازم درجه ده استفاده قیلوچی اسلام عالم لری هنوز دنیاغه تشریف ایته آلمی طورولری ظن قیلنه در. «ولتعلمن نباه بعد حین».

بخارا. علامه تفتازانی «شرح عقائد» (اسملی کتابینک) باشنده شیخ ابو الحسن الاشعری برله اوزینک استادی ابو علی

مطبوعات خلاصه سی

طورمشی . «قاتای» باشقردلری ویرخنو اورال اویه زنده ۳۲ اولی بر وولصدر. حاضرگی چیکلری قویاش چغشده آق ایدل، قویاش بایوشنده اوقا غویرناسی، توشلگی «تامیان» وولصی، تون یاغی اوزلری صائقان قازنا یریدر. یرلری اورمانلق بولوب اوصاق، یوکه، ایهن، زیرک، قاین، چرشی هم نارات (قاراغای) و باشقه قزل آغاچلر اوسه. قاراغای، قاراغای کبک قیباتلی قزل آغاچلر نك هم چاپلق و ایگونسلکر نك مونه دیگان شهب یرلری روسلرغه صاتوب بئکان. قاتای یرلرینه اوطورغان زاوودلر: آق ایدل باشنده بیلاریتسکی، «زیلم چرم» یاغه سینه اوطورغان زیگازینسکی زاوود، اینجهر (کیک جار) یاغه سی بوینده اینزهر زاوودی، لاپشتی زاوودی. فرانسوز زاوودلری ده قاتای یرنده. دیمهک، بر قاتای یرینه بیش زاوود اوطورغان. اوج - دورت یل تیره لرنده یاغان «کاگا» زاوودی ده بیلاریتسکی گه کوچدی. قاتای یرلرینک ایک یاخشی وبرکاتلی آغاچلق، چاپلق و ایگونلک اورنلری بابارلر قولنه کیتسه ده عقل بلهن طر، تقانده قالغان (اورمان، ایگونلک، چاپلق) یرلری ده اوزلری قدر تاغی یکرمی قاتانی طویدرلرل بار. مگر حاضرنده اورمانلرن ترتیبسز روشده تلهسه قایدن کیسوب آلوب زاوودلرغه ایلتوب ساتالر. اگر شولای ترتیبسز روشده بولگه له میچه کیسه لر ۱۰-۱۵ یلردن اورمانلرنده طوقاقاق آغاچ ده قالماس. قاتای مرکزی بولغان «سهرمن» اولندن ۱۲۰ چاقرم یرده اوبشستوانک ۸ مگ دیسه تینه اورمانی بار. استارشینا و آنک یارانلری. یر بیک یراقلقدن فائده لانا آلیمز، ساتارغه کیرهک دیلر. اما آگلی صنفلر و آنلرغه ایهرگان ذاتلر صاتمیز، دیلر. شول یرگه کوچوب اوطوروب فائده لانساق بره ر توری ضرر کیلمهس میکان دیب قورقالر. نیچوندر، سببن بله المادم. ایندی ساتالرایکان، غزته لرده اعلان ایتوب مسلمان آغا انیلرگه ساتاسلر یاخشی بولور ایدی. ۱۹۱۰نجی یلرده توری یردن بولسه ده قاتای اوبشستوانسده غی مکتب و مدرسه لر فائده سینه استارشینا دیمی بلهن بیش یوز دیسه تینه یر کیسدروب قالدراغلر ایکان. قاتایلر نك بو اشلرینه خصوصاً قالدروغه دیمله گان استارشیناغه رحمت اوقومی اوزارغه ممکن توگل. مگر یل صاین دیسه تینه سن بر صومدن صاتوب کیلگان ۳ یلنگ آقچه سی مکتب و مدرسه فائده سینه بر تین ده یرلمه نیچه استارشیناده غنه آسرا لا ایکان. ۱۴نجی یل باشنده مکتب و مدرسه لر اوجون دیب زیمستوا طرفندن تعیین قیلنغان آقچه نی استارشینانک آلدرقی طوروی ده بیک یاخشی اشلردن توگل. خیر بویل کوز طرسورغه

دیب یورتوله طورغان یر، شول «خلیج امیر المؤمنین» نك بعض بر کیسه کاری بولورغه اوخشی. لکن اوز کوزک برله کورمه گان نرسه حقنده یا گلش معلومات بیرو خوفی بار. شول جهندن آرتق کوب یازارغه ممکن کورلمی. مصرده طوروب قایتوچی شاگردلریمز احتمال برر وقت ایله یازارلر، یازارغه تیوشلی ده. اوز وقتنده «پاناما» و «کیل» قانالاری قدر اهمیت بولغان شوشی قانال حقنده ایسکی اسلام مؤرخلرینک اهمیت یرمی گنه یازوب اوتولری و صوگغیلر نك ده خلیفه امری برله اشله نگان شوندی الوغ و خارق عادت اشنی اوزلرینه نمونه ایتوب طوتا آلماولری بیک کولکسزدر.

پورنکری تکرر مه . «شورا» برنجی عددده، «حجده هدايا» نام مقاله ده حیوان مویونن کیسوگه بدل حیوانتک قیمتی آرتق دیگان سوز بولدی. یاری، مقاله صاحبی (محمد طاهر) افندی گه تحسیندر. زیرا مسئله نك میدان قویلماق بلهن مبحث و تفصیحات آچلوب قایسی بره ونك نظر و فکرینه بناء خلافی طابولاراق اختلاف ظاهر بولادر. اختلاف ایسه حقیقت گه آنا بولغانلقدن اختلافدن حقیقت طوبوب قالددر. محترم طاهر افندی «حجده هدايا» قول هم فعل ایله ثابت اولدی «دیگان سوزینه» هدیبلر نك مشروعیتی امت اسلامی گه مخصوص بر عمل توگلدر، بلکه اولگی امتلرده هم مشروع ایدی «دیه ایضاح قیلوب حضرت اسماعیل علیه السلام فداسی حقنده ناطق «وفدیناه بذبح عظیم» قول کریمنی درج ایدهدر. طاهر افندینک بو سوزی یرنده و طوغریدر. مگرده شوراسی شایان تعجیبر: اهراقی حرام دم اسماعیل. فداسی اوجون قیمت قیام قیلنایوب ذبح بدل ایدلک، مباح اهراق دم اوجون قیمت طورغزمقنک یاراب بتووی بر آز شبهه به قالدردر. مونه مینم بو سؤالیمه جوابنی طاهر افندینک اوزندن کتوب قالدیم. محمد ظریف قورماشی.

عبرتلی سوزلر.

بعض وقتده قایسی بر عقلی آدملر شوندی تینتاکلک کور- ساتورلرکه اونلر ایله تینتاکلر بر یرگه حیولوب اشله گانده ده شوندی تینتاکلک قیلورغه کوچلرندن کیلماز.

بوزوق آدملر برله یولداش بولمق دگرگه تاشلانو قدر ضرر لیدر.

چاماسی بار دیوشه لر. قاتایلر قش کونلرنده اولده طورالر. جای کونلرنده جه یله وگه چغالر. جه یله وگه کوچکانده ایرلری و خاتون قزلری صبای (اطقه آطلانغان حالده) کاروان - کاروان بولوب کوچلر. نه بیرلرینک کوبسن آربارغه تیبلر. بر آزن اطقه آرتالر. خاتون - قزلری آط اوستنده یوروگه غایت اوستا. آطلرنی اورده سیکرتوب اوچ آیاقدنغه باصدروب یورگانلری ده یوق توگل. آط اوستنده یورگان خاتون - قزلرنگ، ییللری هر وقت قتماتقنه ایتوب بولولغان بولا. اینچهر (کیگ جار) صووی بوینده غی باشقردلر اوطن قرقودن باشقه. اوفاقه تابا سال ایله بوره نده آغزالر. قاتای وولصینگ قویاش باتش باقلرنده غی باشقردلر یوکه توشروب آرقان ایشه لر. مونچالا. یوکه باصیلر. ۷۰-۱۰۰ چاقوم یرلردن ییلاریتسکی زاوودقه کاروان - کاروان بولوب آرقان. یوکه ساتارغه کیله لر. بر برینگ قویروغینه تاغلان ۳-۴ اطنی (تایلرنی) زور آط قویروغینه تاغوب یا که ییته کله ب آلوب بارلر. قایتوشلی قاپچق بلن اون آروتوب قایتالر. آروتقان نرسه لری تایلرده ۴-۶ بودلر بولا. بانتقردنگ اوزی آتلانغان آطده ده اوزی بلن ۱۰ بودلاب نرسه بولا. یورتلری کوبسنجه قویما بلن کیرته لهنگن. قای برلرینک کیرته سی فقط یالان و اورمانغه. آزار، لاپایی قایسنده بار، قایسنده یوق. ئویلی عادیگنه ره ووشده اشاء نوب باشی درانچا بلن یابلقان. یک آزغنه تاقتا بلن یابا باشلاغانلری ده بار. ئوی اچنده ایکمه ک پیچی یوق. بولسه ده ۱۰۰ ئویگه ۲-۴ پیچ کنه. هر ئوینک هم جه یله ولرنده گی آلیچیلرینک ایشک یاغنده غی به اوک، به صول موگنده (پوجماقده) «چوال» لری بار. بو چواللری طوب - طوغری یووان مورجالی بولوب مطلقا اوطن اوبقونیدر. یلیلق اوچون پیچ کنه صلوب کونینه بر. یا ایکیگنه یاغار اورنده. چوالغه هیچ اوزوکسز ۱۵-۲۰ قابات یاغارغه و هر یاغانتده پیچ که یاغان اوطن قدری ایکی مرتبه آرتق یاغارغه طوغری کیله. کیوم - صاوملری ایسیکیجه کنه بولوب. غایت آزاغنه ماتیریلردن تگلگان. اگر موزه خانه لده صاقلار اوچون ایسی فورما کیوم نزله رگه طوغری کیلسه مطلقا ویرخو. رال اویه زنده قاتای باشقردلرینه باردرغه کیره ک. ایرلر کیومی: چیکمن، بېشمه ت، کازاکی، جیلهن، طون دنگنه عبارت بولوب، قای برلرینک توسلری بلنمه س درجه ده کرلی. خاتون - قزلر کیومی: یاقاسی قایوبلی یوقا جیاهن. اول جیلهن نک یاقا، قابلاما و چابووی نه یله نه لی بر قول یاسووی قدر کیگ باصمالر بلن باصمالانغان. اول باصما (ماتیریلدن تگلگان لیتته) لر توری تومده بولا. مگر جیلهن ایشندن بولمی. قارا آطنک باشنده غی آق قاشقا کبک ئله قایدن یالتراب طورا. جیلهن و یشمه تک بولسون

ئلگه گی (توبمه) یوق. ئله نیدی چاتلاما صووق کون بولسه ده قابلامالرنی بر - برینه تکشدرر تکشدرمه سکنه ایتوب، مانورراق کولمه ک کیگان بولسه آنی ده کورسه توب ییلدن قزل فوتا یا که یلباو بلن قتماتقنه ایتوب بوب قوبالر. خاتونلر یوقا یشمه ندن باشقه صرغان یشمه ت و طون کبی نرسه لرنی کیملر. آندی جلی کیومنی کیو طوکوب ئولگه نده ده عیبلی صانالا بولسه کیره ک. کوبسی یشمه تلرینک قابلاما بوینه هم ایکی یاق ییلنه کموش تنکه تذب تکسکان بولالر. ایندی کموش تنکه تزه رگه حالندن کیاهی ایکان آنک اورنینه قورغاش تنکه بولسه ده تگوب قوبالر. قارا به ز و فامبوق، پلو سوکنا، صاتین طاؤارلردن توری کموش تنکه و گومبه زلر بلن بیزه لگان جیلهن کیگانلری ده کورنگه لی. کوله کلری ئری - ئری بیزه کلی، قابلامالی، قزل توشلی، ایته کسز - نيسزگنه. یاولقلری بورنغی قزل یاولق. بعضیلر نده یوقا شول و باشقه توری یاولقلرده بولغالی باشلاغان دیه رگه یاری. آشاو - اچو غایت عادی بولوب توجی ایکمک، نه چی ایکمک. کول کومه چ، باورساق، آق مای. قوناق سیلاو ایچون جهی کونلرنده ایگ زور صی - قمز هم ایت؛ قش کونلرنده قمز اورنینه نه چتکان بال. قوناقغه یاخشی سوز، یاقتی یوز بلن طوروب بارنچه آش - صو حاضرله وده باشقردلرغه. قرغزلردن باشقه بر ملت ده یشمه سه کیره ک. خاتون - قزلر جهی کونلرنده یاخشوقغه ایرکن یوریلر، په رده له نو یوق دیه رلک. صبای و آربا بلن بازارلرغه بارالر، کیره ک - یارقلرن ایرلردن باشقه ده آلوب قایتالر. آلوش - پیرش ایته رلک روسچه ناننی بلنه گانلری یک آز دیه رگه یاری. مگر قش کونلرنده چوال و بورت تیره سندن کیته آلایلر. جهین، قش یوقا یشمه ت یا که یوقا جین گنه کیوب (آنک ده توبمه لری یوق، آجق طورا) اوزلرن صووقدن آدرالر. شول یوقا ناچار کیوم بلن چاتلاما صووقغه چغوب یک قاتی اوشوب، درلده ب کره لرده، چوال تیره سینه آطلانالی. تیرله گانچه نیزگنه جملارده تاغی صووقغه چغوب صووق تیدرله لر. قزلرن ۱۲-۱۳ به شدن کیاوگه بیرله لر. موللالرینک نه یشلرینه قاراغانده خاتون - قزلر ایرلر بلن بر چاما یا که یوزگه ۵-۹ پراتسینت غنه کیم طورالر. اول جیتلرینه قاداتلانغان تاقتلرغه قاراغانده ۱۰۰ گه ۱۸ پراتسینت خاتون کیم بولا. دیمک خاتون یشمه گان ایرلر طول باشیلر ایکان. طول ایرلرنی یوری صاناتوب قارادم، ایرلرنک طوللری یک کوب چقدی. خاتونلرنگ طوللری بره وده یوق. مونه شول سببلی باشقردلر باشقه لرغه قاراغانده یک نه کرتن آرتالر ایکان. قاتایلرنگ خاتون - قزلری ایرلر اشینی ده اشیلر. خاتون - قزلرینک اشنده دقتنی جلب ایته طورغان بر اش بار ایسه اولده:

ادبیات

موزیقه تأثیری .

نه نه کوز آلدگرده بولون، کیت بولون ... ایچنده قدرت قلمی بلن بورغالاندرروب صزلغان کمش صزق توسلی، بورلوب بورلوب صو یوری. اورتاسنده چیه چیقلمی، جیهلهک اوله نلری بلن قابلانغان کچکنه طاو، صونک کیگایوب وطوبالانوب کیتکان یرینه گنه قاراب طوراب. چنلابده بو طاو بیک اورنلی توشکان؛ بو موکغه ماتورلقغه چوملغان، سر و حکمت بلن، چرنالغان، شوکت و علویت دیکزی ئوستنده بر بیوکلک - بالقوتنک بولماوی طبیعت طرفدن اشله نلگان زور خطاغه سانالور ایدی. بولوتنک بتون منظره سنی. اوچ توبنده شیکلی ایتوب، کوره سک کیله می؟ نه نه شول کچکنه طاونک قبله غه قارشو چغوب طورغان بورونینگ ئوچینه غه منده اوطور! ...

بو بزنگ اول بولونی - جنتی .

جه ینگ میلیون توسلی چه چه کلر گه کوملگان، چیکسز توره ته ملی خوش ایسلر بلن آ کقغان، کمالتنک صوگ درجه لرینه ایرشکان کونلری ایدی. قویاش، زوراینقراب، قزارنقراب، کوک جیتنه یاقنلاشه. فزولق آرایغاندن آرایا. همه بارلقنک طنی- صولشی ایرکنایگانندن ایرکنایه. باصو که رته سینک طابالغان یرینه منوب قازق باشلرینه طوطونوب، بولون ننگ کوزم جیتکان قدر یرینی بر سوزدمده، یوپ یومشاق قاز اوله نی ئوستینه طوب ایتوب سیکروب توشدم. کون بویی اسسیلک، ایچ پوشو، کوکل طاریغو بلن جفالانوب بئکان کشی، که رته دن توشو بلن، اوزمنی راحت و ایرکنک ایچنه طاشلانغاندای سیزدم. طن بترگچ اسسیلک ننگ، باصترلقج اوزون کوتنک عذابلری میندن قوبلدیلر، توشدیلر، بتدیلر. گویا یلرجه یورگان بوغاولر میندن طاشلانندی. طنم ایرکنه به. یوره کم هر وقتده غیچه تیگر تبه باشلادی. مینم طامرلرمد حاضر قان تسوگل، ترکلک، اوایلوق آغا. مین کشی، مین قهرمان، مین هر نه رسه نی سیزدره گه. هر کورنگاندن اثرله نرگه حاضر... بو طارغنه صوفاق مینی تیره ن. اوچسز قریسز چه چه کلر دیکزینه آوب کروب کیتدی. طالغنه ایسکان ایکندی آلدی جیل همان مینی ایرکلی، میکاروح نوره، میگا گنه توگل مینم اطرافنده غی زیفا بویلی اؤله نلرنی - چه چکه دیکزن

که جه، صارق یوتندن صوقغان (طوقوغان) تورلی توسده گی پالاصلریدر. شول قدرلی نق و ماتور، که آنک یاننده اورتا آزیادن کیلگان پالاصلر اویلاچقلمر. ۳۲ آوله باری ۴-۵ آوله غنه اوقوتالر. آلارنکده کوز گه نله ککهنی ایوب موللا بلن عمر موللا مکتبلرگنه. ایوب موللا مکتبنده ۵۰-۶۰ لاب بالا اوقی. عمر موللا تقنده قزلری ایله (چونکه ایرلر بلن قزلرنی بر گه اوقوتا) ۳۰-۴۰ بالا اوقی ایکان. بو مکتبلرده اوقوغان شاگردلر تیک اوز آللریغنه دیهرلک، جیتدن بولسه ده بر ایکی گنه. ایندی قاتای باشقردلرنده غی اوقونی شوشندن بلورسک. مگرده قاتای ننگ مرکزی سانالغان «سه رمدن» آولنده ایکی قلاصلی اشکولا بار. تاتارچه شونده آزاراق اوقوشدرالر. اشکول بالارینه آاناتلی ره تلیرده اوقوتولسه بیک یاخشی بولور ایدی. قاتای باشقردلرینگ کسبلری روس زاؤددلرینه اوطن ایلتو، اوطن قرقو بولغانلقدن تلرینه روس تلی بایتق اوق قانشقان. مین استارستالری برله بر آز سویله شدم. اول اداتلرنی غنه تاتارچه نهته، باشقه سی باریسه روسچه. عوام خلقی آزدیگانه دورت سوزننگ برن روسچه سویلیر. جرلر، طورمش تأثیری برله بارلقغه چقغان طویغو و تله کلرنی تعیر ایکان بر برینه یاتشلی، اولچه ولی تاوشلر ایکانی هر کنگه بیلگیلی. شول سبیدن کویلر خلقنک پسیخالوکیاسنده گی نوطه کورسه توونچه توزوله، تاتار کویلری عموما نه لله قایدن، یراقدن ایگرب ایشتلگان تاوش سمان بولالر. گویا، موللا ایشتمه سون، بلسه ده ادب برله گنه جرلی دیب ایتسون، چارشاو آرطینه قاجوب اویالوبقنه جرلاغان کبک طویولا. اورال باشقرد لرنده ده شولای. تیک، موکلاری تامر بویلارندن یوگروب، آغوب توشوب کیته. کوکسنگ ایگ تیره ن نقطه سینه ایرشوب. تامرنک ایگ نچکه لرینه باروب قاغلا. قورایلری ده بتون تامرلرنی تیره تدره. شول کویلرنی یوغالتمه یچه صاقلارلق اوزینه خاصلانغان جر (کوی طوقاسی) یه ق. خیر بوگا بتون تاتار دنیاسی عییلی ایندی. موللرده غزته و ژورناللر اوقو بیک آز. ۳۲ اوللی قاتای ؤولصتنده باری ۷-۸ کشی غزته ژورنال آلا. اولده یلنک قایسی بر آیلرنده غنه. مونچه بلن پیچ بیک آز. مثلا: مشی آولنده ۱۴۰ اوی، شونده بارلنی ۴ مونچه. ۴ ایکمک پیچی. قاتای باشقردلری هر شنبه کون «بیلاریتسکی» بازارینه بارالر. شول کوتی شول قدرلی اچلر، که یونوی وقاباق آلدیلری طوب طولی بولوب، نوبت کوتوب طورغان چاقلری بولغالی. اگر «ؤبرخنوی اورال» ده اچکیلک حقنده اوقو یا که نطق (لیکسیه) بولاجاق ایسه، ایگ نلگه ری مطلقا قاتای باشقردلری آراسنده اوقولورغه تیوشدر. (ن. حکیموف مقاله سی).

طولقنلانته، آلازنی جانلاندره. آلاز مینی بیک کباریگنه باش ایوب سلامدیلر- قارشلولیر، مینی جوباتورغه، مینم بله ن شادلفنی اورتاقلاشرغه مک جان برله حاضر ایدکلرن اوزلرینک آکلاشلی طورغان تلاری بله ن یوراگمه طوقیلر. مینم کوگام کوتاریله، تم جیکله یه. چندن ده مین حاضر جسمما و روحا بر یاگا کشی بولدم. حسلرم نچکه له ندیلر، اوتکرله ندیلر. هر اعضام اوزینه بر توری لذت آلا - به یردم ایته. آیاقلرم عالی بر موسیقه تحت تاثیرنده کبی قام نشاط و جیکلاک بله ن اطلیلر؛ مین بارام... باش مشغول، لکن نوزک، کوگلسز و بوتانچ اویلر بله ن توگل: همه اوتکان حتی بولاچقلمر تمام ترتیب و انتظام بله ن کوز آدیمه تزلگانلر؛ آلاز همه سی بتونلی باشقه قابله: قایغراسک نوزله سک، لکن عجب شولرده ده آیرم بر لذت سیزه سک! صو، بیوک اوله نلر و باشدن آیاق باشل کیومده گی واق آغاچلر آراسندن تونبیک چه چکه لرینه مانلوب، یوزلر چه توسده گی کوبه له کلر بله ن قبالانوب مینم صوقاقعه کیلوب چغه ده. طاغن نازی قزلر کبی شولوق اوله ن و آغاچلر آراسینه کروب یوغالا. اوله ن و آغاچلر آراسنده مکر چه توزلی قوش قورت مکر چه توزلی تون (ТЧБ) ده صاندوغاچ دن آغان درسلرن چیکسز درد و حسیات بله ن نوزلکسز تکراریلر. صاندوغاچلر آرا تیره شاگردلرینک یا گلشدرن نوزاتوب قویالر. بعضا، دردلری قوزغالوب صاندوغاچلر شول قدر موگ برله صزدروب ییارلر... آه تل یوق... آکلاتا المیم. صو اوینی. طاغن آغه کولوب کیلوب چغه ده بولونده یاگراغان طاوشلرنی آلوب طاغن کروب قاچا. مین بارام.

مونه مینم آلمده نه لیگی طاو، صابان طوینده میگا کورنور اوچونگنه چقان سویکلم کبی تمام صوگنی موداده کینوب، آلی گوللی بولوب مینی گنه کونوب طورا. قویاش ایسانله شکان کبی سویکلی طاوینه کوزن طوتوروب قاری. طاو میگا یلمایه.

تخت که منگان سلطان کبی مک توری عز و نازغه غرق بولوب طاوغه مندم. طبیعت قوی بله ن اشله نگان چارداقک بتون بولونک نوستینه چغوب طورغان یغینه باروب قه له نفر چه چه کلری آراسینه اودم. حاضر بولون آلمده غی یازو اوسته لی شیکلی یاقن و آچیق: نه نه آنده صانده واق - واق آغاچلر تورکمی کیچکی جمعیتکه حیولغانلر، نه نه تیگی اوزونایوب کیتکان چوققراق یردن اولدن کوتارلگان توتون به شرنوب - به شرنوب گنه نوزمه له ب باراده که رته که جیتکاج یوغاله. میندن قاچوب یورگان صو حاضر بتون بورلملری بله ن مینم آدیعه صوزلوب یاتدی. بولونک همه یرندن کوتاریانگان طاوشلر بر که قوشلوب آیرم بر موگ برله مینم چارداغم ده یاگری. طاونک آستندن چقان چیشه اوزینک کش

جیل به ریله؛ طاوش یاگری. طاغن جیل - بوش، صولغان؛ طاوش یوق! یاخدای! باشمنی کوتارم، طاوش یوق. نوزلدی. میندن نه لاه نرسه نی قارا کوچ برله طارتوب آدیله مینم یوغالتم، قویاشده آتق نورلری برله ایسانله شوب یوغالیدی. آه شول طاوش

شولازنی تاغندہ تاملرہک و مرغو برہک بر کویلی ترجمہ بولولرن
آرزو قیلدیغمدن و محترم عالمان افندی الادریسی نك هم بیرگان
مشورتتی ده اعتبارگه آاسم کیلدیگمدن محترم شاعرلرمزدن اوتته من:
مذکور کویلی ترجمہ لرمزنگ هر قایسیسن ایکنچی بر اسلوب
برله صاف تانار تلنده کویلی ترجمہ یاصاب «شورا» مجله سینه
ییارمه ککنزنی. ییارسه گنز «شورا» اداره سندن شورا طشینه
ییارلگان کویلی ترجمہ لرنی باصارغه اوتتور ایدک. «شورا» ایسه
برر فرصتلی وقتن طابوب انشاء الله باصوب کورساتور ایدی دیب
امید ایتهمن. قایسی شاعر نك شعری درج ایدرگه لائق ایدکی
«شورا» اوقوجیلری بله مشاوره قیلنوب «گلستان» ترجمه سینه
ایک گوزلرله کی قویولور ایدی (البته شعر یانینه قایسی شاعر نك
مقولی ایدیکن کورساتیلوب).

حاضرگه باصلغان کویلی ترجمه مز ۱۴ دانه گنه در. شولارغه
گوزل ترجمه لر آساق ینه ییاروب طوررمز. شعرلر نك مضمونن
و معناسن ایتوب طوررغه حاجت یوق. چونکه شوراده حکایتی
وکویلی ترجمه سی و بعضاً کویسز ترجمه لری ایله باصلغان اولدقدن
هیچ بر ایضاح که محتاج اولماس ظن ایتهم.
احترام ایله: «ترجمه قیلورغه تله وچی».

اسماعیل بک غصبرینسکی حضرتلری وفات بولدی.

اوشبو نومبر «شورا» ماشینه غه بیرلیدیکندن صوگ محترم
اسماعیل میرزا جنابلرینک وفات بولوب جنازه سی ۱۲ نجی
ستابرده جمعه نمازندن صوگ دفن ایدلووی حقنده تأسفلی خبر
آلندی.

اسماعیل میرزا وفات بولووی برله روسیه مسلمانلری
اوزلرینک الوغ بر آدملرینی غائب ایتدیله. الله تعالی اوز فضلی
و کرمی برله رحمت ایتسون قالغانلرغه صبر جمیل احسان بیورسون!

بحری: رضاء الدین بن فخرالدین.

ناشری: «محمد شاکر و محمد ذاکر رامیفیلر».

طوقتالغانچه مین ده شول قویاش کیی یوغالسام... طاعن طوماسقه بئسه!
آیاق طاوشی. نه نه ایکی کشی یوگروب کیله.

— اششش! قایا جاباسز؟

آلار بارماق سلسکه لر.

— نه کرون، حضرت کیله!

چنلاب ده آغاچ آراسندن کولماگی توسلی آب آق صاقالی
حضرت، شب-شب آطلاب، کیلوب چقدی. «هی آخاقلر،
بدبختلر! قیامتده جواب بیروگرنی اویلاکر! اویالمانچه محمد امتندن
بز دیب نیچک نه یترسز؟ بیر یوتار قارا یوزلر. شول شیطان قورالی
برله باشکرنی غنه صوغوب یاررغه کیرهک سز نك!» دیب بر آز
سوگندی ده یولینه روان بولدی. مین بختلی مینوتمنک طامری
نیدن قاقشاغانن توشندم.

برسی اسکرپیکه توتقان ایکی کشی میکا یاقنلاشیدیلر. برسی:
«یه مخدوم سین عیب ایتمه ایندی. یاش چاقده بولا تورغان
خاللر! اسکرپیکه نك حکمی قاطی بوغای شول، نیشلیسک، گناهی
باشلر!» دیدی.

ایکنجیسی ده: «نیگه گناهی باش دینی. نیت که قاراب
ایندی. شولای بیت ماغزم! مه زین آزان ایتکانده بره و چقروب
یرلاغان دی، یر قبول بولغاندی، آزان قبول بولماغان دی.
شولای بیت ماغزم. سز نك کوز کوره، بز صوقر طوققه بارده
بودای، کتابنک ایچده بولماسه ده طشنده باردی نه لی. خدای بر
یرگه قویار. ای اللهم یارلیقا!» دیدی.

آلار سویله نه سویله نه کیتدیله. مین بر سوزده ده شمه دم.
زبله یلوک اورنینه ایندی مینم قولاقلمده «والتلذذ...»
یاگری باشلادی. مین بختسز، مین گناهی... مین محروم!
محمد وسیم سلطائف. «شای».

شورا: شب!...

محترم شاعرلرمزدن بر رجا:

۱۲نجی و ۱۶نجی عدد «شورا» ده مجموعسی اون دورت
یول گلستان شعرلرینه کویلی ترجمه لرمز باصلوب چققان ایدی.

«شورا» اورنبورغده اوله بشمه کونره بر یقفانه ایدی، فنی و سیاسی مجموعه در.

ТАКСА ЗА ОБЪЯВЛЕНИЕ: НА 2-Й СТРАНИЦЪ СБЛОЖКИ
30 КОП., НА 3 И 4 СТР.—20 К. ЗА СТРОКУ ПЕТИТА.

Адресъ: г. Оренбургъ, редакция журн. „ШУРО“.

آبونه بدلی: سنه لك ۵، آلتی آیلق ۲ روبله ۶۰ تین.
«وقت» برلن برگه آلوچیلرغه:
سنه لك ۹، آلتی آیلق ۴ روبله ۶۰ تین در.

يانماسن عقلك شاشوب

بلکه سینی باسمان کوب

اوی فکر باشدن آشوب! . . .

۲۰۰۲

تاسماقلا:

۲۱

اوشبو ۱۶ شاقاق ننگ هر برسینه بره ر حرفدن اوشبو معنالرده گی بیش سوز یازلسون: ۱) اشقلانورلق اورن، ۲) کوكده كورو ممكن بولغان نرسه، ۳) فارسچه دن آلتان بر آدات (союз)، ۴) جیلنگ قوتلیسی هم ۵) الوشنی بلدره طورغان سوز. بر پوچاقدن قارشی پوچاغینه اووقغانده تاتارلار ننگ الوغ کشیسینگ (قسقارتلغان) اسمی چقسون.

عف .

۲۲

توبه نده گی شاقاقلر اچنده گی حرفلارنی ایکنچی ترتیبکه تزوب بر تاتار مقال تابک:

یا	یول	یا	مش
شهر	کیل	آل	یشه
قایت	دن	سون	سه
تی	آلت	کور	شهر

عف .

یاخشی و مکملر: ۱) بروقغاوز یفرون، توزه تلگان ایکنچی باصمه سی. ۴۰ جلد بولاجق. ۲) غرانات. بو هم تقریباً ۴۰ جلدلر بولور. موندر بلطرغنه باصلورغنه باشلانیدلر وتیزدن قام بولاجقلر. تاریخی معلومات هم ده زمان اوتووی برله اوزگرمی طورغان تاریخی حاللر هم علوم طبیعه دن تفصیلات آلاسی کیلوچیلر ایچون بروقغاوز یفرون ننگ ایسکی باصمه سی یاخشی. دخی ده اوستال اوستی ایچون یاولینی اصلواری بار. حتی ۳ صوم.

۵ س. ر. افندی گه: گلستان ترجمه سی حقنده غنی مقاله گز کیله چک عددده باصلور.

۵ وارشوادده ص. احمد افندی گه: باصلور.

۵ دیوانکین (اولونیتسکی غویبرنا) ده جمیل افندی سراجفغنه: مکتوب اچنده یبارگان مارقه گز ۱ صوم ۶۰ گنه چقدی. شوگا کوره شورانی یارطی یل آلورغنه تله سا گز تاغی بر صوم یباروو گز تیوشدر.

تصحیح

محترم اووقوچیلردن ۱۲ نچی، ۱۶ نچی عدد «شورا» طشندده «گلستان» ترجمه نمونه لرنده واقع اولغان خطالارنی اوشبو کورسده تداکناچه تصحیح ایدولرینی رجا ایدمه من:

عدد قایسی طشندده	یول	خطا	صواب
۱۲	اوڭ	نشد	نسد
۱۲	اوڭ	ناکاه	ناچار
۱۶	صول	جالئ	جائئ
۱۶	صول	مرع	مرغ
۱۶	صول	بو ترجمه مزده	بو ایك صوگنی کویلی ترجمه مزده
۱۶	اوڭ	خوشر	خوشتر

احترام ایله: (ترجمه قیلورغنه تیله وچی).

عبدالله توقایف رسمی

مشهور شاعر عبدالله توقایف رسمی زور فورمه ده بیک یاخشی ایتوب «ناووی وریمه» باصمه خانه سنده باصلوب «تربیه اطفال» ژورنالی طرفندن نشر ایتولدی. نسخی بره مله ب ۴۰ تین، کوبله ب آغانده صومینه ۲۰ تین اسکیدکه قیلونه در. آدریس:

Петроградъ, П. сторона, Гатчинская ул. 22.

Ф. Х. Шамиль.

اوره ده برابله:

اسماعیل بک غصبرینسکی ننگ ترجمه حالی، مناسب بر وقتده تفصیل ایله یازلور.

۵ «اینسکلوپادی» لر حقنده معلومات صور اوچی غه: بو کونده پیتروغرادده اوشبو ایکی اینسکلوپادی نشر ایتوله، هر ایکسی بیک

Ш У Р О

№ 18.

СЕНТЯБРЬ 15 = 1914 ГОДА.

„تورک یوردی“

بو ژورنال استانبولده ۱۵ کونده بر چغا. آچق تورک تلمده یازیلا. ادبیات دن، اقتصاد، اجتماعات، سیاحت، علم و فنلردن بحث ایته. تل بحثلرینه اهمیت بیره. تورکلک ترقیسینه عائد نرسه لر نی کوب یازا. بو ژورنال غه تورکلر ننگ معتبر یاش ادیب لری مهم مقاله لر یازالر. مدیری مشهور ادیب لردن احمد بک آغایوف.

Константинополь, въ ред. журнала „Тюрюкь-Юрды“ ул. Нурь-Османіэ. № 40.

اسلام مجموعه سی

استانبولده اونیش کونده بر چغا طورغان دینی و ادبی ژورنالدر. آونه حق روسیه ایچون ییلغی ۳ سوم ۵۰ تین، یاروم ییلغی ۲ سوم. آقچه نی عادت ییراؤادنی بلانقه ایله یباررگه، آدریس نی ده روسچه غنه یازارغه ممکن. آندن ژورنال کیله چک آدریس نی آچیق و اوقورلق ایتوب یازارغه تیوشلی. آدریس:

Константинополь (Турція)

Чагаль-оглы „Джаміат-Хайрія-и-Исламія, редакция „Исламъ Маджмугаси“

زیئنگر جہی ناک
فانوشقہ سی ۵ تین
صاتولادر
قامپانیہ زینگرنک
ہمہ مغازینلر نندہ.